

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

Prírodovedecká fakulta

**PRIESTOROVÁ POLARIZÁCIA ÚZEMIA
BANSKOBYSSTRICKÉHO KRAJA NA ZÁKLADE
VYBRANÝCH SOCIOEKONOMICKÝCH
UKAZOVATEĽOV**

2010

Peter ANGUŠ

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

Prírodovedecká fakulta

Katedra humánnej geografie a demogeografie

**Priestorová polarizácia územia Banskobystrického
kraja na základe vybraných socioekonomických
ukazovateľov**

Diplomová práca

Peter ANGUŠ

Študijný odbor 4.1.35 Geografia

Vedúci diplomovej práce: Mgr. Marcel Horňák, PhD.

BRATISLAVA 2010

Prehlásenie

Čestne prehlasujem, že som diplomovú prácu vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry a ďalších informačných zdrojov.

V Bratislave, 26.4.2010

.....
Peter ANGUŠ

Pod'akovanie

Chcel by som poďakovať všetkým, ktorí mi akýmkoľvek spôsobom pomohli pri spracovaní tejto diplomovej práce. Moje poďakovanie patrí najmä vedúcemu práce, Mgr. Marcelovi Horňákovi, PhD., za jeho názory a podnetné rady, ktoré boli pre mňa cenným prínosom pri spracovaní mojej diplomovej práce.

Osobitné poďakovanie patrí mojej mame za jej starostlivosť, obetavosť, pomoc a podporu počas celého štúdia.

ABSTRAKT

Peter Anguš: Priestorová polarizácia územia Banskobystrického kraja na základe vybraných socioekonomických ukazovateľov

Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, Katedra humánnej geografie a demogeografie

Diplomová práca, 108 strán, 58 grafických príloh, 2010

Marginalita/periférnosť je dôležitý sociálny, ekonomický a priestorový fenomén, ktorý môžeme sledovať na rôznych hierarchických úrovniach. Tento fenomén, ktorý je možné skúmať použitým viacerých metód a ukazovateľov, je objektom výskumu celého spektra odborníkov. Problematika vzniku nerovností, nielen medzi regiónmi, ale aj medzi sídlami a územnými jednotkami, patrí už dlhšiu dobu medzi dôležité témy rezonujúce v spoločnosti na Slovensku. Predkladaná diplomová práca sa na úrovni obcí Banskobystrického kraja zameriava na analýzu dostupnosti a štyroch ukazovateľov - miery nezamestnanosti, migračného pohybu obyvateľstva, indexu rastu počtu obyvateľov a intenzity výstavby. Stručne objasňuje aj teoretické súvislosti medzi dopravnou polohou a socioekonomickými ukazovateľmi. Na základe dostupnosti mestských centier sú v nej identifikované dopravné periférie. Nosnou časťou práce je identifikácia súvislostí medzi dopravnou periférnosťou obcí a analyzovanými socioekonomickými ukazovateľmi. Hlavným cieľom tejto diplomovej práce je potvrdiť hypotézu, že dopravná periférnosť obcí, vyjadrená dostupnosťou mestských centier pomocou ukazovateľa súhrnnej dostupnosti, negatívnym spôsobom vplyva na socioekonomické ukazovatele jednotlivých obcí.

Kľúčové slová: marginalita/periférnosť, dostupnosť, mestské centrá, socioekonomické ukazovatele

ABSTRACT

Peter Anguš: Spatial polarization of region Banská Bystrica based on selected socioeconomic indicators

Comenius University in Bratislava, Faculty of Natural Sciences, Department of Human Geography and Demogeography

Thesis, 108 pages, 58 supplements, 2010

Marginality/peripherality is an important social, economic and spatial phenomenon, which can be study at different hierarchical levels. This phenomenon, which can be studied using various methods and indicators, is the object of research interest to scholars in various fields. The issue of inequality, not only between regions but also between settlements and territorial units, is important topic in Slovak society for a long time. This thesis at local level (municipalities of region Banská Bystrica) is focused on the analysis of accessibility and four indicators - the unemployment rate, migration, population growth index and intensity of housing construction. It also briefly explains the theoretical interrelations between transport position and socioeconomic indicators. Base on the accessibility of urban centres, the transport peripheries are identified. The main part of this work is to identify the interrelations between transport peripherality of municipalities and analyzed socioeconomic indicators. The main objective of this thesis is to confirm the hypothesis, that transport peripherality of municipalities expressed by accessibility of urban centres, adversely affects the socioeconomic indicators of individual municipalities.

Key words: marginality/peripherality, accessibility, urban centres, socioeconomic indicators

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, MÁP A OBRÁZKOV	8
Zoznam tabuliek	8
Zoznam grafov	9
Zoznam máp	9
Zoznam obrázkov	9
ZOZNAM PRÍLOHOVÝCH TABULIEK A MÁP	10
Zoznam prílohových tabuliek	10
Zoznam prílohových máp	11
ZOZNAM POUŽITÝCH OZNAČENÍ, SYMBOLOV A SKRATIEK	12
1 ÚVOD	13
2 ZHODNOTENIE LITERATÚRY A METODIKA PRÁCE	15
2.1 Zhodnotenie literatúry	15
2.2 Metodika práce	17
3 TEORETICKÉ SÚVISLOSTI MEDZI DOPRAVNOU POLOHOU (NA ZÁKLADE DOSTUPNOSTI) A SOCIOEKONOMICKÝMI UKAZOVATEĽMI	21
3.1 Terminologické vymedzenie pojmov marginalita a periférnosť	21
3.2 Periférny región a koncepty periférnosti	23
3.3 Dostupnosť a ukazovatele dostupnosti	26
3.3.1 Miery dostupnosti	27
3.4 Dopravná dostupnosť, dopravná periférnosť a socioekonomické ukazovatele	29
4 ZÁKLADNÁ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA BANSKOBYSSTRICKÉHO KRAJA	32
4.1 Okresy Banskobystrického kraja	32

4.2	Obce Banskobystrického kraja	34
5	POROVNANIE OKRESOV BANSKOBYSSTRICKÉHO KRAJA S OSTATNÝMI OKRESMI SLOVENSKA	36
5.1	Marginálne okresy Banskobystrického kraja v roku 2005	36
5.2	Marginálne okresy Banskobystrického kraja v roku 2006	38
5.3	Marginálne okresy Banskobystrického kraja v roku 2006	40
6	DOPRAVNÉ PERIFÉRIE BANSKOBYSSTRICKÉHO KRAJA Z HĽADISKA DOSTUPNOSTI MESTSKÝCH CENTIER	43
6.1	Periférne obce Banskobystrického kraja z hľadiska dostupnosti do okresného mesta	44
6.2	Periférne obce Banskobystrického kraja z hľadiska dostupnosti do krajského mesta	45
6.3	Periférne obce Banskobystrického kraja z hľadiska dostupnosti do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi	47
6.4	Periférne obce Banskobystrického kraja z hľadiska súhrnnej dostupnosti	49
7	VPLYV DOPRAVNEJ PERIFÉRNOSTI OBCÍ NA VYBRANÉ SOCIOEKONOMICKÉ UKAZOVATELE	51
7.1	Miera nezamestnanosti v okresoch Banskobystrického kraja	51
7.2	Miera nezamestnanosti v obciach Banskobystrického kraja	53
7.2.1	Dostupnosť mestských centier a miera nezamestnanosti	54
7.3	Migračný pohyb obyvateľstva obcí Banskobystrického kraja	57
7.3.1	Dostupnosť mestských centier a migračný pohyb obyvateľstva	58
7.4	Index rastu počtu obyvateľov obcí Banskobystrického kraja	61
7.4.1	Dostupnosť mestských centier a index rastu počtu obyvateľov	62
7.5	Intenzita výstavby v obciach Banskobystrického kraja	64
7.5.1	Dostupnosť mestských centier a intenzita výstavby začatých bytov	65
7.6	Dostupnosť mestských centier a súhrnný socioekonomický koeficient	67

8	ZÁVER	70
9	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	72
10	SUMMARY	78
11	PRÍLOHY	80

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, MÁP A OBRÁZKOV

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1	Dimenzie dostupnosti	29
Tabuľka 2	Základná charakteristika krajov Slovenska zoradených podľa rozlohy	32
Tabuľka 3	Základná charakteristika okresov Banskobystrického kraja	33
Tabuľka 4	Veľkostné kategórie obcí Banskobystrického kraja	34
Tabuľka 5	Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2005	37
Tabuľka 6	Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2006	39
Tabuľka 7	Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2007	40
Tabuľka 8	Počet a podiel obcí a obyvateľov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do okresného mesta	45
Tabuľka 9	Počet a podiel obcí a obyvateľov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do krajského mesta	46
Tabuľka 10	Mestá Banskobystrického kraja podľa počtu obyvateľov k 31.12.2008	47
Tabuľka 11	Najbližšie mestá s viac ako 20 tisíc obyvateľmi pre obce Banskobystrického kraja	48
Tabuľka 12	Počet a podiel obcí a obyvateľov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi	49
Tabuľka 13	Počet a podiel obcí a obyvateľov v jednotlivých intervaloch súhrnnej dostupnosti	50
Tabuľka 14	Miera nezamestnanosti v okresoch Banskobystrického kraja k 31.12.2008	52
Tabuľka 15	Počet a podiel obcí podľa miery nezamestnanosti k 31.12.2008	54
Tabuľka 16	Zastúpenie obcí podľa súhrnnej dostupnosti v jednotlivých intervaloch miery nezamestnanosti k 31.12.2008	55
Tabuľka 17	Počet a podiel obcí podľa hrubej miery migračného salda	57
Tabuľka 18	Zastúpenie obcí podľa súhrnnej dostupnosti v jednotlivých intervaloch hrubej miery migračného salda	60
Tabuľka 19	Počet a podiel obcí podľa indexu rastu počtu obyvateľov	61
Tabuľka 20	Zastúpenie obcí podľa súhrnnej dostupnosti v jednotlivých intervaloch indexu rastu počtu obyvateľov	62
Tabuľka 21	Počet a podiel obcí podľa intenzity výstavby (začaté byty)	64
Tabuľka 22	Zastúpenie obcí podľa súhrnnej dostupnosti v jednotlivých intervaloch intenzity výstavby (začaté byty)	66

Tabuľka 23	Zastúpenie obcí podľa súhrnej dostupnosti v jednotlivých intervaloch súhrnného socioekonomického koeficientu	68

Zoznam grafov

Graf 1	Podiel obcí podľa miery nezamestnanosti v jednotlivých intervaloch súhrnej dostupnosti	56
Graf 2	Podiel obcí podľa hrubej miery migračného salda v jednotlivých intervaloch súhrnej dostupnosti	59
Graf 3	Podiel obcí podľa indexu rastu počtu obyvateľov v jednotlivých intervaloch súhrnej dostupnosti	63
Graf 4	Podiel obcí podľa intenzity výstavby (začaté byty) v jednotlivých intervaloch súhrnej dostupnosti	66
Graf 5	Podiel obcí podľa súhrnného socioekonomického koeficientu v jednotlivých intervaloch súhrnej dostupnosti	69

Zoznam máp

Mapa 1	Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2005	38
Mapa 2	Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2006	39
Mapa 3	Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2007	41

Zoznam obrázkov

Obrázok 1	Model centrum - periféria - marginálny región	22

ZOZNAM PRÍLOHOVÝCH TABULIEK A MÁP

Zoznam prílohových tabuliek

Prílohová tabuľka 1	Obce pre ktoré bola vzdialenosť mestských centier vypočítaná ako aritmetický priemer vzdialeností z jednotlivých častí obce	80
Prílohová tabuľka 2	Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2001	81
Prílohová tabuľka 3	Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2002	81
Prílohová tabuľka 4	Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2003	82
Prílohová tabuľka 5	Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2004	82
Prílohová tabuľka 6	Počet a podiel obcí podľa okresov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do okresného mesta	83
Prílohová tabuľka 7	Počet a podiel obcí podľa okresov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do krajského mesta	83
Prílohová tabuľka 8	Počet a podiel obcí podľa okresov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi	84
Prílohová tabuľka 9	Počet a podiel obcí podľa okresov v jednotlivých intervaloch podľa súhrnej dostupnosti	84
Prílohová tabuľka 10	Počet a podiel obcí podľa okresov podľa miery nezamestnanosti k 31.12.2008	85
Prílohová tabuľka 11	Počet a podiel obcí podľa okresov podľa hrubej miery migračného salda	85
Prílohová tabuľka 12	Počet a podiel obcí podľa okresov podľa indexu rastu počtu obyvateľov	86
Prílohová tabuľka 13	Počet a podiel obcí podľa okresov podľa intenzity výstavby (začaté byty)	86
Prílohová tabuľka 14	Hodnoty sledovaných ukazovateľov v jednotlivých obciach (podľa okresov) Banskobystrického kraja	87

Zoznam prílohových máp

Prílohová mapa 1	Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2001	99
Prílohová mapa 2	Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2002	99
Prílohová mapa 3	Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2003	100
Prílohová mapa 4	Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2004	100
Prílohová mapa 5	Vzdialenosť zo stredu jednotlivých obcí Banskobystrického kraja do príslušného okresného mesta	101
Prílohová mapa 6	Vzdialenosť zo stredu jednotlivých obcí Banskobystrického kraja do krajského mesta - Banskej Bystrice	102
Prílohová mapa 7	Vzdialenosť zo stredu jednotlivých obcí Banskobystrického kraja do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi	103
Prílohová mapa 8	Priemer vzdialeností zo stredu jednotlivých obcí Banskobystrického kraja do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi	104
Prílohová mapa 9	Miera nezamestnanosti v obciach Banskobystrického kraja k 31.12.2008	105
Prílohová mapa 10	Migračný pohyb obyvateľstva obcí Banskobystrického kraja v rokoch 2003 - 2008	106
Prílohová mapa 11	Index rastu počtu obyvateľov obcí Banskobystrického kraja za obdobie rokov 2003 - 2008	107
Prílohová mapa 12	Intenzita výstavby (začaté byty) v obciach Banskobystrického kraja za obdobie rokov 2003 - 2008	108

ZOZNAM POUŽITÝCH OZNAČENÍ, SYMBOLOV A SKRATIEK

BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
CVTI SR	Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky
EAO	ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EÚ	Európska únia
HDP	hrubý domáci produkt
I38	indikátor 38
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
PN	práce neschopnosť
SAV	Slovenská akadémia vied
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
UK	Univerzita Komenského
UoZ	uchádzači o zamestnanie
ÚPSVaR	Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
VÚC	vyšší územný celok

1 ÚVOD

Štúdium polarizácie priestoru a s ním spojená problematika marginality či periférnosti patrí medzi dôležité a čoraz viac vnímanejšie témy medzi slovenskými aj zahraničnými odborníkmi z viacerých vedných disciplín. Na Slovensku sa marginálne/periférne regióny dostali do centra záujmu koncom 90. rokov ako reakcia na prudké zväzňovanie regionálnych disparít. Aj v súčasnosti je regionálna polarizácia Slovenska objektom výskumu viacerých štúdií, nakoľko aj v dôsledku prebiehajúcej hospodárskej krízy, dochádza naďalej k zvyšovaniu rozdielov medzi regiónmi. Výrazné disparity existujú nielen medzi regiónmi, ale aj medzi sídlami a územnými jednotkami.

Prístupy jednotlivých autorov k výskumu periférnych regiónov sa však rôznia, a to hlavne z hľadiska použitých metód a ukazovateľov. Jednou z dôležitých charakteristík, využívanou viacerými autormi je poloha vzhľadom k centrálnym (jadrovým) regiónom. Niektorí autori sa zameriavajú najmä na dopravnú polohu regiónov a s ňou spojenú dostupnosť, ktorá je hlavným faktorom sociálneho a ekonomického rozvoja regiónov, nakoľko poloha je bezpochyby faktor podmieňujúci ich vzájomnú konkurenciu. Analýzy väčšiny autorov sa pohybujú na úrovni okresov a iba niektoré z nich identifikujú periférne regióny na lokálnej úrovni - na úrovni obcí.

V predkladanej diplomovej práci som sa zamerlal na identifikáciu dopravných periférií Banskobystrického kraja na úrovni obcí, na základe dostupnosti mestských centier, ktorá je jedným z hlavných determinujúcich faktorov vo vývoji obcí. Skúmané územie Banskobystrického kraja som si vybral najmä z toho dôvodu, že okresy a obce nachádzajúce sa v južnej časti kraja, vykazujú na základe výsledkov rôznych analýz úplne najhoršie ukazovatele a preto bývajú vždy označované ako marginálne/periférne. V niektorých obciach dochádza k výraznej koncentrácii sociálnych a ekonomických problémov, čo sa prejavuje v prehľbovaní rozdielov medzi obcami. Vychádzajúc aj z prác vedúceho diplomovej práce M. Hornáka, podľa ktorého sa zdá, že priestorová marginalita regiónu často veľmi silne korešponduje s úrovňou ekonomického a sociálneho rozvoja príslušného územia, pokúsil som sa v mojej diplomovej práci identifikovať aj súvislosti medzi dopravnou periférnosťou obcí (vyjadrenou pomocou súhrnnej dostupnosti mestských centier) a štyrmi vybranými socioekonomickými ukazovateľmi, t. j. snažím sa poukázať na skutočnosť, že aj dopravná periférnosť (dostupnosť mestských centier) patrí medzi faktory, ktoré negatívne ovplyvňujú socioekonomický rozvoj obcí a prispievajú k zvyšovaniu disparít.

Hlavným cieľom tejto diplomovej práce je potvrdiť hypotézu: Dopravná periférnosť obcí (v mojom prípade vyjadrená dostupnosťou mestských centier pomocou ukazovateľa súhrnnej dostupnosti) negatívnym spôsobom vplýva na socioekonomické ukazovatele jednotlivých obcí.

Aby som potvrdil stanovenú hypotézu je potrebné splniť nasledujúce čiastkové ciele:

- objasniť teoretické súvislosti medzi dopravnou polohou (na základe dostupnosti) a socioekonomickými ukazovateľmi,
- identifikovať dopravné periférie na úrovni obcí na základe dostupnosti mestských centier (okresného mesta, krajského mesta a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi),
- analyzovať socioekonomické ukazovatele (mieru nezamestnanosti, migračný pohyb obyvateľstva, index rastu počtu obyvateľov a intenzitu výstavby) na úrovni obcí,
- identifikovať súvislosti medzi dopravnou periférnosťou obcí a analyzovanými socioekonomickými ukazovateľmi.

2 ZHODNOTENIE LITERATÚRY A METODIKA PRÁCE

2.1 Zhodnotenie literatúry

Pri písaní diplomovej práce som vychádzal najmä z geografickej literatúry zaoberajúcej sa problematikou marginality či periférnosti. Keďže štúdium polarizácie priestoru, problematika marginality/periférnosti je dôležitou a frekventovanou témou prác autorov z viacerých vedných disciplín, možno medzi preštudovanou literatúrou nájsť práce nielen od geografov. Na Slovensku bola problematike periférnosti podľa P. Hurbánka (2004b) venovaná relatívne najväčšia a najexplicitnejšia pozornosť na poli sociológie. Z tohto dôvodu som aj ja využíval poznatky sociológa P. Gajdoša, zamerané na sociálno-ekonomické a sociálno-priestorové zmeny charakterizujúce vývoj spoločnosti. P. Gajdoš (2000, 2005) poukazuje najmä na sociálne a sociálno-priestorové súvislosti a dopady regionálneho rozvoja na sociálne segmenty spoločnosti, územné a regionálne jednotky a ich sociálne potenciály. Problematika marginality je aj v pozornosti v súvislosti s prihraničnými regiónmi a problematikou cezhraničnej spolupráce (K. Moravanská 2004, L. Falt'an 2004, P. Gajdoš 2004, M. Halás 2005b). P. Spišiak (2005) poukazuje na výskumy periférnosti/marginality vidieckych oblastí, ktoré sa realizovali v tomto špeciálnom geografickom prostredí na Slovensku, pričom sa zameriava na rôzne oblasti vidieckej marginality. Teoretickým aspektom periférnosti/marginality vo vzťahu k definícii vidieka sa venuje P. Hurbánek (2004a, 2004b).

Teoretická časť mojej práce, zaoberajúca sa terminologickým vymedzením pojmov marginalita a periférnosť, definovaním periférneho regiónu a konceptmi periférnosti, vychádzala najmä z prác W. Leimgrubera (1994) a M. Andreoli (1994), ale aj z prác slovenských a českých autorov P. Hurbánka (2004b), M. Halása (2008), T. Havlíčka, P. Chromého, V. Jančáka, M. Maradu (2005). Pri štúdiu dostupnosti, jej mier a ukazovateľov a pri výbere vhodnej miery dopravnej dostupnosti pre moju prácu, som vychádzal z prác L. Tolmáčiho (1998), D. Michniaka (2002), K. Spiekermann, J. Neubauer (2002) a aj zo zahraničných dokumentov SPESP (2000) a ESPON (2007). Podnetná bola aj práca J. Pilečka (2005), zaoberajúca sa metodikou vymedzovania periférnych regiónov i L. Čermáka (2005), ktorý poukazuje na skutočnosť, že priestorové rozmiestnenie periférnych regiónov sa relatívne dobre zhoduje s priestorovým rozmiestnením dopravne odľahlých regiónov Česka.

Informácie o obciach a okresoch Banskobystrického kraja som čerpal z oficiálnych dokumentov VÚC Banská Bystrica (Analýza súčasného stavu ... 2007, Program hospodárskeho ... 2007, Regionálna analýza trhu práce ... 2005, Zmeny a doplnky územného plánu ... 2003). Pri geografickej charakteristike Banskobystrického kraja mi pomohli aj práce P. Korca a kol. (1997) a V. Slavíka (2006, 2009).

Na porovnanie okresov Banskobystrického kraja s ostatnými okresmi Slovenska som použil osem ukazovateľov marginality, ktoré boli v práci R. Džambazoviča a kol. (2008) použité na výpočet indikátora I38 - Podiel marginálnych okresov z celkového počtu okresov. Autori vo svojej práci uvádzajú celkovo 40 národných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia. Z hľadiska zamerania mojej práce som si ako najvhodnejší vybral uvádzaný indikátor I38.

Viacero pohľadov na dopravnú polohu (dostupnosť) a dopravnú periférnosť s akcentom na rôzne ukazovatele dostupnosti, prináša vo svojich prácach M. Horňák (2005a, 2005b, 2005c, 2007). Často využívaním ukazovateľom dostupnosti je dopravná infraštruktúra (jej kvalita, dostupnosť jej prvkov). Už spomínaný M. Horňák (2005a) hodnotí dopravnú infraštruktúru a dopravnú dostupnosťou vo vzťahu k regionálnemu rozvoju a rovnako ako aj ďalší geografi vo svojich prácach (J. Kling 2002, L. Tolmáči, F. Križan 2005) konštatuje úzky vzťah medzi úrovňou dopravnej dostupnosti (odvodenej od kvality dopravnej infraštruktúry) a stupňom ekonomického a sociálneho rozvoja regiónov. V mojej práci som však dopravné periférie identifikoval na základe dostupnosti mestských centier v zmysle prác D. Michniaka (2002, 2003, 2005), M. Halása (2008) a E. Džupinovej a kol. (2008). Pri hodnotení výsledkov analýz jednotlivých socioekonomických ukazovateľov som sa opieral najmä o práce sociológa P. Gajdoša (2004, 2005, 2008) zaoberajúce sa regionálnymi disparitami a diferenciáciou regionálneho rozvoja Slovenska a jej sociálno-priestorovými súvislosťami a dopadmi. Využil som aj štúdiu regionálnych geografov V. Lauka, F. Križana, D. Gurňáka (2009), v ktorej hodnotia nezamestnanosť na Slovensku v období rokov 1997 - 2009. Cenné informácie som získal aj z prác autorov D. Vigašovej (2008), L. Vagača (2003), Z. Szczyrbu (2005), D. Slobodu (2006), zaoberajúcich sa niektorou zložkou socioeconomickej sféry. Kľúčovým literárnym zdrojom bola štúdia E. Džupinovej a kol. (2008), ktorej objektom výskumu je regionálna polarizácia Slovenska, a práca M. Halása (2008) venujúca sa priestorovej polarizácii spoločnosti a identifikujúca periférne regióny až na úrovni obcí.

V neposlednom rade som pri písaní diplomovej práce využil aj Slovník demografický pojmov (2005) a Konceptiu decentralizácie a modernizácie verejnej správy (2001).

Časť preštudovanej literatúry som získal z knižníc (SAV, CVTI SR a Geografickej knižnice UK), časť mi poskytol vedúci diplomovej práce a niektoré odborné články a publikácie som

získal aj z oficiálnych internetových stránok (napr. Banskobystrického kraja, MESA 10, SAV).

2.2 Metodika práce

Mojím prvým krokom ešte pred začiatkom vypracovávania diplomovej práce bolo štúdium literatúry - kníh, zborníkov, odborných článkov a rôznych iných publikácií, zaoberajúcich sa fenoménom marginality/periférnosti v rôznych oblastiach sociálnej a ekonomickej sféry. Ako vyplýva zo zamerania mojej diplomovej práce, jednalo sa najmä o publikácie venujúce sa identifikácii dopravne periférnych regiónov Slovenska, najmä na úrovni okresov, ale aj na úrovni obcí. Nakoľko sa v práci zaoberám aj štyrmi socioekonomickými ukazovateľmi (mierou nezamestnanosti, migračným pohybom obyvateľstva, indexom rastu počtu obyvateľov a intenzitou výstavby), preštudovaná literatúra zahŕňala aj publikácie venujúce sa týmto témam. Autormi boli nielen geografi, ale aj odborníci z iných spoločenskovedných disciplín. Dôležitú časť preštudovanej literatúry tvorili aj publikácie venujúce pozornosť teoretickým aspektom marginality/periférnosti a publikácie zaoberajúce sa dostupnosťou a jej ukazovateľmi a mierami. Po preštudovaní uvádzanej literatúry som sa pre identifikáciu dopravných periférií rozhodol použiť dostupnosť mestských centier, nakoľko vychádzajúc aj z práce M. Halása 2008 je možné periférny región definovať len na základe interakcie s centrálnymi (jadrovými) regiónmi, napr. pomocou vzdialenosti, resp. dostupnosti centier.

Predkladaná diplomová práca pozostáva z dvoch základných častí. Prvá časť je teoretická a okrem terminologického vymedzenia pojmov marginalita a periférnosť, definovania periférneho regiónu a konceptov periférnosti, zaoberá sa aj základnými teoretickými súvislosťami medzi dopravnou polohou (na základe dostupnosti) a socioekonomickými ukazovateľmi. V tejto teoretickej časti, pozostávajúcej z kapitoly 3, som sa snažil zosumarizovať poznatky uvádzané v preštudovanej literatúre. V druhej časti, pomocou zvolených kvantitatívnych metód, aplikujem niektoré získané teoreticko-metodologické poznatky na skúmané územie a snažím sa potvrdiť hypotézu stanovenú v úvode práce. Finálnym výsledkom je identifikácia dopravných periférií na základe dostupnosti mestských centier a identifikácia súvislostí medzi dopravnou periférnosťou a vybranými socioekonomickými ukazovateľmi.

Skúmaným územím bol vyšší územný celok - Banskobystrický kraj, v ktorom som sa zameril na základné územné jednotky - obce. Základnú geografickú charakteristiku skúmaného územia stručne podávam v kapitole 4.

Ešte predtým ako som začal analyzovať dostupnosť mestských centier a socioekonomické ukazovatele pre jednotlivé obce, rozhodol som sa porovnať okresy Banskobystrického kraja s ostatnými okresmi Slovenska, aby som zistil, či niektorý z mnou sledovaných okresov je marginálny, a to nielen v rámci kraja, ale aj v rámci všetkých okresov Slovenska. Okresy som porovnával pomocou ôsmich vybraných relevantných ukazovateľov marginality v kapitole 5. V rámci kapitoly som sa zaoberal aj indikátorom I38 (Podiel marginálnych okresov z celkového počtu okresov). Uvedený indikátor som vypočítal, ako už napovedá jeho samotný názov, ako podiel marginálnych okresov z celkového počtu okresov, pričom za marginálny som považoval ten okres, ktorý vykazoval marginalitu minimálne v štyroch z ôsmich sledovaných ukazovateľov. Získaná hodnota indikátora I38 udáva, aký podiel na Slovensku tvoria marginálne okresy definované z aspektu ôsmich vybraných relevantných ukazovateľov marginality, ktoré súčasne charakterizuje vysoká úroveň chudoby (R. Džambazovič a kol. 2008). Pri výpočte indikátora I38 som vychádzal z databáz ŠÚ SR (databáza RegDat), ÚPSVaR a NCZI (zdravotnícka ročenka).

Z hľadiska dostupnosti mestských centier, ktorou sa zaoberám v kapitole 6, som použil tri hierarchické úrovne (ukazovatele) dostupnosti: vzdialenosť obce do príslušného okresného mesta, vzdialenosť obce do krajského mesta a vzdialenosť obce do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi, pričom do úvahy som zobral aj najbližšie mestá s viac ako 20 tisíc obyvateľmi, ktoré nepatria do Banskobystrického kraja. Dopravné periférie som identifikoval na všetkých troch spomenutých úrovniach, ale zároveň som hodnotil dostupnosť jednotlivých obcí do centrálnych miest aj z hľadiska súhrnnej úrovne dostupnosti, ktorú som vypočítal ako aritmetický priemer hodnôt uvedených troch ukazovateľov dostupnosti. Na vyjadrenie vzdialeností z jednotlivých obcí do vybraných mestských centier som použil cestné vzdialenosti, získané z internetovej stránky www.viamichelin.com, v dňoch 4. - 26. júla 2009. Vzdialenosť dvoch obcí predstavuje dĺžku najkratšej dopravnej cesty spájajúcej ich stredy a na uvedenej internetovej stránke bola uvádzaná v kilometroch s presnosťou na 0,5 kilometra (v mojej práci som ju zaokrúhľoval na celé kilometre). Pri niektorých obciach, napr. obec Breziny (okres Zvolen) bola vzdialenosť udávaná len pre časti obce (Dolné Breziny a Horné Breziny), z ktorých sa obec skladá. V takomto prípade som vzdialenosť pre celú obec vypočítal ako aritmetický priemer vzdialeností z jednotlivých častí obce. V prílohovej tabuľke 1 uvádzam všetky obce pri ktorých som postupoval uvedeným spôsobom.

V kapitole 7 sa zameriavam na vplyv dopravnej dostupnosti mestských centier (vyjadrená pomocou vypočítanej súhrnnej dostupnosti) na štyri vyššie uvádzané socioekonomické ukazovatele, pričom sa snažím identifikovať súvislosti medzi dopravnou periférnosťou obcí

a jednotlivými ukazovateľmi. Nakoľko oficiálne údaje o miere nezamestnanosti sú k dispozícii len na úrovni okresov, nemohol mi ŠÚ SR poskytnúť údaje za obce. Štatistika nezamestnanosti (údaj o miere nezamestnanosti v %) za obce je neoficiálna (orientačná) z dôvodu, že ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) za obce sa oficiálne ŠÚ SR zisťuje len pri sčítaní obyvateľov, bytov a domov, spravidla raz za každých desať rokov. Podarilo sa mi zistiť, že síce jednotlivé ÚPSVaR majú údaje o miere nezamestnanosti za obce¹, avšak ako už bolo spomínané je to údaj orientačný a navyše každý ÚPSVaR si štatistiku o miere nezamestnanosti v obciach spracováva individuálnym spôsobom (rôzny spôsob prepočítania EAO), takže by som mohol mať problém získať porovnateľné (rovnaké) údaje od všetkých ÚPSVaR v kraji. Z uvedeného dôvodu som si vypočítal mieru nezamestnanosti sám, a to ako podiel absolútneho počtu uchádzačov o zamestnanie (celkový počet registrovaných nezamestnaných) k prepočítanému EAO - $UoZ/EAO \cdot 100$. Celkový počet uchádzačov o zamestnanie (UoZ) k 31.12.2008 mi poskytli jednotlivé ÚPSVaR v kraji a EAO za obce som si prepočítal nasledujúcim spôsobom. Vychádzal som z počtu EOA za okresy, ktorý používa Ústredie PSVaR a jednotlivé ÚPSVaR. Počet EAO za okresy poskytuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (po dohode a konzultáciách so ŠÚ SR) každý rok začiatkom februára a slúži pre výpočet oficiálnej evidovanej miery nezamestnanosti z disponibilného počtu UoZ (nezahŕňa tých čo sú na rekvalifikáciách, PN a absolventskej praxi) na celý príslušný kalendárny rok. Pri prepočte EAO za obce som ešte potreboval údaje o počte obyvateľov za okresy a obce k 31.12.2008, nakoľko podiel EAO za okres na obyvateľstve okresu som použil pri prepočte na počet obyvateľov jednotlivých obcí okresu. Zjednodušene povedané aký podiel mala obec na celkovom počte obyvateľov okresu, taký mala aj na EAO za okres.

Pri migračnom pohybe obyvateľstva som bral do úvahy migračné saldo, presnejšie hrubú mieru migračného salda - priemer rokov 2003 až 2008, ktorý som vypočítal podľa vzorca:

$$HMMS_{2003-2008} = \frac{\sum_{i=2003}^{2008} MS_i}{\sum_{i=2003}^{2008} SS_i} \cdot 1000,$$

kde HMMS je hrubá miera migračného salda (priemer rokov 2003 až 2008), MS je migračné saldo (rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystťahovaných) a SS je stredný stav obyvateľstva. Za rovnaké obdobie som vypočítal aj index rastu počtu obyvateľov, ako podiel

¹ Pri rôznych materiáloch, projektoch, ktoré obce robia, je často v osnove uvedené koľko nezamestnaných je v obci, či aká je v obci miera nezamestnanosti. Nevyplnenie týchto údajov by automaticky vyradilo projekt z posudzovania ako neúplný a neúspešný.

počtu obyvateľov na konci sledovaného obdobia k počtu obyvateľov na začiatku sledovaného obdobia. Pri poslednom analyzovanom ukazovateli - intenzita výstavby, som bral do úvahy počet začatých bytov (bytov na ktoré boli vydané stavebné povolenia) v relatívnych hodnotách t. j. v prepočte na 1 000 obyvateľov.

Nakoľko analýzy jednotlivých ukazovateľov ukázali, že v skúmanom území prichádza k značnej diferenciacii jednotlivých obcí Banskobystrického kraja z hľadiska ich socioekonomickej úrovne, porovnával som súhrnnú dostupnosť aj so súhrnným socioekonomickým koeficientom, ktorý som vypočítal ako priemer štandardizovaných hodnôt (v intervale 0,00 - 100,00) štyroch analyzovaných socioekonomických ukazovateľov. Hodnoty ukazovateľov (miera nezamestnanosti) som štandardizoval podľa vzorca:

$$s_{xi} = \frac{x_{\max} - x_i}{x_{\max} - x_{\min}} \cdot 100,$$

kde x_i je hodnota ukazovateľa pre obec i pred štandardizáciou, x_{\max} a x_{\min} predstavujú najvyššiu, resp. najnižšiu hodnotu sledovaného ukazovateľa a s_{xi} je štandardizovaná hodnota ukazovateľa pre obec i , pričom i je rovné 1 až 516 (počet obcí). Pre ukazovatele (hrubá miera migračného salda, index rastu počtu obyvateľov a intenzita výstavby), kde pôvodné najvyššie hodnoty predstavovali kvalitatívne najpriaznivejšiu úroveň sledovaného ukazovateľa som použil vzorec:

$$s_{xi} = \frac{x_i - x_{\min}}{x_{\max} - x_{\min}} \cdot 100.$$

V každej kapitole prezentujem zistenia vyplývajúce z jednotlivých analýz aj vo forme tabuľkových, grafových a mapových výstupov. Všetky hodnoty sledovaných ukazovateľov dostupnosti a socioekonomických ukazovateľov pre jednotlivé obce Banskobystrického kraja uvádzam v súhrnnej prílohovej tabuľke 14. Pre lepšie vysvetlenie, prehľadnosť a pre lepšiu dokumentáciu popisu v texte, snažil som sa väčšinu použitého dokumentačného materiálu zakomponovať priamo do textu.

V práci použité štatistické údaje pochádzali buď z internetovej stránky ŠÚ SR (databáza Regionálnej štatistiky - RegDat a databáza Mestská a obecná štatistika), alebo mi boli poskytnuté priamo z pracoviska ŠÚ SR v Banskej Bystrici (databáza o stave a pohybe obyvateľstva Banskobystrického kraja). Pri výpočte miery nezamestnanosti som použil údaje o počte UoZ za obce a počte EAO za okresy, ktoré mi poskytli jednotlivé ÚPSVaR v kraji. Všetky mapy uvádzané v práci som vytvoril v programe MapInfo, z ktorého som použil podkladové mapy (vrstvy) zobrazujúce administratívne hranice okresov a obcí Slovenska.

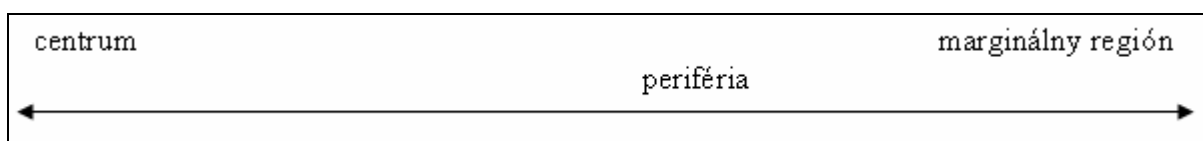
3 TEORETICKÉ SÚVISLOSTI MEDZI DOPRAVNOU POLOHOU (NA ZÁKLADE DOSTUPNOSTI) A SOCIOEKONOMICKÝMI UKAZOVATEĽMI

3.1 Terminologické vymedzenie pojmov marginalita a periférnosť

Na medzinárodnej úrovni je problematike marginality a periférnosti venovaná pozornosť už relatívne dlhodobo, približne od roku 1980, a to najmä v rámci Študijnej skupiny pre otázky rozvoja marginálnych regiónov, resp. v rámci Komisie pre dynamiku marginálnych a kritických regiónov pri Medzinárodnej geografickej únii - IGU (P. Spišiaka 2005). Štúdium polarizácie priestoru (periférnych oblastí), teda rozdielneho rozloženia prírodných a spoločenských prvkov a aktivít v priestore, sa stáva čoraz viac dôležitejšou a vnímanejšou témou rady vedných odborov (L. Čermák 2005). V súčasnosti je problematika marginality či periférnosti jednou z hlavných tém prác nielen geografov, ale aj odborníkov z iných spoločenskovedných disciplín. Podľa M. Horňáka (2005c) sa totiž zdá, že v širokom ponímaní a na rôznych hierarchických úrovniach, priestorová marginalita regiónu často veľmi silne korešponduje s úrovňou ekonomického a sociálneho rozvoja príslušného územia. Prínos geografie k výskumu periférnych (marginálnych) oblastí spočíva najmä v schopnosti súčasne posudzovať faktory prírodné a spoločenské. V bežnej aj v odbornej komunikácii však pojmy marginalita - periférnosť nadobúdali a stále nadobúdajú rôzne významy (P. Hurbánek 2004b). Ako uvádza citovaný autor, interpretácie týchto pojmov sú „v jednotlivých obdobiach vývoja geografie ovplyvňované príslušnými v geografii dominujúcimi paradigmami, prevládajúcimi filozofickými smermi danej doby, rôznymi vednými odbormi, ktorých teórie a metódy sú v súvislosti s týmito paradigmami a filozofickými smermi do geografie importované, a v neposlednom rade tiež momentálnou všeobecnou celospoločenskou situáciou“ (s. 102). Z terminologického hľadiska prevažná väčšina európskych autorov považuje pojmy marginálny a periférny za totožné - synonymá (M. Halás 2008). Vychádzajúc z príspevkov uverejnených v zborníkoch prác venovaných periférnym a marginálnym oblastiam (napríklad Chang et al. 1994, Jussila et al. 1998,2001), ktorých prínosom bola aj terminologická diskusia pojmov marginálny a periférny, intenzívne prebiehajúca najmä v 90. rokoch minulého storočia, P. Hurbánek (2004b) uvádza, že najvšeobecnejšie je prijímaná myšlienka Andreoli (In: W. Leimgruber 1994), ktorá na základe svojich výskumov socioekonomických aspektov poľnohospodárskych regiónov v severozápadnom Taliansku navrhuje tieto dva pojmy

odlišovať. Periférne regióny považuje Andreoli za regióny na okraji systému, ktoré sú však s centrom v rámci tohto systému prepojené prostredníctvom vnútorných väzieb a interakcií, t. j. sú do systému ešte integrované. Naopak marginálne regióny sú už mimo systému a nemajú žiadne interakcie s okolím (sú izolované), t. j. nepodarila sa im integrácia do systému (M. Andreoli 1992 In: M. Halás 2008). W. Leimgruber (1994) sumarizuje uvedené tvrdenia Andreoli nasledovne: periférne regióny sa nenachádzajú v úplne beznádejnom stave, pretože sú integrované do ekonomického systému, kým naproti tomu marginálne regióny čelia pochmurnej budúcnosti v spoločnosti - izolované od systému a v podstate sústredené na seba. Možno teda konštatovať, že marginalita je "horšia" ako periférnosť (M. Andreoli 1994), čo citovaná autorka demonštruje tvrdením, že ľudia sa môžu rozhodnúť odsťahovať z miest alebo z industrializovaných, rozvinutých území na vidiek (perifériu), ale len sotva sa rozhodnú presťahovať do marginálnych oblastí. Vychádzajúc z Andreoli môžeme teda model centrum - periféria preformulovať na model centrum - periféria - marginálny región (pozri obrázok 1). V uvedenom modeli sa marginálne regióny nachádzajú na úplnom konci rozšíreného kontinua centrum - periféria, ktoré sa tak stáva kontinuum centrum - marginálny región. Tento model sa zhoduje so socioekonomickou realitou, ale určite nie je chápaný v geometrickom zmysle (W. Leimgruber 1994), o čom však polemizuje P. Hurbánek (2004b), argumentujúc tým, že postupnosť ekumena - semiekumena - anekumena možno považovať práve za "geometrickú" aplikáciu rozšíreného kontinua centrum - periféria - marginálny región.

Obrázok 1 Model centrum - periféria - marginálny región

Prameň: W. Leimgruber 1994

Pretože neexistuje spoločný termín pre marginálne a periférne regióny, P. Hurbánek (2004b) navrhuje rozlišovať úzke a široké chápanie marginality a periférnosti. V úzkom chápaní treba tieto pojmy v zmysle Andreoli odlišovať, v širokom chápaní ich možno považovať za synonymá. Nakoľko marginálne regióny (v zmysle Andreoli definície) sa podľa M. Halása (2008) „v našich podmienkach prakticky nevyskytujú - aby boli úplne mimo humánogeografického systému, museli by byť dlhodobo bez kontaktu a prístupu akéhokoľvek obyvateľstva“ (s. 352), môžeme považovať pojmy marginálny a periférny za

synonymá. V mojej práci podobne ako E. Džupinová a kol. (2008) používam pojem periféria, resp. periférne obce (v súvislosti s dostupnosťou mestských centier), v prípade vertikálnej diferenciacie (stratifikácie) spoločnosti používam pojem marginálne skupiny obyvateľstva (v súvislosti so socioekonomickými ukazovateľmi).

3.2 Periférny región a koncepty periférnosti

Periférnosť je podľa M. Halása (2008) dôležitý sociálny, ekonomický a priestorový fenomén, ktorý môžeme sledovať na rôznych hierarchických úrovniach. Základným cieľom vymedzenia periférií je identifikácia regiónov, ktoré nedosahujú určitú úroveň funkčno-priestorových a sociálno-priestorových vzťahov, pričom rôzne aspekty (faktory), ktoré periférnosť určujú, môžu predurčovať rôzne špecifické druhy periférnosti (T. Havlíček, P. Chromý, V. Jančák, M. Marada 2005). Pri definovaní periférneho regiónu musíme vychádzať z definície regiónu. Existuje mnoho definícií uvedeného pojmu, avšak ich spoločným menovateľom je priestorový komponent (W. Leimgruber 1994). Ako príklad uvádzam definície niekoľkých slovenských autorov podľa ktorých región je definovaný ako:

- výsledok delimitácie priestoru (K. Ivanička 1983), t. j. hranicami vymedzené územie, ktoré sme identifikovali na základe vopred určených ukazovateľov (atribútov, charakteristík) určitou metódou,
- časť krajiny určitého taxonomického rádu (P. Korec 1994), t. j. hranicami jednoznačne definované územie, ktoré má požadované kvalitatívne a kvantitatívne charakteristiky a určitú pozíciu v hierarchickej (geografickej) organizácii spoločnosti,
- areál platnosti určitého znaku (Ľ. Mičian, F. Zatkalík 1984), t. j. hranicami určené územie, v ktorom má cielene vybraný znak požadovanú kvantitatívnu veľkosť (hodnotu).

Na základe týchto definícií, môžeme v súlade s E. Džupinovou a kol. (2008) zjednodušene definovať región ako ohraničený priestor vymedzený na základe stanovených kritérií. Vychádzajúc z uvedeného je možné periférny región definovať len na základe interakcie s centrálnymi (jadrovými) regiónmi, napr. pomocou vzdialenosti, resp. dostupnosti centier, pričom čím väčšia je vzdialenosť, tým menšia je interakcia. Okrem priestorových kritérií musíme zohľadniť aj iné kritériá, nakoľko v praxi sa môžu vyskytnúť periférne regióny, ktoré sú ovplyvnené napr. prírodnými bariérami, človekom vytvorenými (fyzicky existujúcimi aj administratívnymi) bariérami, prípadne nepriaznivými socioekonomickými ukazovateľmi

(M. Halás 2008). Ako uvádzajú T. Havlíček, P. Chromý, V. Jančák, M. Marada (2005), na úrovni objektívnej reality možno nájsť celý rad aspektov periférnosti, pričom ide najmä o aspekty:

- a) fyzickogeografické (napr. členitosť terénu, klíma, nadmorská výška),
- b) geometrické (napr. vzdialenosť od centra, geografická poloha),
- c) ekonomické (napr. HDP na jedného obyvateľa, nezamestnanosť, výška mzdy),
- d) sociálno-demografické (napr. vzdelanie, vek, pohlavie),
- e) ekologické (napr. znečistenie životného prostredia, emisie, poškodenie lesov, strata biodiverzity),
- f) kultúrne (napr. etnicita, zvyky),
- g) náboženské,
- h) politické (napr. miera autonómie, závislosti, administratívne usporiadanie).

Medzi perifériami je však nutné rozlišovať mieru ale aj charakter ich periférnosti, na základe čoho môžeme v zmysle W. Leimgrubera (1994) vymedziť štyri základné prístupy k periférnosti, resp. aspekty (typy) periférnosti (marginality):

1. geometrický (priestorový) - za marginálne považuje regióny nachádzajúce sa na geometrickej periférii určitého väčšieho územia napr. štátu, kontinentu alebo inak definovaného územia,
2. ekologický (fyzickogeografický) - možno chápať dvojako, buď ako prírodný potenciál územia pre život človeka alebo ako stav životného prostredia,
3. ekonomický - marginalitu definuje na základe produkčného potenciálu, dostupnosti, infraštruktúry a atraktivity v rámci priestorovej ekonómie,
4. sociálny - sústreďuje pozornosť na menšiny a sociálne marginálne skupiny podľa rôznych kritérií (eticita, jazyk, vierovyznanie, atď.).

Uvedené prístupy môžeme rozdeliť na priestorové a nepriestorové, pričom každý z nich je možné identifikovať pomocou inej skupiny ukazovateľov, t. j. každý sa zameriava na určitý aspekt periférnosti a využíva špecifické kritériá a metódy (využívajúce tieto kritériá) pre vymedzenie periférií (P. Hurbánek 2004b).

K myšlienke geometrickej (priestorovej) periférnosti majú najbližšie práce rozvíjajúce lokalizačnú teóriu, napríklad Thünenov model izolovaného štátu alebo Christallerova teória

centrálnych miest². Christaller (In: T. Havlíček, P. Chromý, V. Jančák, M. Marada 2005) vo svojej teórii zdôraznil definíciu jadra, resp. jadier. Oblasti nachádzajúce sa medzi týmito jadrami implicitne vykazujú periférny charakter, pričom pre určenie ich periférnosti je rozhodujúca vzdialenosť. Najmä v neskoršom období sa však drvivá väčšina výskumov periférnosti vyznačuje aplikáciou ekonomického a sociálneho prístupu, v menšej miere aj ekologického prístupu (W. Leimgruber 1994). Citovaný autor poukazuje na zväčšenie dôrazu na nepriestorový aspekt na úkor priestorového aspektu a teda o akýsi prechod od priestorového (geometrického) chápania k nepriestorovému (ekologickému, ekonomickému a sociálnemu) chápaniu periférnosti. Aj podľa E. Džupinová a kol. (2008) bol doteraz geometrický (priestorový) prístup k riešeniu problematiky periférnych regiónov vo výraznom tieni ekonomického a sociálneho prístupu. Aj keď podľa W. Leimgruber (1994) môže tento prístup prekvapiť svojou jednoduchosťou, politické, sociálne a ekonomické problémy sa nemusia nevyhnutne vyskytovať v tých územiach, ktoré sú v zmysle tohto prístupu periférne (pozri delenie na predchádzajúcej strane). Inými slovami, prihraničné regióny nie sú automaticky marginálne, t. j. izolované a postrádajúce inovačný potenciál z ekonomického, sociálneho alebo politického hľadiska.

Ako periférne sú zvyčajne identifikované vidiecke regióny. Podľa P. Spišiaka (2005) sa na Slovensku problematike marginality/periférnosti vidieckych regiónov venovalo v poslednom období viacero autorov z viacerých vedných disciplín - regionálna ekonomika, sociológia, urbanizmus a architektúra a v neposlednom rade aj humánna a regionálna geografia. P. Hurbánek (2004a) uvádza, že pojem vidiek implikuje črty periférnosti v každom zo štyroch Leimgruberom (1994) vyčlenených aspektov periférnosti. Podľa citovaného autora je vidiek z priestorového aspektu „často považovaný za perifériu sídelného systému (napr. s malou hustotou osídlenia), z fyzickogeografického aspektu za periférne územie s malým prírodným potenciálom pre život človeka a jeho aktivity v širokom slova zmysle (napr. s relatívne veľkou členitosťou georeliéfu), z ekonomického aspektu za územie na periférii hospodárstva, ekonomicky málo atraktívne, s relatívne malým produkčným potenciálom (napr. so slabou vyvinutou infraštruktúrou) a zo sociálneho aspektu za územie s relatívne veľkým zastúpením sociálne marginálnych skupín obyvateľstva (napr. obyvateľov s nízkou úrovňou vzdelania alebo nezamestnaných)“ (s. 50). Aj keď podľa Z. Szczyrbu (2005) nemožno a priori

² Ako uvádza E. Džupinová a kol. (2008) „Všetky modely lokalizačných teórií vychádzajú z obmedzeného počtu vstupných ukazovateľov, pričom skutočný priestor sa „vdáka“ nespočítateľnému množstvu merateľných aj nemerateľných ukazovateľov môže správať odlišne. Počet ukazovateľov (resp. pridelenie im adekvátnej váhy) sú výrazným limitujúcim faktorom aproximácie reálneho priestoru“ (s. 9).

stotožňovať vidiek s pojmom periféria, v mnohých ohľadoch môžeme medzi tieto dve slová dať znamienko rovná sa.

Periférne regióny sú výsledkom nerovnomerného vývoja spoločnosti v území, ktorý je ovplyvňovaný odlišnými historickými, politickými, ekonomickými, sociálnymi, kultúrnymi a prírodnými podmienkami. Polarizácia územia nie je podmienená iba ekonomickými aspektmi, ale ide o podmienenosť komplexného charakteru. Korene periférnosti sú v dlhodobom a zložitom historickom vývoji (T. Havlíček, P. Chromý, V. Jančák, M. Marada 2005).

3.3 Dostupnosť a ukazovatele dostupnosti

„Dostupnosť patrí medzi najvýznamnejšie, ale zároveň aj najťažšie definovateľné pojmy v humánnej geografii“ (D. Michniak 2002, s. 6). Ako uvádza citovaný autor, existuje veľké množstvo definícií pojmu dostupnosť, čo sa však odráža v existencii veľkého množstva rôznych ukazovateľov a mier, pomocou ktorých môžeme vyjadriť význam slova dostupnosť v čo najrozmanitejších súvislostiach. Podľa L. Tolmáčiho (1998) „Pojem dostupnosť zahŕňa rozsiahly súbor koncepcií a súčasne aj ukazovateľov, ktoré zohrávali a zohrávajú kľúčovú pozíciu pri modelovaní, územnom plánovaní a regionálnych analýzach“ (s. 175). Ako autor ďalej uvádza, ponímanie dostupnosti sa od čias starovekého Ríma až do 20. storočia nijako nemenilo. Dostupnosť vyjadrovala vzájomnú vzdialenosť dvoch bodov (miest, trhov, križovatiek obchodných ciest a i.) na zemskom povrchu. Zmeny v jej ponímaní sa vyvíjali na základe potrieb praxe.

V súčasnosti je dostupnosť hlavným „produktom“ dopravného systému. Determinuje výhody lokalizácie územia (regiónu, sídla) vo vzťahu ku všetkým ostatným územiám, vrátane k sebe samému. Vplyv polohy a výhody domácností a firiem vyplývajúce z existencie a využívania dopravnej infraštruktúry nachádzajúcej sa v danom území je možné skúmať a hodnotiť pomocou ukazovateľov dostupnosti (ESPON 2007). Ukazovatele dostupnosti sú najdôležitejšie a politicky najrelevantnejšie ukazovatele geografickej polohy. Môžu byť využité aj pri štúdiu periférnosti (pozri nasledujúcu podkapitolu). V geografickej a ekonomickej literatúre môžeme nájsť veľa rozličných prístupov k skúmaniu dostupnosti, avšak iba pár z nich sa pokúša klasifikovať a porovnávať ukazovatele dostupnosti systematickým spôsobom (SPESP 2000).

Geografické, fyzické a kultúrne ukazovatele úzko súvisia s polohou a významne prispievajú k diferenciacii regiónov, avšak vyjadrujú len vlastnosti súvisiace s polohou, nie vplyv polohy

ako takej. Vplyv polohy je však možné vyjadriť práve pomocou ukazovateľov dostupnosti, ktoré opisujú polohu určitého územia (regiónu, sídla) z hľadiska príležitostí, aktivít alebo kapitálu nachádzajúcich sa v danom území a v iných územiach (regiónoch, sídlach). Základné a jednoduché ukazovatele dostupnosti zohľadňujú iba dopravnú infraštruktúru (dostupnosť prvkov dopravnej infraštruktúry), a to buď v skúmanom území, vyjadrenú napríklad celkovou dĺžkou diaľnic, počtom železničných staníc, alebo v blízkosti (okolí) skúmaného územia, vyjadrenú napríklad prístupom k najbližším uzlom medziregionálnych sietí ako sú diaľničné výjazdy, medzimestské stanice, nákladné terminály alebo letiská. Tieto ukazovatele poskytujú informácie o území samotnom, ale nie je možné pomocou nich vyjadriť (nevyjadrujú fakt), že mnoho cieľov záujmu sa môže nachádza mimo daného územia. Komplexnejšie ukazovatele dostupnosti rozlišujú medzi cieľmi (miestami) v území samotnom a cieľmi v iných územiach (SPESP 2000). Podľa K. Spiekermanna, J. Neubauera (2002) tieto ukazovatele berú do úvahy prepojitelnosť sietí, rozlišujú medzi sieťou samotnou a aktivitami alebo príležitosťami, ktoré ňou môžu byť dosiahnuté. Formulácia komplexných ukazovateľov vždy zahŕňa priestorovú impedanciu vyjadrujúcu ľahkosť dosiahnutia cieľa pomocou prepravného času, nákladov alebo prekážok. V závislosti na forme priestorovej impedancie môžu byť ukazovatele dostupnosti použité na analýzu vplyvu polohy alebo na analýzu vplyvu polohy a ľahkosti priestorovej interakcie. V prvom prípade je priestorová impedancia vyjadrená v zmysle euklidovskej vzdialenosti. V druhom prípade je vzdialenosť medzi dvoma územiami počítaná ako prepravný čas alebo prepravné náklady cez siete, čo umožňuje analyzovať vplyv dopravnej infraštruktúry na geografickú polohu (SPESP 2000).

3.3.1 Miery dostupnosti

„Dostupnosť môže byť kvantifikovaná pomocou mier dostupnosti“ (F. Križan, D. Gurňák 2008, s. 71). Podľa citovaných autorov existuje viacero prehľadov a zhodnotení mier dostupnosti, zväčša zameraných na určitý aspekt dostupnosti ako takej. Ako príklad uvádzajú polohovú dostupnosť, individuálnu dostupnosť a dostupnosť na báze ekonomických prínosov. Miery dostupnosti, ktoré boli doteraz používané v odborných prácach je podľa L. Tolmáčiho (1998) možno rozdeliť do troch skupín:

1. Kumulatívne dostupnosti - vyjadrujú „pozíciu“ vybraného sídla voči ostatným sídlam. Stanovujú sa sumou kvantitatívnych charakteristík, ktoré sú vyjadrené časom, vzdialenosťou v kilometroch, nákladmi v peniazoch a i. medzi jednotlivými sídlami.

2. Miery založené na gravitačnom vzťahu (podľa gravitačného modelu). Do kvantitatívnej charakteristiky na základe kumulatívnej dostupnosti vstupuje "váha" sídla.
3. Dostupnosti, v ktorých sa uplatňuje teória náhodného úžitku. Kvantitatívne sa v nich stanovuje pravdepodobnosť výberu určitého cieľa jednotlivcom, k relatívnej pravdepodobnosti z ostatných možných volieb.

V zjednodušenej podobe je možné miery dostupnosti zhrnúť do pätnástich kategórií (pozri L. Tolmáči 1998, s. 185-187), pričom okrem týchto dostupností existuje ešte rozsiahla množina ich variácií.

Podľa D. Michniaka (2002) pri štúdiu dostupnosti vystupujú do popredia jej tri základne prvky:

- subjekt dostupnosti (osoba, skupina osôb, obyvatelia istého teritória),
- objekt dostupnosti (vopred stanovený cieľ - určitá príležitosť, aktivita, služba),
- transportný prvok (spojenie medzi subjektom a objektom dostupnosti).

Transformáciou vzájomnej kombinácie týchto troch základných prvkov dostupnosti môžeme vytvárať jednotlivé miery dostupnosti. Keďže ako autor uvádza „každý prvok dostupnosti môžeme chápať rôznym spôsobom, ich vzájomnou kombináciou môžeme dospieť k mnohým možnostiam aplikácie dostupnosti. Rozdelenie mier dostupnosti tak môže vychádzať zo skutočnosti, na ktorý prvok je kladený najväčší dôraz, t. j. či miera dostupnosti uprednostňuje a charakterizuje subjekt dostupnosti - miesto východiska, existujúci dopravný systém alebo v prvom rade opisuje množinu dosahovaných cieľov“ (s. 7).

Dostupnosť môžeme teda sledovať z viacerých hľadísk - dimenzií. Podľa K. Spiekermanna a J. Neubauera (2002) sú to nasledujúce dimenzie:

○ subjekt dostupnosti,	○ predmet prepravy,
○ cieľ (destinácia),	○ druh dopravy,
○ impedancia,	○ priestorový rozsah,
○ obmedzenia,	○ spravodlivosť (rovnosť),
○ bariéry,	○ dynamika.

Uvedené dimenzie sú stručne popísané v nasledujúcej tabuľke 1.

Tabuľka 1 Dimenzie dostupnosti

Dimenzia	Popis
Subjekt dostupnosti	Ukazovatele dostupnosti môžu byť sledované z hľadiska rôznych skupín obyvateľstva (sociálne, vekové skupiny), ekonomických subjektov, záujmov (napr. obchodní cestujúci alebo turisti).
Cieľ (destinácia)	Ukazovatele dostupnosti môžu skúmať polohu územia z hľadiska príležitostí, aktivít alebo kapitálu (napr. populácia, ekonomické aktivity, univerzity alebo turistické atrakcie).
Impedancia	Priestorová impedancia môže zohľadňovať jeden alebo viacero atribútov prepojenia medzi územiaми, napr. vzdialenosť, prepravný čas, prepravné náklady, spoľahlivosť alebo bezpečnosť.
Obmedzenia	Využitie prepojenia medzi územiaми môže byť obmedzené predpismi (najvyššia povolená rýchlosť - rýchlostné limity, obmedzenia pre určité typy vozidiel) alebo kapacitnými obmedzeniami (stúpanie cesty - cestný gradient, rozmer vozidla, dopravné zápchy)
Bariéry	Okrem priestorovej impedancie môžeme brať do úvahy aj nepriestorové, napr. politické, ekonomické, právne, kultúrne alebo jazykové bariéry medzi územiaми.
Predmet prepravy	Do úvahy môžeme brať osobnú alebo nákladnú dopravu alebo oboje.
Druh dopravy	Ukazovatele dostupnosti môžu byť sledované pre cestnú, železničnú, vnútrozemskú vodnú alebo leteckú dopravu. Môžeme rozlišovať unimodálnu, multimodálnu a intermodálnu dostupnosť.
Priestorový rozsah	Ukazovatele dostupnosti na kontinentálnej, medzinárodnej alebo regionálnej úrovni vyžadujú dáta rôzneho priestorového rozlíšenia, vzhľadom na rozlohu územia, dopravnú sieť a prepravný čas.
Spravodlivosť (rovnosť)	Ukazovatele dostupnosti môžu byť využité na identifikáciu nerovností v dostupnosti medzi bohatými a chudobnými, centrálnymi a okrajovými (periférnymi), mestskými a vidieckymi, nodálnymi a homogénnymi regiónmi.
Dynamika	Ukazovatele dostupnosti môžu byť sledované v rôznych časových okamihoch, aby zachytili zmeny v dostupnosti napr. v dôsledku TEN projektov alebo iných dopravných politík a ich vplyvu na konvergenciu alebo divergenciu v dostupnosti medzi územiaми.

Prameň: SPESP 2000, K. Spiekermann, J. Neubauer 2002

3.4 Dopravná dostupnosť, dopravná periférnosť a socioekonomické ukazovatele

Existuje viacero pohľadov na dopravnú dostupnosť (polohu) a dopravnú periférnosť, v závislosti od akcentu na vybranú mieru (ukazovateľ) dostupnosti. Už spomínaná dopravná infraštruktúra (dostupnosť prvkov dopravnej infraštruktúry) ako jeden z ukazovateľov dostupnosti je považovaná za veľmi dôležitý faktor ovplyvňujúci úroveň regionálneho rozvoja. E. Džupinová a kol. (2008) považujú za jednu z hlavných príčin zlej sociálnej a ekonomickej situácie v priestorovo väčších regiónoch, práve značne poddimenzovanú dopravnú infraštruktúru. Jej dobudovanie by sa spolu s ostatnými vstupmi mohlo stať hlavným impulzom rozvoja. Úlohou dopravnej infraštruktúry je umožňovať priestorovú interakciu, t. j. mobilitu osôb a tovarov pre sociálne, kultúrne alebo ekonomické aktivity. V kontexte regionálneho rozvoja, kvalita dopravnej infraštruktúry v zmysle kapacity,

prepojitelnosti, jazdnej rýchlosti atď. determinuje výhody lokalizácie územia vo vzťahu k ostatným územiám t. j. konkurenčnú výhodu územia, ktorá sa zvyčajne vyjadruje pomocou dostupnosti (K. Spiekermann, J. Neubauer 2002). M. Horňáka (2005b) vychádzajúc z práce W. Leimgrubera uvádza, že dopravnú periférnosť je možné odvodiť od polohy vzhľadom k prvkom dopravnej infraštruktúry. V citovanej práci sa autor sústreďuje na fakt, že nepriaznivá dostupnosť niektorých dopravných sietí sa môže významne podieľať na ekonomickej marginalite. V ďalšej svojej práci (M. Horňák 2005a) autor hodnotí dopravnú infraštruktúru a dopravnú dostupnosťou vo vzťahu k regionálnemu rozvoju, pričom rovnako ako aj ďalší geografi vo svojich prácach (J. Kling 2002, L. Tolmáči, F. Križan 2005) konštatuje úzky vzťah medzi úrovňou dopravnej dostupnosti (odvodenej od kvality dopravnej infraštruktúry) a stupňom ekonomického a sociálneho rozvoja regiónov. J. Kling (2002) napríklad uvádza „Kvalitná dopravná infraštruktúra môže ovplyvniť rozhodovanie o trávení voľného času, a teda aj výhody z cestovného ruchu, ktorý môže zohrávať v mnohých regiónoch Slovenska veľmi významnú rozvojovú úlohu“ (s. 124). Aj v dokumentoch SPESP (2000) a ESPON (2007) sa zdôrazňuje dôležitosť úlohy dopravnej infraštruktúry pre územný rozvoj, pričom sa konštatuje, že územia s lepším prístupom k vstupným materiálom a trhom budú ceteris paribus oveľa viac produktívnejšie, konkurencieschopnejšie a preto aj oveľa úspešnejšie ako vzdialené a izolované územia. Uvádzaná je pozitívna korelácia medzi vybavenosťou dopravnej infraštruktúry alebo polohou v medziregionálnych sieťach a úrovňou ekonomických ukazovateľov ako napríklad HDP na jedného obyvateľa.

M. Horňák (2005c) prináša ďalší pohľad na skúmanú problematiku, s využitím iného ukazovateľa dostupnosti - miera obslužnosti hromadnou dopravou, konkrétne dostupnosť sietí systémov diaľkovej hromadnej prepravy osôb. Autor vychádza z hypotetického tvrdenia „Čím vyššia je úroveň ekonomického rozvoja regiónu a čím výhodnejšia je jeho dopravná poloha, tým väčší bude záujem dopravných spoločností o obsluhu územia takého regiónu komerčnými linkami“ (s. 212).

Dostupnosť územia je teda možné vyjadriť niekoľkými spôsobmi, pričom záleží na subjektívnom pohľade autora, aké ukazovatele na jej určenie zvolí. Podľa L. Čermáka (2005) je prevažujúcim kritériom „tvrdá“ kilometrická vzdialenosť, ktorá sa vyjadruje buď kilometrickou vzdialenosťou po komunikáciách alebo zjednodušene vzdušnou vzdialenosťou, ale aj časovou vzdialenosťou ako čas potrebný k prekonaniu určitej vzdialenosti. V mojej práci som na vyjadrenie dostupnosti použil cestnú vzdialenosť (pozri kapitolu 6).

Pri definovaní periférnosti sa koncepcia dostupnosti využíva aj v regionálnej politike EÚ, nakoľko štrukturálne fondy EÚ sa zameriavajú aj na redukciu disparít vo vybavení základnou

dopravnou infraštruktúrou. Hlavným cieľom je zlepšiť dostupnosť a aj konkurencieschopnosť periférnych regiónov. Priestorová spravodlivosť (rovnosť) súvisí s európskym cieľom "kohézie" - redukovať existujúce disparity v príjmoch a ekonomickej aktivite medzi regiónmi, pričom ukazovatele dostupnosti môžu byť využité na identifikáciu nerovností v dostupnosti medzi bohatými a chudobnými, centrálnymi a okrajovými (periférnymi), mestskými a vidieckymi, nodálnymi a homogénnymi regiónmi (SPESP 2000). Podľa K. Spiekermann, J. Neubauer (2002) je kľúčovým kritériom geografickej periférnosti práve dostupnosť, ktorá má veľký význam pri definovaní ekonomickej periférnosti, pretože poloha je bezpochyby faktor podmieňujúci vzájomnú konkurenciu regiónov. Aj podľa C. Schürmann, A. Talaat (2000) dostupnosť určuje výhodnosť polohy regiónu vo vzťahu k iným regiónom a preto je hlavným faktorom sociálneho a ekonomického rozvoja regiónu. Podľa týchto autorov môžeme ukazovatele periférnosti interpretovať ako inverznú funkciu dostupnosti, t. j. čím lepšia je dostupnosť regiónu, tým menej periférny je región a naopak. V zmysle SPESP (2000) sa za periférny región považuje taký región, ktorý je z hľadiska prepravného času a prepravných nákladov vzdialený od príležitostí, aktivít alebo kapitálu nachádzajúceho sa v iných regiónoch. Stručne povedané, periférny región je charakterizovaný nepriaznivou úrovňou dostupnosti.

Z modelu jadro - periféria vyplýva, že periférne regióny sú ekonomicky slabšie ako regióny v jadre. Ako uvádza E. Džupinová a kol. (2008) aj v jadrových územiach však existujú slabšie regióny a naopak v periférnych územiach regióny silnejšie. Preto je podľa týchto autorov, rovnako ako aj podľa SPESP (2000), potrebné pri skúmaní problematiky periférnosti analyzovať dostupnosť na rôznych priestorových úrovniach t. j. nielen dostupnosť celého regiónu z ostatných regiónov, ale aj dostupnosť vo vnútri regiónu.

Na základe v tejto kapitole uvádzaných teoretických súvislostí medzi dopravnou polohou (na základe dostupnosti) a socioekonomickými ukazovateľmi, som si stanovil hypotézu, podľa ktorej dopravná periférnosť obcí (v mojom prípade vyjadrená dostupnosťou mestských centier pomocou ukazovateľa súhrnnej dostupnosti) negatívnym spôsobom vplýva na socioekonomické ukazovatele jednotlivých obcí. Uvedenú hypotézu sa snažím potvrdiť v predkladanej diplomovej práci, v ktorej sa na príklade obcí Banskobystrického kraja pokúsím identifikovať súvislosti medzi dopravnou periférnosťou (dostupnosťou centier) a mnou vybranými socioekonomickými ukazovateľmi, t. j. že dopravná periférnosť patrí medzi faktory, ktoré negatívne ovplyvňujú úroveň miery nezamestnanosti, migračný pohyb obyvateľstva, index rastu počtu obyvateľov a intenzitu výstavby v jednotlivých obciach kraja.

4 ZÁKLADNÁ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA BANSKOBYSSTRICKÉHO KRAJA

Banskobystrický kraj je najväčší na Slovensku, s rozlohou 9 454,4 km² zaberá 19,3% celkového územia Slovenska. Rozprestiera sa v južnej časti stredného Slovenska, kde na východe hraničí s Košickým krajom, na severe so Žilinským a Prešovským krajom, na západe s Nitrianskym a Trenčianskym krajom. Južná hranica kraja je súčasne štátnou hranicou s Maďarskou republikou. Počtom 653 697 obyvateľov (stav k 31.12.2008) sa zaraďuje na piate miesto, s podielom 12,1% na celkovej populácii Slovenska. Hustota zaľudnenia kraja 69 obyvateľov na km² je najnižšia spomedzi všetkých krajov Slovenska (pozri tabuľku 2). Územie kraja je osídlené nerovnomerne, najmä v dôsledku prírodných podmienok a charakteru sídelnej siete. Husto osídlená je severozápadná časť (Zvolenská a Žiarska kotlina) a juh kraja (Juhoslovenská kotlina), kým horské oblasti na severe a v strede kraja (hlavne Nízke Tatry a Slovenské rudohorie) sú málo zaľudnené (P. Korec a kol. 1997).

Tabuľka 2 Základná charakteristika krajov Slovenska zoradených podľa rozlohy

Kraj	Rozloha (km ²)	Počet obyvateľov k 31.12.2008	Hustota (obyv./km ²)	Počet okresov	Počet obcí	
					spolu	z toho mestá
Banskobystrický	9 454,4	653 697	69	13	516	24
Prešovský	8 973,7	803 955	90	13	666	23
Žilinský	6 808,8	696 347	102	11	315	18
Košický	6 754,6	775 509	115	11	440	17
Nitriansky	6 343,8	706 375	111	7	354	15
Trenčiansky	4 502,2	599 859	133	9	276	18
Trnavský	4 146,7	559 934	135	7	251	16
Bratislavský	2 052,7	616 578	300	8	73	7
Slovensko	49 036,9	5 412 254	110	79	2891	138

Prameň: Mestská a obecná štatistika

4.1 Okresy Banskobystrického kraja

V zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní SR sa Banskobystrický kraj člení na 13 okresov, v ktorých sa celkovo nachádza 516 obcí, pričom 24 z nich má štatút mesta (pozri tabuľku 3). Rozlohou najväčším okresom je Rimavská Sobota (3. v rámci Slovenska), ktorý spolu s okresom Brezno, patria medzi 12 okresov

Slovenska s rozlohou nad 1 000 km². Naopak rozlohou najmenším okresom v kraji je Banská Štiavnica, ktorý patrí medzi 4 okresy Slovenska (neberiem do úvahy 9 mestských okresov) nedosahujúce rozlohou 300 km². Rozdiel v rozlohe medzi najväčším a najmenším okresom je teda až 1 179 km². Najľudnatejším okresom je Banská Bystrica, ktorý ako jediný v kraji má nad 100 tisíc obyvateľov. Okresom s najnižším počtom obyvateľov je Banská Štiavnica (2. v rámci Slovenska), ktorý rovnako ako okresy Poltár, Krupina a Žarnovica má menej ako 30 tisíc obyvateľov. Zaujímavosťou je, že pri realizácii reformy verejnej správy v roku 1996 bola pri výbere okresov hlavným kvantitatívnym kritériom hranica 30 tisíc obyvateľov (V. Slavík 2009). K 31.12.2008 túto hranicu nedosahovalo 10 okresov Slovenska, pričom až 4 z nich sa nachádzajú v Banskobystrickom kraji.

Tabuľka 3 Základná charakteristika okresov Banskobystrického kraja

Okres	Rozloha (km ²)	Počet obyvateľov stav k 31.12.2008	Hustota (obyv./km ²)	Počet obcí		Podiel mestského obyvateľstva
				spolu	z toho mestá	
Banská Bystrica	809,4	110 908	137	42	1	72,2
Banská Štiavnica	292,3	16 731	57	15	1	63,0
Brezno	1 265,2	64 242	51	30	1	34,3
Detva	449,2	32 641	73	15	2	69,5
Krupina	584,9	22 657	39	36	2	41,1
Lučenec	825,6	72 899	88	57	2	52,0
Poltár	476,1	22 636	48	22	1	25,8
Revúca	730,4	40 458	55	42	3	59,3
Rimavská Sobota	1 471,1	82 561	56	107	3	43,4
Veľký Krtíš	848,2	45 898	54	71	2	32,8
Zvolen	759,0	67 533	89	26	2	70,2
Žarnovica	425,3	26 875	63	18	2	51,4
Žiar nad Hronom	517,7	47 658	92	35	2	52,6
Banskobystrický kraj	9 454,4	653 697	69	516	24	53,5

Prameň: Mestská a obecná štatistika, výpočty autora

Jednotlivé okresy Banskobystrického kraja sa vyznačujú veľkou vnútornou rozdielnosťou stavu a úrovne rozvoja. Popri ekonomicky prosperujúcejších okresoch (hlavne v severnej a západnej časti kraja) sú stagnujúce až zaostávajúce okresy. Pre potreby vyrovnávania vnútroregionálnych (medziokresných) rozdielov bola urobená kategorizácia okresov z hľadiska ich schopnosti využívať endogénne zdroje bez vonkajšej pomoci. Na základe vykonaných analýz a získaných výstupov z regionálnej typológie spracovanej Sociologickým ústavom Slovenskej akadémie vied bolo zostavených 5 kategórií okresov z hľadiska

prioritizácie podpory zo strany Banskobystrického samosprávneho kraja (Program hospodárskeho ... 2007):

- okres s najvyššou kategóriou prioritnej podpory regionálneho rozvoja v rámci regionálnej politiky BBSK (okres Revúca),
- okresy s 2. najvyššou prioritou vonkajšej podpory regionálneho rozvoja (okresy Detva, Krupina, Poltár, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš),
- okresy 3. kategórie vonkajšej podpory regionálneho rozvoja (okresy Banská Štiavnica, Brezno, Lučenec a Žarnovica),
- okres s najmenšou potrebou vonkajšej podpory regionálneho rozvoja v rámci regionálnej politiky BBSK (okres Žiar nad Hronom),
- okresy schopné endogénneho rozvoja bez podpory BBSK (okresy Banská Bystrica a Zvolen).

4.2 Obce Banskobystrického kraja

Najviac obcí sa nachádza v okresoch ležiacich v južnej časti kraja - Rimavská Sobota, Veľký Krtíš a Lučenec. V okrese Rimavská Sobota sa nachádza až pätina obcí kraja (107 obcí), pričom uvedený okres spolu s okresom Košice - okolie (112 obcí) sú jedinými okresmi Slovenska, v ktorých je počet obcí väčší ako 100. V sídelnej štruktúre kraja sú zastúpené takmer všetky veľkostné kategórie obcí (s výnimkou veľkomesta) - od miest strednej veľkosti cez malé mestá, vidiecke obce až po rozptýlené osídlenie - lazy a štále. Ako uvádza V. Slavík (2006) pre veľkostnú štruktúru obcí Slovenska je charakteristická prevaha malých obcí a od roku 1970 je najpočetnejšou kategóriou miest kategória s 5 tisíc - 10 tisíc obyvateľmi.

Tabuľka 4 Veľkostné kategórie obcí Banskobystrického kraja

Veľkostná kategória vidieckych obcí	Počet / Podiel vidieckych obcí		Veľkostná kategória mestských obcí	Počet / Podiel mestských obcí	
0 - 199	108	22,0	1 000 - 1 999	2	8,3
200 - 499	175	35,6	2 000 - 4 999	3	12,5
500 - 999	122	24,8	5 000 - 9 999	8	33,3
1 000 - 1 999	65	13,2	10 000 - 19 999	6	25,0
2 000 - 4 999	21	4,3	20 000 - 49 999	4	16,7
5 000 - 9 999	1	0,2	50 000 - 99 999	1	4,2
spolu	492	100	spolu	24	100

Prameň: Mestská a obecná štatistika, výpočty autora

Tabuľka 4 dokazuje, že uvedené tvrdenia platia aj pre Banskobystrický kraj, v ktorom majú dominantné postavenie vidiecke obce do 1 000 obyvateľov (spolu 82,3% obcí) a najviac miest sa nachádza vo veľkostnej kategórii s 5 tisíc - 10 tisíc obyvateľmi. V Banskobystrickom kraji sa nachádza najviac miest spomedzi všetkých krajov, avšak z nich iba Banská Bystrica (šieste najľudnatejšie mesto Slovenska) má viac ako 50 tisíc obyvateľov. Druhé najväčšie mesto kraja - Zvolen má takmer o polovicu menej obyvateľov. V kraji sa nachádzajú aj dve počtom obyvateľov najmenšie mestá Slovenska - Dudince a Modrý Kameň (pozri tabuľku 10 v kapitole 6). Stupeň urbanizácie dosiahol v kraji ku koncu roka 2008 hodnotu 53,5%. Ako vyplýva z tabuľky 3, medzi okresmi majú najväčší podiel mestského obyvateľstva okresy Banská Bystrica, Zvolen, Detva, Banská Štiavnica a Revúca. Stupeň urbanizácie bol v uvedených okresoch väčší ako stupeň urbanizácie kraja i Slovenska (55,0%).

5 POROVNANIE OKRESOV BANSKOBYSSTRICKÉHO KRAJA S OSTATNÝMI OKRESMI SLOVENSKA

V tejto kapitole sa pokúsím porovnať okresy Banskobystrického kraja s ostatnými okresmi Slovenska, pomocou ôsmich vybraných relevantných ukazovateľov marginality:

- index starnutia - U_1 ,
- stredná dĺžka života pri narodení u mužov - U_{2A} ,
- stredná dĺžka života pri narodení u žien - U_{2B} ,
- saldo sťahovania na tisíc obyvateľov - U_3 ,
- miera evidovanej nezamestnanosti - U_4 ,
- priemerná mesačná mzda zamestnancov - U_5 ,
- podiel osôb v hmotnej núdzi z celkového počtu obyvateľov - U_6 ,
- počet hlásených ochorení na tuberkulózu na stotisíc obyvateľov - U_7 .

Tieto ukazovatele som si zvolil na základe publikácie Národné indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia (R. Džambazovič a kol. 2008), v ktorej boli použité na výpočet indikátora I38 - Podiel marginálnych okresov z celkového počtu okresov. Uvedené ukazovatele som použil na vzájomné porovnanie okresov a zistenie, či niektorý z mnou sledovaných okresov Banskobystrického kraja je marginálny z hľadiska jednotlivých ukazovateľov, a to nielen v rámci kraja, ale aj v rámci všetkých okresov Slovenska. Celkovo som za marginálny okres považoval ten, ktorý vykazoval marginalitu minimálne v štyroch z ôsmich vybraných ukazovateľov, t. j. hodnoty menšie ako dolný kvartil pre ukazovatele U_{2A} , U_{2B} , U_3 , U_5 a hodnoty väčšie ako horný kvartil pre ukazovatele U_1 , U_4 , U_6 , U_7 . Nakoľko sa mi podarilo získať hodnoty všetkých ukazovateľov len za roky 2005, 2006 a 2007, venujem sa podrobnejšie porovnaniu okresov iba v týchto troch rokoch. Porovnania za roky 2001 až 2004, v ktorých som okresy porovnával pomocou siedmich ukazovateľov (okrem ukazovateľa U_6), uvádzam v prílohových tabuľkách 2 až 5 a v prílohových mapách 1 až 4.

5.1 Marginálne okresy Banskobystrického kraja v roku 2005

Ako vyplýva z tabuľky 5, podľa stanovených kritérií boli marginálnymi okresmi Banskobystrického kraja v roku 2005, okresy Banská Štiavnica, Krupina, Lučenec, Poltár, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš, pričom tri posledne menované okresy mali

marginálne hodnoty až v šiestich ukazovateľoch. Z uvedeného je zrejmé, že až v siedmych okresoch kraja sa vyskytovali a kumulovali nepriaznivé hodnoty relevantných javov, ktoré chudobu podmieňujú alebo indikujú. Z hľadiska jednotlivých ukazovateľov, marginálne hodnoty mali okresy Banskobystrického kraja najmä v ukazovateľoch U₄ (9 okresov), U_{2A} (8 okresov), U_{2B} (7 okresov) a U₆ (6 okresov). Pri ukazovateli U_{2A} mal okres Krupina najnižšiu (t. j. najhoršiu) hodnotu spomedzi všetkých okresov Slovenska, podobne ako okres Banská Štiavnica pri ukazovateli U_{2B}. Okresy Rimavská Sobota a Revúca mali najvyššie (t. j. najhoršie) hodnoty medzi okresmi Slovenska v ukazovateľoch U₄ a U₆.

Tabuľka 5 Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2005

Rok 2005	Ukazovateľ marginality								Počet marginálnych ukazovateľov
Okres	U ₁	U _{2A}	U _{2B}	U ₃	U ₄	U ₅	U ₆	U ₇	
Banská Bystrica	X	-	-	-	-	-	-	-	1
Banská Štiavnica	-	X	X	X	X	X	-	-	5
Brezno	-	X	-	-	-	-	-	-	1
Detva	-	X	-	-	X	-	-	-	2
Krupina	-	X	X	-	X	-	X	-	4
Lučenec	-	X	X	-	X	-	X	-	4
Poltár	-	-	X	-	X	X	X	X	5
Revúca	-	X	X	X	X	X	X	-	6
Rimavská Sobota	-	X	X	X	X	-	X	X	6
Veľký Krtíš	-	X	X	-	X	X	X	X	6
Zvolen	X	-	-	-	-	-	-	-	1
Žarnovica	X	-	-	X	X	-	-	-	3
Žiar nad Hronom	-	-	-	-	-	-	-	-	0

X - okres vykazoval marginalitu v danom ukazovateli

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Banskobystrického kraja

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Slovenska

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2005, výpočty autora

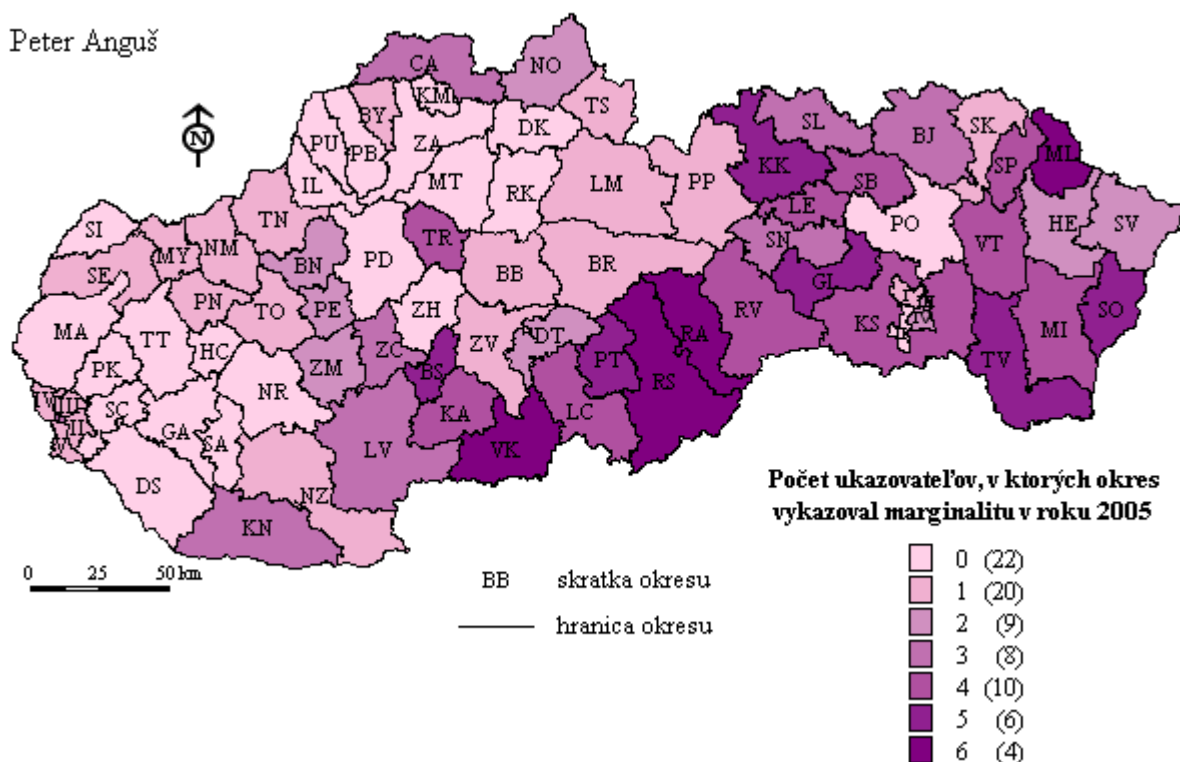
V roku 2005 mal indikátor I38 hodnotu 25,3%, z čoho vyplýva, že štvrtina okresov Slovenska bola podľa stanovených kritérií marginálnych, čo znamená, že sa v nich kumulovali nepriaznivé podmienky, ktoré indikujú, že uvedené okresy sa zároveň vyznačovali vysokou úrovňou chudoby (R. Džambazovič a kol. 2008). Z týchto 20 marginálnych okresov Slovenska sa tretina nachádzala v Banskobystrickom kraji, kde vytvárali súvislý marginálny región, ktorý zaberá viac ako polovicu rozlohy územia kraja. Ako je možné vidieť na nasledujúcej mape 1, všetky marginálne okresy sa nachádzali v južnej a juhovýchodnej časti kraja. Ostatné marginálne okresy Slovenska sa nachádzali v Prešovskom (6 okresov),

Košickom (6 okresov) a Žilinskem kraji (1 okres). Na západnom Slovensku sa nenachádzal ani jeden marginálny okres, pričom takmer polovica okresov nevykazovala marginalitu ani v jednom ukazovateli.

Mapa 1

Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2005

Peter Anguš

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2005, výpočty autora

5.2 Marginálne okresy Banskobystrického kraja v roku 2006

V roku 2006 sa počet marginálnych okresov v Banskobystrickom kraji zvýšil na osem, k marginálnym okrem z roku 2005 pribudol okres Detva (pozri tabuľku 6). Rovnako ako v predchádzajúcom roku, okresy Banskobystrického kraja mali marginálne hodnoty najmä v ukazovateľoch U_4 (9 okresov), U_{2A} (8 okresov), U_{2B} (7 okresov) a U_6 (6 okresov). Najhoršie na tom boli okresy Revúca a Rimavská Sobota, ktoré mali marginálne hodnoty až v šiestich ukazovateľoch, pričom v ukazovateľoch U_{2B} , U_4 a U_6 mali opäť najhoršie hodnoty spomedzi všetkých okresov Slovenska.

Tabuľka 6 Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2006

Rok 2006	Ukazovateľ marginality								Počet marginálnych ukazovateľov
Okres	U ₁	U _{2A}	U _{2B}	U ₃	U ₄	U ₅	U ₆	U ₇	
Banská Bystrica	X	-	-	-	-	-	-	-	1
Banská Štiavnica	-	X	X	X	X	X	-	-	5
Brezno	-	X	X	-	-	-	-	-	2
Detva	-	X	-	X	X	-	-	X	4
Krupina	-	X	X	-	X	-	X	-	4
Lučenec	-	X	X	-	X	-	X	-	4
Poltár	-	-	X	-	X	X	X	-	4
Revúca	-	X	X	-	X	X	X	X	6
Rimavská Sobota	-	X	X	X	X	X	X	-	6
Veľký Krtíš	-	X	-	-	X	X	X	-	4
Zvolen	X	-	-	-	-	-	-	-	1
Žarnovica	-	-	-	X	X	-	-	-	2
Žiar nad Hronom	-	-	-	-	-	-	-	X	1

X - okres vykazoval marginalitu v danom ukazovateli

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Banskobystrického kraja

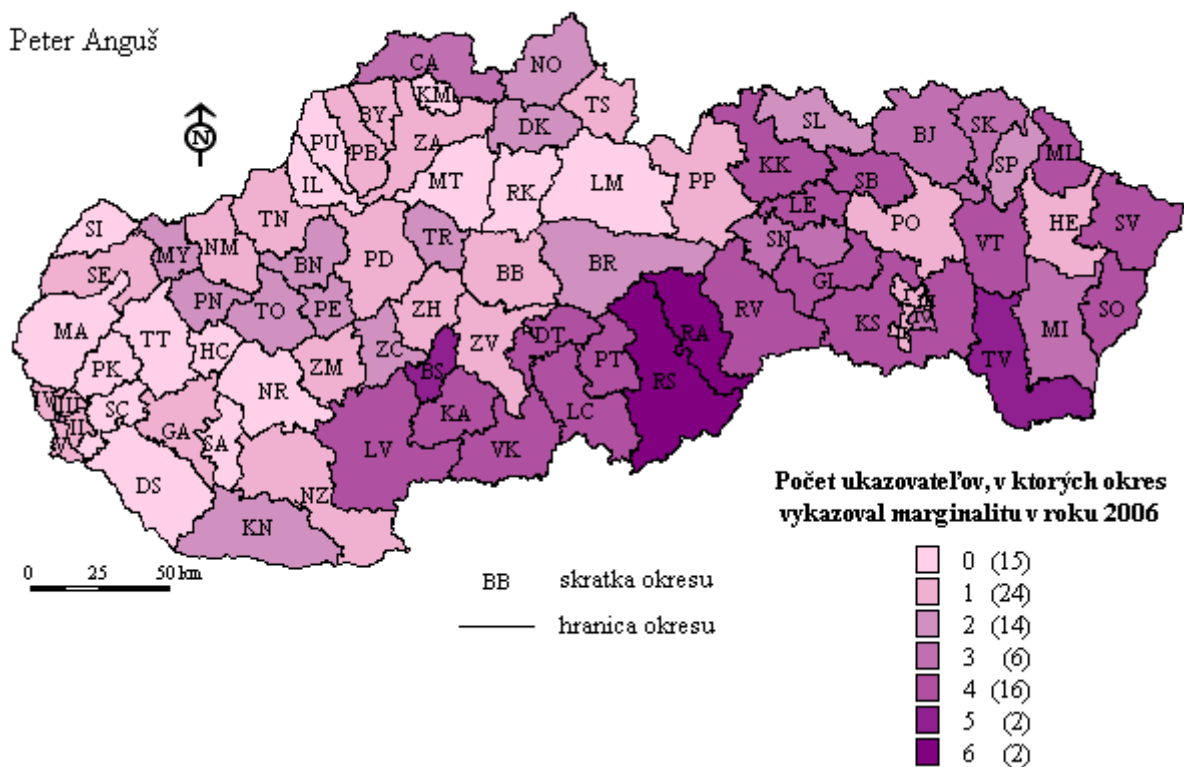
X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Slovenska

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2006, výpočty autora

Mapa 2

Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2006

Peter Anguš

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2006, výpočty autora

Celkovo možno zhrnúť, že v roku 2006 nedošlo oproti roku 2005 k výrazným zmenám. Hodnota indikátor I38 bola v sledovanom roku rovnaká (25,3%) ako v predchádzajúcom roku. Z 20 marginálnych okresov v roku 2006 bolo 17 marginálnych aj v predchádzajúcom roku, pričom počet ukazovateľov, v ktorých vykazovali marginalitu sa u týchto okresov znížil (6) alebo nezmenil (11). Najviac marginálnych okresov bolo v Banskobystrickom (8 okresov), Prešovskom (6 okresov) a Košickom kraji (5 okresov). Jediným marginálnym okresom na západnom Slovensku bol okres Levice (pozri mapu 2).

5.3 Marginálne okresy Banskobystrického kraja v roku 2007

Počet marginálnych okresov v Banskobystrickom kraji sa v roku 2007 znížil na sedem, ubudol okres Detva (pozri tabuľku 7). Podobne ako v predchádzajúcich rokoch, marginálne hodnoty mali okresy najmä v ukazovateľoch U₄ (8 okresov), U_{2A} (8 okresov), U_{2B} (7 okresov) a U₆ (6 okresov). Okresy Krupina, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš mali marginálne hodnoty v piatich ukazovateľov, pričom okres Rimavská Sobota mal pri dvoch ukazovateľoch najvyššie (t. j. najhoršie) hodnoty spomedzi všetkých okresov Slovenska. Jedinou výraznejšou zmenou oproti predchádzajúcim dvom rokom bolo to, že žiadny z okresov kraja nemal marginálnu hodnotu pri ukazovateli U₇.

Tabuľka 7 Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2007

Rok 2007	Ukazovateľ marginality								Počet marginálnych ukazovateľov
Okres	U ₁	U _{2A}	U _{2B}	U ₃	U ₄	U ₅	U ₆	U ₇	
Banská Bystrica	X	-	-	-	-	-	-	-	1
Banská Štiavnica	-	X	X	X	X	-	-	-	4
Brezno	-	X	-	X	-	-	-	-	2
Detva	-	X	-	-	-	-	-	-	1
Krupina	-	X	X	-	X	X	X	-	5
Lučenec	-	X	X	-	X	-	X	-	4
Poltár	-	-	X	-	X	X	X	-	4
Revúca	-	X	X	-	X	-	X	-	4
Rimavská Sobota	-	X	X	-	X	X	X	-	5
Veľký Krtíš	-	X	X	-	X	X	X	-	5
Zvolen	X	-	-	-	-	-	-	-	1
Žarnovica	-	-	-	X	X	-	-	-	2
Žiar nad Hronom	-	-	-	-	-	-	-	-	0

X - okres vykazoval marginalitu v danom ukazovateli

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Banskobystrického kraja

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Slovenska

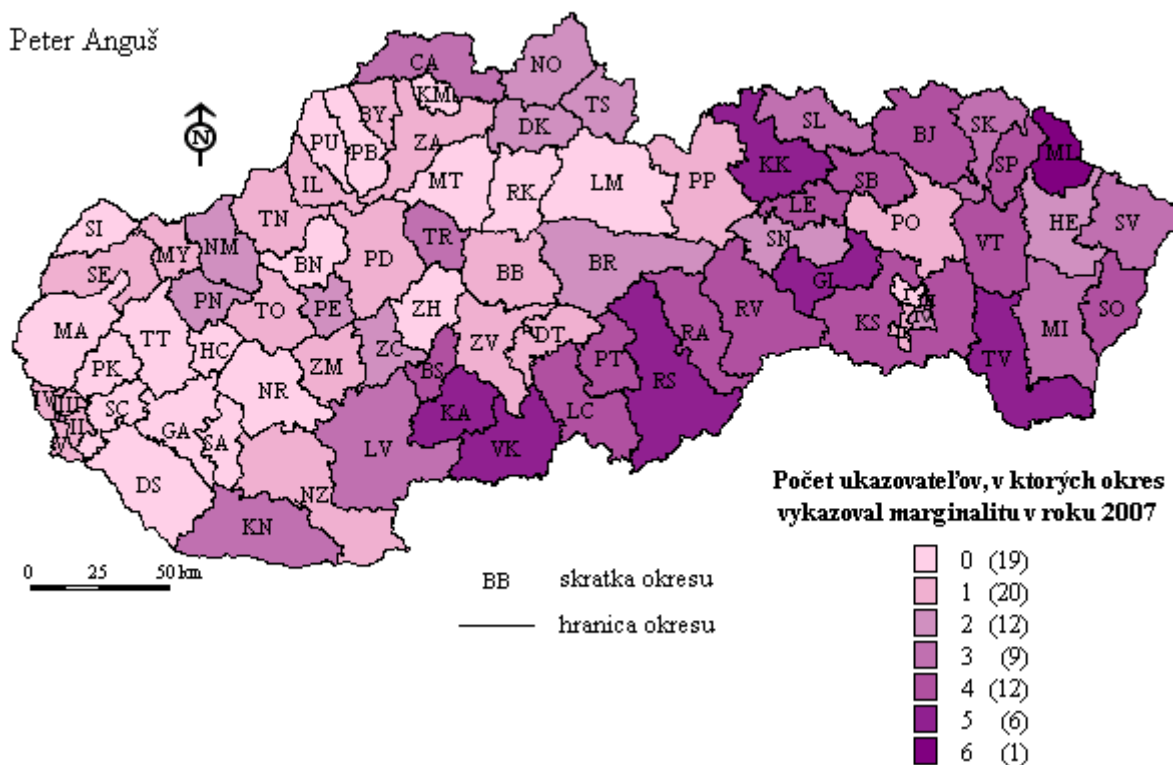
Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2007, výpočty autora

Indikátor I38 mal v roku 2007 hodnotu 24,05%, čo znamenalo pokles oproti roku 2006. Klesajúca hodnota naznačovala zmenšenie podielu marginálnych okresov, a tým v konečnom dôsledku aj chudobných okresov. V absolútnom vyjadrení to znamenalo zníženie počtu marginálnych okresov iba o jeden okres. Až 17 okresov, z toho sedem v Banskobystrickom kraji, bolo marginálnych v sledovanom roku a aj v dvoch predchádzajúcich rokoch, pričom u väčšiny z týchto okresov sa počet ukazovateľov, v ktorých vykazovali marginalitu nezmenil (9). V piatich marginálnych okresoch sa počet marginálnych ukazovateľov zvýšil a len v troch sa znížil. Opäť najviac marginálnych okresov bolo v Banskobystrickom (7 okresov), Prešovskom (7 okresov) a Košickom kraji (5 okresov). Na mape 3 je možné vidieť, že rovnako ako v roku 2005 sa na západnom Slovensku nenachádzal ani jeden marginálny okres a takmer polovica okresov nevykazovala marginalitu ani v jednom ukazovateli.

Mapa 3

Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2007

Peter Anguš

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2007, výpočty autora

Celkovo možno zhrnúť, že okresy Banskobystrického kraja v období tu v texte analyzovaných rokov 2005 až 2007, ale aj v rokoch 2001 až 2004 (pozri prílohové tabuľky 2 až 5), mali

v rámci okresov Slovenska marginálne hodnoty najmä v ukazovateľoch U_{2A} , U_4 , U_{2B} , a U_6 , pričom v týchto ukazovateľoch dosahovali najhoršie hodnoty medzi okresmi Slovenska. Každoročne od začiatku analyzovaného obdobia (rok 2001), boli podľa stanovených kritérií uvádzaných v úvode tejto kapitoly, okresy Rimavská Sobota a Veľký Krtíš marginálne. Medzi marginálne boli v analyzovanom období siedmich rokov zaradené aj okresy Krupina (6x), Poltár, Revúca (5x), Banská Štiavnica, Detva a Lučenec (3x). Ak by som mal k dispozícii hodnoty ukazovateľa U_6 aj za roky 2001 až 2004, predpokladám, že niektoré z vyššie uvádzaných marginálnych okresov (možno aj okres Brezno v roku 2003), by boli zaradené medzi marginálne viackrát. Usudzujem tak na základe toho, že tieto okresy vykazovali marginalitu pri ukazovateli U_4 (miera evidovanej nezamestnanosti), ktorý do určitej miery indikuje aj marginalitu pri ukazovateli U_6 (podiel osôb v hmotnej núdzi z celkového počtu obyvateľov). Uvádzanú skutočnosť je možné dokumentovať v rokoch 2005 až 2007, kedy z 20 okresov Slovenska, ktoré vykazovali marginalitu v ukazovateli U_4 , až 17 resp. 16 vykazovalo marginalitu aj v ukazovateli U_6 .

Okresy Banská Bystrica, Brezno, Zvolen, Žarnovica a Žiar nad Hronom neboli v analyzovanom období ani raz zaradené medzi marginálne, pričom okresy Banská Bystrica, Zvolen a Žiar nad Hronom každoročne vykazovali marginalitu najviac v jednom ukazovateli.

V tejto kapitole som na úrovni okresov pomocou ôsmich vybraných relevantných ukazovateľov marginality identifikoval osem marginálnych okresov Banskobystrického kraja, ktoré vykazujú marginalitu nielen v rámci kraja, ale aj v rámci všetkých okresov Slovenska. Prevažná väčšina týchto marginálnych okresov sa nachádza v južnej a východnej časti kraja. V nasledujúcich kapitolách sa pokúsim na nižšej hierarchickej úrovni - na úrovni obcí identifikovať dopravné periférie Banskobystrického kraja na základe dostupnosti mestských centier a zároveň sa pokúsim potvrdiť moju hypotézu o súvislosti medzi dopravnou periférnosťou obcí a vybranými socioekonomickými ukazovateľmi. Je logické predpokladať, že prevažná väčšina obcí, ktoré z hľadiska dostupnosti mestských centier identifikujem ako periférne, sa bude nachádzať práve v tých ôsmich okresoch, ktoré som v tejto kapitole označil za marginálne.

6 DOPRAVNÉ PERIFÉRIE BANSKOBYSSTRICKÉHO KRAJA Z HĽADISKA DOSTUPNOSTI MESTSKÝCH CENTIER

Ako už bolo spomínané v predchádzajúcich kapitolách, za periférny región sa považuje taký región, ktorý je z hľadiska prepravného času a prepravných nákladov vzdialený od príležitostí alebo aktivít, ktoré sa nachádzajú v inom regióne. Keďže medzi vzdialenosťou a dostupnosťou centier existuje vzájomná závislosť, za periférnu oblasť môžeme považovať oblasť charakterizovanú nepriaznivou úrovňou dostupnosti (SPESP 2000).

V mojej diplomovej práci som si pre identifikáciu dopravných periférií (na úrovni obcí) zvolil jednu z mier dostupnosti - dostupnosť centier (mestských centier) a za periférne som považoval tie obce, ktoré sa vyznačujú zlou dostupnosťou mestských centier na troch rôznych hierarchických úrovniach. Podľa E. Džupinová a kol. (2008) faktory periférnosti na lokálnej úrovni kopírujú regionálnu úroveň periférnosti, ale zároveň sú zmierňované prítomnosťou a dostupnosťou regionálnych centier, ktorá je jedným z hlavných determinujúcich faktorov vo vývoji obcí v rámci konkrétneho regiónu. V zmysle D. R. Ingram (1971) In: E. Džupinová a kol. (2008) sa „vzájomná dostupnosť obce a centra definuje ako stupeň ich vzájomného prepojenia a vyjadruje priestorovú separáciu týchto dvoch miest. Vzdialenosť, ktorá je medzi dvoma miestami, ovplyvňuje stupeň ich vzájomnej dostupnosti. Môžeme tak konštatovať, že čím väčšia je vzdialenosť medzi dvoma miestami, tým menšia je úroveň ich vzájomnej dostupnosti“ (s. 59). Vzdialenosť môžeme pri štúdiu dostupnosti chápať rôznym spôsobom, napríklad cestná vzdialenosť, časová vzdialenosť alebo vzdialenosť určená prepravnými nákladmi.

Pre moju prácu som na vyjadrenie vzdialeností z jednotlivých obcí do vybraných mestských centier použil cestnú vzdialenosť³, ktorú som zisťoval pomocou internetovej stránky www.viamichelin.com, pričom vzdialenosť dvoch obcí som sledoval ako dĺžku najkratšej dopravnej cesty spájajúcej ich stredu. Na uvedenej internetovej stránke sú vzdialenosti uvádzané v kilometroch s presnosťou na 0,5 kilometra. Ja som získané vzdialenosti zaokrúhľoval na celé kilometre.

Z hľadiska dostupnosti mestských centier som použil tri ukazovatele (hierarchické úrovne) dostupnosti: vzdialenosť obce do príslušného okresného mesta, vzdialenosť obce do krajského mesta a vzdialenosť obce do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi, pričom do úvahy som zobral aj najbližšie mestá s viac ako 20 tisíc obyvateľmi, ktoré nepatria do

³ Cestnú vzdialenosť som využil hlavne kvôli relatívnej jednoduchosti a rýchlosti spracovania a aj kvôli rozsahu študovaného územia.

Banskobystrického kraja. Dostupnosť som hodnotil aj na základe súhrnnej úrovne dostupnosti - aritmetického priemeru hodnôt uvedených troch ukazovateľov dostupnosti.

6.1 Periférne obce Banskobystrického kraja z hľadiska dostupnosti do okresného mesta

Podľa územno-správneho usporiadania sa Banskobystrický kraj člení na 13 okresov. Okresné mestá sú centrami týchto územno-správnych jednotiek, a aj keď už síce nespĺňajú úlohu administratívnych centier okresov, vo väčšine prípadov sú prirodzenými jadrami regiónov s koncentráciou obchodných funkcií, služieb a väčšiny prenesených kompetencií v oblasti štátnej správy. Tieto mestá sú s ostatnými obcami v okrese prepojené aj prostredníctvom rôznych priestorových vzťahov ako napr. dochádzka do zamestnania, dochádzka do škôl alebo dochádzka do zariadení služieb. Preto je podľa D. Michniaka (2003) „opodstatnená požiadavka relatívne dobrej dostupnosti centra pre obyvateľov všetkých obcí územno-správnej jednotky a taktiež aj požiadavka dobrej úrovne dostupnosti každého centra územno-správnej jednotky bez ohľadu na jej polohu“ (s. 22).

Z hľadiska dostupnosti okresného mesta som za periférne považoval tie obce, ktoré sa nachádzajú v zóne zlej dostupnosti, v zmysle práce D. Michniaka (2003) t. j. vo vzdialenosti 30 km a viac od okresného mesta, s tým rozdielom, že vo svojej práci som za zónu zlej dostupnosti považoval vzdialenosť väčšiu ako 30 km od okresného mesta. Vzdialenosť z jednotlivých obcí Banskobystrického kraja do príslušného okresného mesta je zobrazená na prílohovej mape 5, v ktorej zóna zlej dostupnosti zahŕňa posledné dva intervaly vzdialeností. Z priestorového hľadiska je najväčšie sústredenie obcí nachádzajúcich sa v zóne zlej dostupnosti v južnej časti okresu Revúca, menšie zoskupenia obcí sa nachádzajú v severnom, juhovýchodnom a juhozápadnom cípe rimavskosobotského okresu, vo východnej časti okresu Brezno, a v juhozápadných cípoch okresov Veľký Krtíš a Krupina. Ako vyplýva z tabuľky 8, v Banskobystrickom kraji sa v uvedenej zóne nachádza 42 obcí (z nich sú dve mestá - Tisovec a Tornaľa), v ktorých žije spolu takmer 31 tisíc obyvateľov. Najviac z týchto obcí sa nachádza v okrese Rimavská Sobota (17 obcí), čo predstavuje 16% obcí z celého okresu a v okrese Revúca (12 obcí), čo predstavuje takmer 29% obcí z celého okresu (pozri prílohovú tabuľku 6). Veľmi zlú dostupnosť okresného mesta majú najodľahlejšie obce, nachádzajúce sa v poslednom intervale od 41 do 47 km. Patria sem štyri obce: Gemer (okres Revúca), Tachty (okres Rimavská Sobota), Šumiac a Telgárt (okres Brezno), pričom najväčšiu vzdialenosť do okresného mesta (47 km) majú obyvatelia obce Telgárt (pozri prílohovú tabuľku 14).

V šiestich z trinástich okresov kraja sa nenachádza ani jedna obec, ktorá patrí do periférnej oblasti z hľadiska dostupnosti okresného mesta. Veľmi dobrú dostupnosť do okresného mesta majú obyvatelia obcí v troch rozlohou najmenších okresoch kraja, s približne centrálnou polohou okresného mesta - Banská Štiavnica, Detva a Žarnovica. V okrese Banská Štiavnica majú všetky obce dostupnosť do okresného mesta menšiu ako 20 km a v okresoch Detva a Žarnovica iba jedna obec má dostupnosť do okresného mesta väčšiu ako 20 km, pričom v obidvoch obciach (Horný Tisovník a Hronský Beňadik) je táto vzdialenosť 23 km. Obce nachádzajúce sa vo vzdialenosti od 21 do 30 km od okresného mesta vytvárajú výraznejší pás, tiahnuci sa od južnej časti okresu Brezno, pozdĺž spoločnej hranice okresov Rimavská Sobota a Revúca až do južnej časti rimavskosobotského a juhovýchodnej časti lučeneckého okresu.

Tabuľka 8 Počet a podiel obcí a obyvateľov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do okresného mesta

Vzdialenosť do okresného mesta (km)	Počet / Podiel			
	obcí	%	obyvateľov k 31.12.2008	%
do 10	130	25,2	389 685	59,6
11 - 20	240	46,5	170 039	26,0
21 - 30	104	20,2	63 121	9,7
31 - 40	38	7,4	26 623	4,1
41 - 47	4	0,8	4 229	0,6
spolu	516	100,0	653 697	100,0

Prameň: viamichelin.com, Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2008, autor

6.2 Periférne obce Banskobystrického kraja z hľadiska dostupnosti do krajského mesta

Banská Bystrica - krajské mesto a centrum samosprávneho vyššieho územného celku je podľa počtu obyvateľov šiestym najväčším mestom na Slovensku. Najväčší počet pracovných príležitostí sa koncentruje práve v krajskom meste a podľa D. Michniaka (2005) je krajské mesto najväčším centrom dochádzky do zamestnania s aspoň 10 tisíc dochádzajúcimi. Taktiež sú v ňom koncentrované zariadenia vyššej občianskej vybavenosti ako napríklad univerzity (E. Džupinová a kol. 2008).

Na prílohovej mape 6 sú zobrazené vzdialenosti z jednotlivých obcí Banskobystrického kraja do krajského mesta. Na tejto úrovni som za periférne označil tie obce, ktoré sa nachádzajú vo

vzdialenosti viac ako 80 km od krajského mesta. V uvedenej mape periférna zóna zahŕňa posledné tri intervaly vzdialeností. V tejto periférnej zóne sa nachádza 245 obcí medzi nimi sedem miest, z toho tri okresné mestá - Poltár, Revúca a Rimavská Sobota. Celkovo žije v týchto obciach 189 tisíc obyvateľov, čo je 29% z celej populácie kraja (pozri tabuľku 9).

Tabuľka 9 Počet a podiel obcí a obyvateľov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do krajského mesta

Vzdialenosť do krajského mesta (km)	Počet / Podiel			
	obcí	%	obyvateľov k 31.12.2008	%
do 20	40	7,8	155 251	23,7
21 - 40	48	9,3	65 352	10,0
41 - 60	89	17,2	133 243	20,4
61 - 80	94	18,2	110 490	16,9
81 - 100	101	19,6	104 669	16,0
101 - 120	89	17,2	55 241	8,5
121 - 136	55	10,7	29 451	4,5
spolu	516	100,0	653 697	100,0

Prameň: viamichelin.com, Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2008, autor

Ak by sme rozdelili Banskobystrický kraj uhlopriečne, zo severovýchodu od obce Šumiac v okrese Brezno na juhozápad po obec Hrušov v okrese Veľký Krtíš, tak až na jednu periférnu obec (Súdovce okres Krupina), všetky ostatné periférne obce vytvárajú rozsiahlu súvislú oblasť zaberajúcu takmer celé územie, nachádzajúce sa juhovýchodne od tejto pomyselné hranice (uhlopriečky). Najväčšia koncentrácia periférnych obcí je v okrese Rimavská Sobota (106), v ktorom iba jedna obec - mesto Tisovec má vzdialenosť do krajského mesta menšiu ako 80 km (74 km) a v okrese Revúca, v ktorom všetkých 42 obcí leží v periférnej zóne. Ako dokumentuje prílohová tabuľka 7, v okresoch Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš je viac ako 50% obcí okresu periférnych vzhľadom na dostupnosť do krajského mesta. Extrémne periférne sú tie obce, ktoré sa nachádzajú vo vzdialenosti viac ako 120 km od krajského mesta. Takéto obce sú iba v okresoch Revúca (67% obcí okresu) a Rimavská Sobota (25% obcí okresu). Najväčšiu vzdialenosť do krajského mesta (136 km) majú obyvatelia obce Leváre v okrese Revúca (pozri prílohovú tabuľku 14).

V šiestich okresoch kraja sa nenachádza ani jedna periférna obec, vzhľadom na dostupnosť do krajského mesta. Rozmiestnenie periférnych obcí logicky vyplýva z polohy krajského mesta a ako uvádzajú E. Džupinová a kol. (2008) zaujímavosťou je, že sa periférne obce nachádzajú

v tých oblastiach, v ktorých sa uvažovalo s vytvorením vyšších územných celkov pri modeli s dvanástimi VÚC, t. j. aj oblasť Gemera zaberajúca okresy Revúca a Rimavská Sobota. Podľa uvedeného modelu novej priestorovej organizácie verejnej správy by sídlom správneho celku - Gemersko-novohradského kraja bol Lučenec a sídlom územného celku by bola Rimavská Sobota (Konceptia decentralizácie a modernizácie verejnej správy 2001). Podľa vyššie spomenutých autorov, ak by bol schválený uvedený návrh dvanástich VÚC, periférne obce so vzdialenosťou do krajského mesta 80 km a viac by prakticky neexistovali.

6.3 Periférne obce Banskobystrického kraja z hľadiska dostupnosti do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi

Vo väčšine prípadov sú mestá s viac ako 20 tisíc obyvateľmi prirodzenými centrami na regionálnej úrovni, v ktorých sa sústreďujú rôzne ekonomické a kultúrne aktivity (E. Džupinová a kol. 2008). V Banskobystrickom kraji je päť miest s viac ako 20 tisíc obyvateľmi (pozri tabuľku 10). Okrem týchto miest sú najbližšími mestami s viac ako 20 tisíc obyvateľmi aj štyri mestá ležiace za hranicou uvedeného kraja - Levice, Partizánske, Poprad a Prievidza. Nakoľko hranica kraja nepredstavuje pre obyvateľov obcí z hľadiska dostupnosti týchto miest žiadnu bariéru, bral som ich vo svojej práci taktiež do úvahy. Na nasledujúcej strane uvádzaná tabuľka 11, však dokumentuje, že pre 90% obcí Banskobystrického kraja bolo najbližším mestom s viac ako 20 tisíc obyvateľmi jedno z piatich miest kraja.

Tabuľka 10 Mestá Banskobystrického kraja podľa počtu obyvateľov k 31.12.2008

Mesto	Počet obyvateľov k 31.12.		
	2006	2007	2008
Banská Bystrica	80 730	80 466	80 106
Zvolen	43 006	42 778	42 531
Lučenec	27 790	27 690	27 547
Rimavská Sobota	24 374	24 309	24 249
Brezno	22 221	22 116	22 019
Žiar nad Hronom	19 768	19 782	19 567
Detva	14 973	14 977	14 833
Veľký Krtíš	13 773	13 649	13 494
Revúca	12 961	12 975	12 916
Banská Štiavnica	10 662	10 640	10 547
Fišákovo	10 395	10 342	10 329
Tornaľa	7 987	7 920	7 892

Mesto	Počet obyvateľov k 31.12.		
	2006	2007	2008
Hriňová	8 027	7 923	7 859
Krupina	7 835	7 797	7 776
Hnúšťa	7 460	7 471	7 513
Nová Baňa	7 420	7 422	7 445
Žarnovica	6 416	6 393	6 375
Poltár	5 835	5 836	5 841
Kremnica	5 597	5 558	5 499
Sliač	4 813	4 845	4 852
Tisovec	4 083	4 091	4 071
Jelšava	3 150	3 152	3 178
Modrý Kameň	1 484	1 522	1 553
Dudince	1 519	1 520	1 529

Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2006, 2007, 2008

Tabuľka 11 Najbližšie mestá s viac ako 20 tisíc obyvateľmi pre obce Banskobystrického kraja

Mesto	Počet obyvateľov k 31.12.2008	Počet obcí pre ktoré je mesto najbližším mestom s viac ako 20 tisíc obyvateľmi	
		spolu ¹⁾	%
Banská Bystrica	80 106	40	7,8
Brezno	22 019	37	7,2
Lučenec	27 547	142	27,5
Rimavská Sobota	24 249	139	26,9
Zvolen	42 531	108	20,9
Levice	35 492	37	7,2
Partizánske	24 263	10	1,9
Poprad	54 621	3	0,6
Prievidza	50 664	3	0,6

Levice - mesto ležiace za hranicou Banskobystrického kraja

¹⁾ u troch obcí (Čerín, Prestavky a Štiavnické bane) boli najbližším mestom nad 20 tisíc obyvateľov dve mestá, preto sú tieto obce zarátané dvakrát a celkový počet obcí kraja tak je 519 a nie 516

Prameň: Mestská a obecná štatistika, viamichelin.com, výpočty autora

Rovnako ako v prípade dostupnosti obcí do okresného mesta, som aj na tejto úrovni zaradil medzi periférne obce tie, ktorých vzdialenosť do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi je viac ako 30 km. Ako dokumentuje tabuľka 12, takýchto obcí je v Banskobystrickom kraji spolu 187, z toho je sedem miest, medzi nimi tri okresné mestá - Veľký Krtíš, Žarnovica a Revúca. Celkovo žije v týchto periférnych obciach 140 tisíc obyvateľov. Najväčšie koncentrácie periférnych obcí sú v tých okresoch, v ktorých sa nenachádza mesto s viac ako 20 tisíc obyvateľmi. Na prílohovej mape 7 je vidieť, že takéto koncentrácie sú najmä v okresoch Krupina (83% obcí okresu), Revúca (83% obcí okresu), Veľký Krtíš (76% obcí okresu), Banská Štiavnica (67% obcí okresu), Žarnovica (61% obcí okresu), Žiar nad Hronom (54% obcí okresu) a Detva (33% obcí okresu). Prílohová tabuľka 8 dokumentuje, že veľmi zlú dostupnosť do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi má 69 obcí nachádzajúcich sa vo vzdialenosti viac ako 40 km od takéhoto mesta. Viac ako polovica z týchto obcí sa nachádza v okrese Veľký Krtíš (36 obcí), čo predstavuje 51% obcí z celého okresu. Vo vzdialenosti viac ako 50 km od najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi sa nachádzajú iba obce v okresoch Revúca a Veľký Krtíš, celkovo 26 obcí. Najväčšiu vzdialenosť do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi (59 km) majú obyvatelia obce Veľká Čalomija v okrese Veľký Krtíš (pozri prílohovú tabuľku 14).

Tabuľka 12 Počet a podiel obcí a obyvateľov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi

Vzdialenosť do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi (km)	Počet / Podiel			
	obcí	%	obyvateľov k 31.12.2008	%
do 10	55	10,7	253 694	38,8
11 - 20	141	27,3	104 998	16,1
21 - 30	133	25,8	154 510	23,6
31 - 40	118	22,9	90 579	13,9
41 - 50	43	8,3	36 999	5,7
51 - 59	26	5,0	12 917	2,0
spolu	516	100,0	653 697	100,0

Prameň: viamichelin.com, Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2008, autor

Iba v dvoch okresoch (Banská Bystrica a Lučenec) sa nenachádza ani jedna periférna obec. Dobrú dostupnosť do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi majú aj obyvatelia obcí v okrese Zvolen (96% obcí vo vzdialenosti do 30 km) a v okresoch Brezno, Poltár a Rimavská Sobota, v ktorých sa 86% obcí okresu nachádza vo vzdialenosti do 30 km. Okrem okresu Poltár, v ostatných uvedených okresoch sa nachádza mesto s viac ako 20 tisíc obyvateľmi. V okrese Poltár je dobrá dostupnosť obcí do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi daná polohou okresu, ktorý je akoby vklinený medzi dva okresy s mestom nad 20 tisíc obyvateľov - Lučenec a Rimavská Sobota.

6.4 Periférne obce Banskobystrického kraja z hľadiska súhrnnej dostupnosti

Dostupnosť mestských centier na mnou zvolených hierarchických úrovniach je pre jednotlivé obce Banskobystrického kraja rôzna. Určitá obec môže byť na základe jedného ukazovateľa periférna, ale z hľadiska druhého ukazovateľa môže mať dobrú dostupnosť do zvoleného centra. Z uvedeného dôvodu som identifikoval dopravné periférie aj pomocou súhrnnej úrovne dostupnosti, ktorú som vypočítal ako aritmetický priemer vzdialeností z každej obce do zvolených mestských centier, analyzovaných v predchádzajúcich podkapitolách. Uvedené priemery vzdialeností pre jednotlivé obce sú uvedené v prílohovej tabuľke 14 a zobrazené v prílohovej mape 8. Za periférne obce som označil tie, ktoré sa nachádzali medzi štvrtinou obcí (v hornom kvartile) s najvyšším aritmetickým priemerom hodnôt vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi. Medzi periférnymi

obcami sa nachádzajú aj tri mestá (Revúca, Jelšava a Tornaľa) patriace do okresu Revúca. Periférne obce sa v prílohovej mape 8 nachádzajú v dvoch posledných intervaloch, t. j. majú priemer vzdialeností (súhrnnú dostupnosť) do troch vybraných mestských centier viac ako 50 km. Ako uvádza tabuľka 13, celkovo žije v periférnych obciach 79 tisíc obyvateľov. Najväčšia koncentrácia týchto periférnych obcí je v okresoch Revúca (98% obcí okresu), Rimavská Sobota (51% obcí okresu) a Veľký Krtíš (41% obcí okresu).

Tabuľka 13 Počet a podiel obcí a obyvateľov v jednotlivých intervaloch súhrnej dostupnosti ¹⁾

Súhrnná dostupnosť (km) ¹⁾	Počet / Podiel			
	obcí	%	obyvateľov k 31.12.2008	%
do 10	18	3,5	141 658	21,7
11 - 20	43	8,3	60 079	9,2
21 - 30	69	13,4	139 251	21,3
31 - 40	155	30,0	164 601	25,2
41 - 50	102	19,8	68 734	10,5
51 - 60	73	14,1	48 221	7,4
61 - 69	56	10,9	31 153	4,8
spolu	516	100,0	653 697	100,0

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi
Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2008, výpočty autora

Najnižší aritmetický priemer vzdialeností do jednotlivých centier majú iba niektoré obce v okresoch Banská Bystrica a Zvolen (pozri prílohovú tabuľku 9). V prvom spomenutom okrese sa ani na jednej z hierarchických úrovní nenachádzala periférna obec. V druhom spomenutom okrese bola v dvoch hierarchických úrovniach iba jediná periférna obec - vojenský obvod Lešť. Na druhej strane v okresoch Brezno, Krupina, Poltár, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš sa v každej mnou sledovanej hierarchickej úrovni nachádzali periférne obce, pričom najväčší podiel periférnych obcí z celkového počtu obcí okresu, bol vždy v okrese Revúca, v ktorom sa nachádzajú aj dve obce (Leváre, Polina) s najväčšou súhrnnou dostupnosťou (69 km).

7 VPLYV DOPRAVNEJ PERIFÉRNOSTI OBCÍ NA VYBRANÉ SOCIOEKONOMICKÉ UKAZOVATELE

V tejto kapitole (hlavnej - nosnej kapitole mojej diplomovej práce) sa zameriavam na identifikáciu súvislostí medzi dopravnou periférnosťou obcí (analyzovanou v predchádzajúcej kapitole 6) a mnou vybranými štyrmi socioekonomickými ukazovateľmi - miera nezamestnanosti, migračný pohyb obyvateľstva, index rastu počtu obyvateľov a intenzita výstavby. Každý ukazovateľ najskôr stručne charakterizujem na úrovni obcí a následne sa snažím identifikovať vplyv dopravnej dostupnosti mestských centier, vyjadrenej priemerom vzdialeností (označený ako súhrnná dostupnosť) z jednotlivých obcí do krajského, okresného a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi, na daný ukazovateľ, pričom v závere tejto kapitoly analyzujem aj súhrnný socioekonomický koeficient, vypočítaný z jednotlivých ukazovateľov. Nakoľko nezamestnanosť je jedným z určujúcich faktorov indikujúcich chudobu a sociálnu exklúziu (vylúčenie) a Banskobystrický kraj patrí k najviac postihnutým krajom z hľadiska výšky miery nezamestnanosti, venujem sa tomuto ukazovateľu ako prvému a charakterizujem ho zo všetkých ukazovateľov najobsiahlejšie (ako jediný aj na úrovni okresov). Mieru nezamestnanosti som vypočítal na základe dát získaných z pracoviska ŠÚ SR v Banskej Bystrici a z ÚPSVaR nachádzajúcich sa v Banskobystrickom kraji, spôsobom uvedeným v podkapitole 2.2. Pri migračnom pohybe obyvateľstva som bral do úvahy migračné saldo, presnejšie hrubú mieru migračného salda - priemer rokov 2003 až 2008. Za rovnaké obdobie som vypočítal aj index rastu počtu obyvateľov, ktorý v sebe nepriamo zahŕňa väčšinu demografických charakteristík (J. Pileček 2005). Uvedený index som si zvolil hlavne z toho dôvodu, aby som zohľadnil celkový pohyb obyvateľstva t.j. aj prirodzený pohyb obyvateľstva. Pri poslednom analyzovanom ukazovateli - intenzita výstavby, som bral do úvahy počet začatých bytov (bytov na ktoré boli vydané stavebné povolenia) v relatívnych hodnotách t.j. v prepočte na 1 000 obyvateľov.

7.1 Miera nezamestnanosti v okresoch Banskobystrického kraja

Miera nezamestnanosti k 31.12.2008 dosiahla v Banskobystrickom kraji 15,88%, čo bola najvyššia hodnota v porovnaní s ostatnými krajinami. Už dlhodobo sa miera nezamestnanosti v kraji pohybuje nad priemerom Slovenska a tradične dosahuje najvyššiu úroveň (spolu s Košickým krajom) spomedzi všetkých krajov, čo súvisí s nedostatočnými domácimi

investičnými zdrojmi, nižším záujmom zahraničných firiem o investovanie v tomto regióne, nedostatočne rozvinutou infraštruktúrou a aj s nepriaznivejšou vzdelanostnou a kvalifikačnou štruktúrou nezamestnaných (Analýza súčasného stavu ... 2007). Aj preto je v Programe hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja BBSK 2007 - 2013 uvedená vízia rozvoja „Odborne vzdelaná a pozitívne motivovaná pracovná sila je trvalým predpokladom pre rast zamestnanosti v kraji a príchod zahraničných aj domácich investorov“ (s. 23).

Na úrovni okresov bola najvyššia miera nezamestnanosti v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. Ako vyplýva z tabuľky 14, v rámci kraja sú veľké medziokresné disparity v miere nezamestnanosti. Tri okresy (Rimavská Sobota, Revúca a Veľký Krtíš) vykazujú dlhodobu najvyššiu mieru nezamestnanosti zo všetkých okresov Slovenska. V rokoch 2001 až 2005 boli na prvých troch miestach, pričom od roku 2006 jedine okres Veľký Krtíš nepatrí medzi tri najhoršie okresy Slovenska. Keďže miera nezamestnanosti v týchto okresoch trvalo prekračuje 20%, možno podľa J. Klinga (2002) konštatovať, že majú veľmi vážne problémy a mali by byť predmetom okamžitej pozornosti všetkých zainteresovaných strán (štátna správa, samospráva, súkromný sektor). Najnižšia miera nezamestnanosti v rámci kraja bola v okresoch Banská Bystrica a Zvolen, ktoré dosiahli mieru nezamestnanosti menej ako 8%. Ostatné okresy v kraji sa pohybovali s mierou nezamestnanosti v rámci intervalu 10% - 21%.

Tabuľka 14 Miera nezamestnanosti v okresoch Banskobystrického kraja k 31.12.2008

Okres	Miera nezamestnanosti k 31.12.2008 (%)	Počet uchádzačov o zamestnanie	Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov
Rimavská Sobota	30,08	11 337	37 692
Revúca	29,37	5 896	20 072
Veľký Krtíš	22,47	4 518	20 108
Lučenec	20,40	6 707	32 873
Poltár	19,67	2 175	11 055
Žarnovica	16,65	2 078	12 480
Banskobystrický kraj	15,88	49 815	313 673
Krupina	15,82	1 626	10 276
Banská Štiavnica	15,59	1 266	8 119
Detva	15,02	2 369	15 773
Brezno	13,21	3 971	30 070
Žiar nad Hronom	10,62	2 468	23 234
Slovensko	9,38	248 556	2 649 998
Zvolen	7,47	2 536	33 954
Banská Bystrica	4,95	2 868	57 967

Prameň: ÚPSVaR, ŠÚ SR, výpočty autora

Na základe vyššie uvedeného a vychádzajúc z tabuľky 14 je možné okresy Banskobystrického kraja rozdeliť do troch skupín. Prvú skupinu tvoria okresy s najnižšou mierou nezamestnanosti (Banská Bystrica a Zvolen), ktoré ako jediné v kraji mali nižšiu mieru nezamestnanosti ako Slovensko. Výrazné rozdiely v miere nezamestnanosti sú práve medzi uvedenými dvoma okresmi a ostatnými okresmi kraja. Do druhej skupiny patria okresy Žiar nad Hronom, Brezno, Detva, Banská Štiavnica, Krupina a Žarnovica, ktoré z hľadiska miery nezamestnanosti oscilujú okolo úrovne Banskobystrického kraja t.j. dosiahli mieru nezamestnanosti vyššiu ako Slovensko ale nižšiu alebo len tesne vyššiu ako bola miera nezamestnanosti kraja. Tretia skupina je tvorená okresmi s najvyššou mierou nezamestnanosti (Rimavská Sobota, Revúca, Veľký Krtíš, Lučenec a Poltár), ktoré sú výrazne (viac ako dvojnásobne) nad úrovňou miery nezamestnanosti Slovenska.

7.2 Miera nezamestnanosti v obciach Banskobystrického kraja

Na úrovni obcí Banskobystrického kraja dosahovala miera nezamestnanosti k 31.12.2008 hodnoty od 1,67% v obci Dolný Harmanec v okrese Banská Bystrica až po 93,3% v obci Barca v okrese Rimavská Sobota (pozri prílohovú tabuľku 14). Ako dokumentuje tabuľka 15, miera nezamestnanosti menej ako 5% bola len v 24 obciach, pričom 22 z nich patrí do okresu Banská Bystrica. Miera nezamestnanosti nižšia ako miera nezamestnanosti Slovenska bola v 69 obciach a 186 obcí malo mieru nezamestnanosti menšiu ako Banskobystrický kraj. Ako je možné vidieť v prílohovej mape 9, najväčšia koncentrácia obcí s mierou nezamestnanosti 15% a viac bola v okresoch Revúca (100% obcí okresu), Rimavská Sobota (93% obcí okresu), Veľký Krtíš (92% obcí okresu), Banská Štiavnica (87% obcí okresu), Poltár (82% obcí okresu), Lučenec (81% obcí okresu), Žarnovica (72% obcí okresu) a Krupina (67% obcí okresu). Z uvedeného vyplýva, že tieto obce sú lokalizované prevažne v okresoch nachádzajúcich sa v južnej časti kraja, kde jedným z kľúčových odvetví bolo poľnohospodárstvo. Od roku 1989 dochádza ku kontinuálnemu znižovaniu počtu pracovných miest v tomto sektore. Napríklad v okrese Rimavská Sobota sa znížil počet pracovných miest v poľnohospodárstve z 12 tisíc v roku 1989 na 1 200 v roku 2003. Nezamestnaní, ktorí celý život pracovali v poľnohospodárstve majú zväčša len základné vzdelanie, čo im dáva len pomerne malú šancu uplatniť sa na trhu práce (Regionálna analýza trhu práce ... 2005). V niektorých obciach ovplyvňuje mieru nezamestnanosti aj vysoký podiel rómskeho

obyvateľstva⁴, u ktorého pretrváva vysoká populačná aktivita. Negatívne životné návyky tohto etnika prechádzajú i na mladú rómsku generáciu. Problémom je aj nedostatok jednoduchých pracovných miest pre túto marginálnu skupinu obyvateľstva (Analýza súčasného stavu ... 2007).

Tabuľka 15 Počet a podiel obcí podľa miery nezamestnanosti k 31.12.2008

Miera nezamestnanosti k 31.12.2008 (%)	Počet obcí / Podiel obcí		
	spolu	%	z toho mestá
1,67 - 4,99	24	4,7	1
5,00 - 9,99	57	11,0	4
10,00 - 14,99	89	17,2	8
15,00 - 19,99	82	15,9	7
20,00 - 24,99	62	12,0	1
25,00 - 93,30	202	39,1	3
spolu	516	100,0	24

Prameň: ÚPSVaR, ŠÚ SR, výpočty autora

Až 39% obcí v kraji malo mieru nezamestnanosti 25% a viac. Najviac z týchto obcí sa nachádza v okresoch Rimavská Sobota (80 obcí), čo predstavuje 75% obcí z celého okresu, Veľký Krtíš (36 obcí), čo predstavuje 51% obcí z celého okresu a Revúca (34 obcí), čo predstavuje 81% obcí z celého okresu (pozri prílohovú tabuľku 10). Najvyššia miera nezamestnanosti, viac ako 90% bola v troch obciach Rimavskosobotského okresu - Sútor (91,82%), Radnovce (93,13%) a Barca (93,3%).

7.2.1 Dostupnosť mestských centier a miera nezamestnanosti

Trh práce v Banskobystrickom kraji je charakterizovaný nedostatkom voľných pracovných miest a pretrvávajúcou vysokou mierou nezamestnanosti, odlivom mladej pracovnej sily do miest a prehlbujúcou sa chudobou marginalizovaných skupín obyvateľstva, najmä v južných a východných okresoch kraja (Analýza súčasného stavu ... 2007). Ako vyplynulo z porovnania okresov Slovenska (pozri kapitolu 5), práve južné a východné okresy Banskobystrického kraja (Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Krupina, Poltár a Revúca) patria medzi marginálne (najzaostalejšie) okresy nielen v rámci kraja, ale aj v rámci celého

⁴ Zoznam obcí BBSK, na území ktorých sa nachádzajú rómske osídlenia a zoznam obcí BBSK s viac ako 10% zastúpením rómskeho obyvateľstva je uvedený v tabuľke 33 v citovanom dokumente.

Slovenska. Rovnako aj analýzou dostupnosti mestských centier (pozri kapitolu 6) som zistil, že z hľadiska súhrnej dostupnosti, najväčšia koncentrácia periférnych obcí (súhrnná dostupnosť viac ako 50 km) je v okresoch Revúca (98% obcí okresu), Rimavská Sobota (51% obcí okresu) a Veľký Krtíš (41% obcí okresu). Z tabuľky 16, v ktorej porovnávam súhrnnú dostupnosť a mieru nezamestnanosti jednotlivých obcí vyplýva, že najväčší podiel obcí s najvyššou mierou nezamestnanosti je práve medzi tými obcami, ktorých súhrnná dostupnosť je viac ako 40 km. Najvyššiu mieru nezamestnanosti má až polovica obcí, ktorých súhrnná dostupnosť je 41 - 50 km, pričom z obcí nachádzajúcich sa v dvoch posledných (periférnych) intervaloch súhrnej dostupnosti má najvyššiu mieru nezamestnanosti (25,00% a viac) až 77% resp. 80% obcí.

Tabuľka 16 Zastúpenie obcí podľa súhrnej dostupnosti v jednotlivých intervaloch miery nezamestnanosti k 31.12.2008

Súhrnná dostupnosť (km) ¹⁾	Miera nezamestnanosti k 31.12.2008 (%)												Počet / Podiel obcí	
	1,67-4,99		5,00-9,99		10,00-14,99		15,00-19,99		20,00-24,99		25,00-93,30			
	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	spolu	% ³⁾
do 10	8	44,4	7	38,9	3	16,7	-	-	-	-	-	-	18	3,5
11 - 20	12	27,9	17	39,5	10	23,3	3	7,0	-	-	1	2,3	43	8,3
21 - 30	4	5,8	22	31,9	27	39,1	10	14,5	3	4,3	3	4,3	69	13,4
31 - 40	-	-	8	5,2	32	20,6	47	30,3	22	14,2	46	29,7	155	30,0
41 - 50	-	-	3	2,9	12	11,8	14	13,7	22	21,6	51	50,0	102	19,8
51 - 60	-	-	-	-	3	4,1	5	6,8	9	12,3	56	76,7	73	14,1
61 - 69	-	-	-	-	2	3,6	3	5,4	6	10,7	45	80,4	56	10,9
spolu	24	4,7	57	11,0	89	17,2	82	15,9	62	12,0	202	39,1	516	100,0

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi

²⁾ podiel z celkového počtu obcí v danom intervale súhrnej dostupnosti

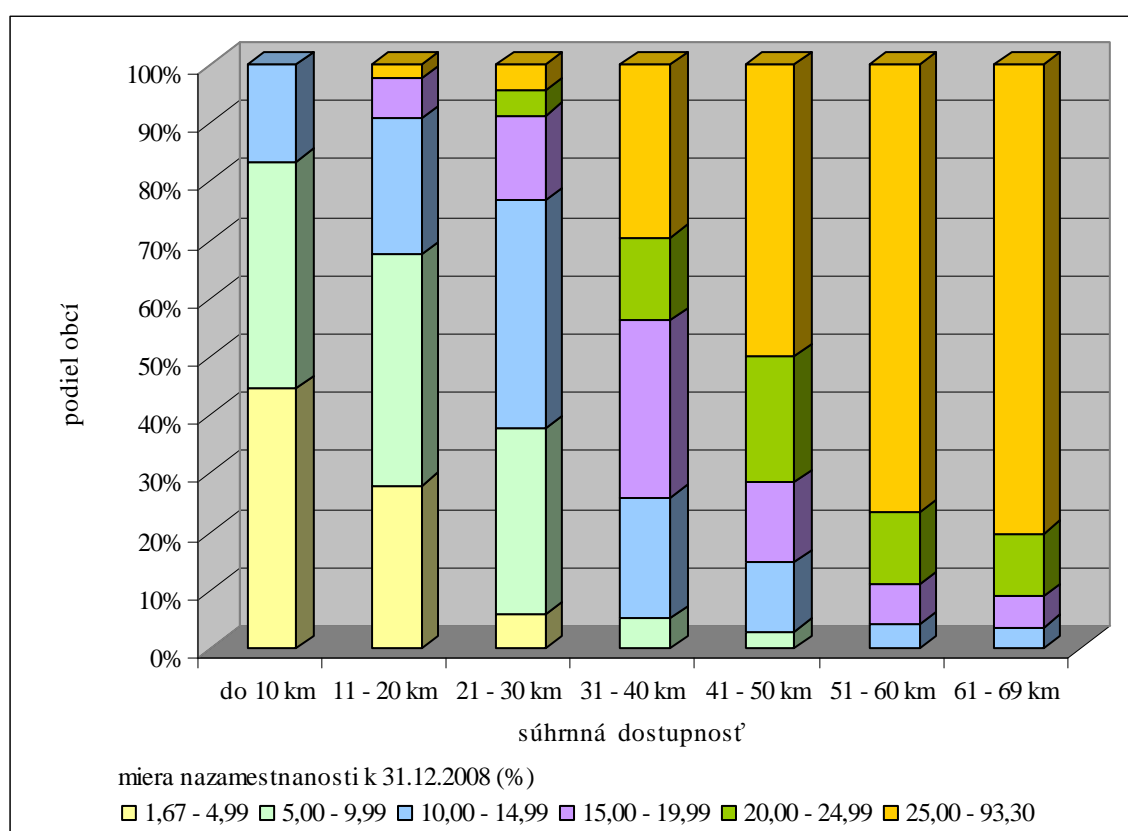
³⁾ podiel z celkového počtu obcí Banskobystrického kraja

Prameň: ÚPSVaR, ŠÚ SR, výpočty autora

Medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou do 10 km má takmer polovica z nich najnižšiu mieru nezamestnanosti. Ako je možné vidieť v tabuľke 16, so zvyšujúcou sa hodnotou súhrnej dostupnosti sa zvyšuje aj miera nezamestnanosti. Myslené je to v tom zmysle, že kým spomedzi obcí nachádzajúcich sa v prvom intervale súhrnej dostupnosti malo najviac z týchto obcí najnižšiu mieru nezamestnanosti (z prvého intervalu), tak z obcí patriacich do druhého intervalu súhrnej dostupnosti malo najviac z nich mieru nezamestnanosti z druhého intervalu tohto ukazovateľa. Rovnako najviac obcí (najväčší podiel obcí) z tretieho intervalu súhrnej dostupnosti malo mieru nezamestnanosti z tretieho intervalu miery nezamestnanosti. Uvedené platí aj pre štvrtý interval súhrnej dostupnosti, avšak v nasledujúcich troch intervaloch súhrnej dostupnosti, ako už bolo spomínané, sa najviac obcí nachádza

v najhoršom (šiestom) intervale s najvyššou mierou nezamestnanosti. Graf 1 prehľadne zobrazuje vyššie uvádzané tvrdenia. So zvyšujúcou sa súhrnnou dostupnosťou sa znižuje zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s nižšou mierou nezamestnanosti a naopak sa zvyšuje zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s vyššou mierou nezamestnanosti. Medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou do 10 km sa nenachádza ani jedna obec s mierou nezamestnanosti nad 14,99% a medzi periférnymi obcami so súhrnnou dostupnosťou 51 - 60 km a 61 - 69 km sa nenachádza ani jedna obec s mierou nezamestnanosti pod 10,00%.

Graf 1 Podiel obcí podľa miery nezamestnanosti v jednotlivých intervaloch súhrnnej dostupnosti ¹⁾

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi
Prameň: ÚPSVaR, ŠÚ SR, výpočty autora

Na základe uvedených zistení je možné konštatovať, že dopravná periférnosťou obcí vyjadrená dostupnosťou mestských centier je jedným z faktorov, ktoré negatívnym spôsobom vplyvajú na mieru nezamestnanosti v jednotlivých obciach Banskobystrického kraja. Znižovaním počtu pracovných miest v tradičných odvetviach na vidieku a koncentráciou najväčšieho počtu pracovných príležitostí práve v mestských centrách (najmä v krajskom meste), spolu s absenciou potrebných podmienok pre väčšiu mobilitu pracovnej sily, sa práve

marginálne obce so zlou dostupnosťou mestských centier stávajú zraniteľnejšími a viac ohrozenými vysokou mierou nezamestnanosti.

7.3 Migračný pohyb obyvateľstva obcí Banskobystrického kraja

Z prílohovej mapy 10, znázorňujúcej priestorové rozmiestnenie hrubej miery migračného salda - jej priemeru za roky 2003 až 2008, je zrejmé, že v každom okrese sa nachádzajú migračne ziskové aj migračne stratové obce. Z celkového počtu obcí kraja malo zápornú hodnotu tohto ukazovateľa 195 obcí (37,8%), z toho bolo 19 miest (pozri tabuľku 17). Okrem Jelšavy boli migračne ziskové všetky mestá do 5 tisíc obyvateľov (Dudince, Modrý Kameň, Tisovec a Sliač) a mesto Tornaľa. Z vidieckych obcí mali najvyššie migračné zisky najmä obce nachádzajúce sa v zázemí resp. v blízkosti okresných miest - Banskej Bystrice, Zvolena, Veľkého Krtíša a Žiaru nad Hronom, ale aj v zázemí ostatných miest v kraji. Treba však uviesť, že migračný zisk týchto obcí bol do určitej miery spôsobený aj procesom suburbanizácie. Najväčší podiel migračne ziskových obcí v rámci jednotlivých okresov, bol v okresoch Banská Bystrica (91%), Zvolen (89%) a Žiar nad Hronom (83%). Najvyššiu kladnú hodnotu sledovaného ukazovateľa mala obec Zombor (81‰) v okrese Veľký Krtíš.

Tabuľka 17 Počet a podiel obcí podľa hrubej miery migračného salda

Hrubá miera migračného salda (‰) (priemer rokov 2003 - 2008)	Počet obcí / Podiel obcí		
	spolu	%	z toho mestá
20,0 - 81,0	45	8,7	1
10,0 - 9,9	71	13,8	0
0,0 - 9,9	205	39,7	4
-10,0 - -0,1	148	28,7	18
-20,0 - -10,1	32	6,2	1
-191,5 - -20,1	15	2,9	0
spolu	516	100,0	24

Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003 - 2008, výpočty autora

Ako vyplýva z prílohovej tabuľky 11, v rámci okresov bol najväčší podiel obcí so zápornou hodnotou sledovaného ukazovateľa v okresoch Žarnovica (61%), Banská Štiavnica (60%) a Rimavská Sobota (57%). Ak neberiem do úvahy obec Lešť (vojenský obvod), ktorá mala oproti ostatným obciam extrémne nízku hodnotu hrubej miery migračného salda (-191,5‰), tak potom najnižšiu hodnotu tohto ukazovateľa mala obec Ratkovská Lehota (-53,2‰)

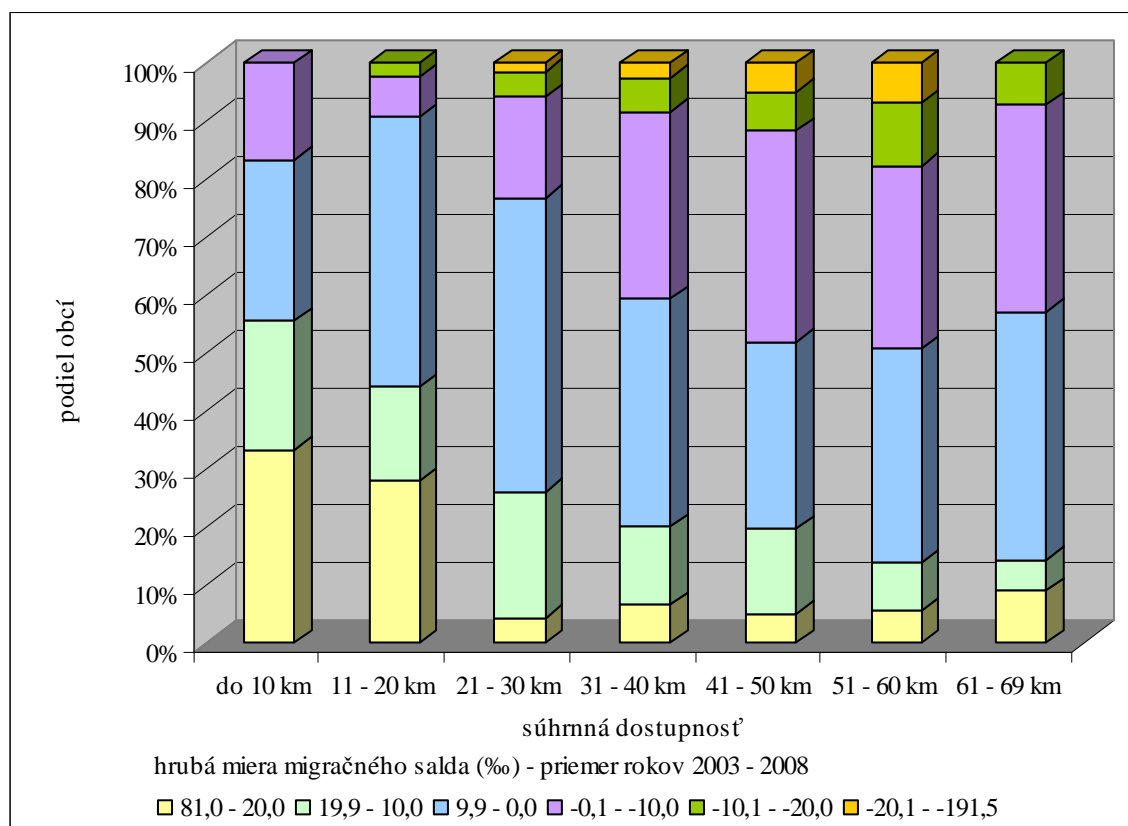
v okrese Rimavská Sobota. Zaujímavosťou je, že vedľa tejto obce sa nachádza obec Ratkovská Suchá, ktorá mala naopak štvrtú najvyššiu kladnú hodnotu tohto ukazovateľa (25,8‰) v rámci okresu. Podobne je to aj v okrese Veľký Krtíš u obcí Pravica (-24,5‰) a Chrťany (50,9‰). Celkovo by bolo možné uviesť viacero takýchto prípadov, keď sa v okresoch s najvyššími zápornými hodnotami tohto ukazovateľa, nachádzajú vedľa migračne stratových obcí aj obce migračne ziskové. Podľa E. Džupinová a kol. (2008) „Ide o vplyv veľkosti veľmi malých obcí, kde akákoľvek zmena prirodzenej či migračnej meny spôsobuje extrémne hodnoty ukazovateľa“ (s. 56).

7.3.1 Dostupnosť mestských centier a migračný pohyb obyvateľstva

Analýzou migračného pohybu obyvateľstva obcí Banskobystrického kraja v predchádzajúcej podkapitole som zistil, že najvyššie hodnoty priemeru hrubej miery migračného salda za roky 2003 až 2008 mali najmä vidiecke obce nachádzajúce sa v zázemí miest, pričom z 24 miest bola až 19 migračne stratových. Migračné saldo je vysoké v zázemí miest, pretože tu prebiehajú intenzívne urbanizačné procesy, a naopak nízke v „klasických“ periférnych oblastiach (ekonomická migrácia) a vo veľkých mestách, teda v jadrách (centrách) - opäť suburbanizácia (T. Havlíček, P. Chromý, V. Jančák, M. Marada 2005). „Dekoncentračné tendencie obyvateľstva mestských obcí nad 10 tisíc obyvateľov pôsobia demograficky revitalizačne na vidiecke sídla v ich zázemí. Najvýraznejšie sa tento jav prejavuje v zázemí Bratislavy a Košíc, ako i v okolitých obciach ostatných veľkých miest“ (E. Džupinová a kol. 2008, s. 58).

Na grafe 2 je možné vidieť, že v každom intervale súhrnnej dostupnosti mali nadpolovičnú väčšinu obce s kladnými hodnotami sledovaného ukazovateľa. Najväčší podiel migračne ziskových obcí bol medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou 11 - 20 km (90,7% obcí) a do 10 km (83,3%). Najväčší podiel migračne stratových obcí (49,3%) bol medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou 51 - 60 km, pričom migračne ziskových bolo 37 obcí a migračne stratových bolo 36 obcí. Počnúc každým intervalom súhrnnej dostupnosti od 21 - 30 km až po 51 - 60 km sa znižuje podiel migračne ziskových a narastá podiel migračne stratových obcí. V poslednom intervale súhrnnej dostupnosti (61 - 69 km) sa podiel migračne stratových obcí mierne znížil, pričom spomedzi obcí nachádzajúcich sa v tomto intervale ani jedna nemá hrubú mieru migračného salda nižšiu ako -20,1‰, t.j. ani jedna obec sa nenachádza v intervale s najnižšími hodnotami hrubej miery migračného salda (-191,5 - -20,1‰).

Graf 2 Podiel obcí podľa hrubej miery migračného salda v jednotlivých intervaloch súhrnnej dostupnosti ¹⁾

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi
Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003 - 2008, výpočty autora

Ak sa zameriame na konkrétne intervaly hrubej miery migračného salda zistíme, že spomedzi obcí v 2., 3., 4., 6. a 7. intervale súhrnnej dostupnosti mali najväčšie zastúpenie (podiel) obce s hrubou mierou migračného salda 0,0 - 9,9%. Najväčšie zastúpenie obcí s najvyššou hodnotou hrubej miery migračného salda (nad 19,9%) bolo medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou do 10 km. Najväčšie zastúpenie obcí s najnižšou hodnotou hrubej miery migračného salda (pod -20,0%) bolo medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou 51 - 60 km. Podobne ako pri miere nezamestnanosti, aj pri tomto ukazovateli sa so zvyšujúcou súhrnnou dostupnosťou znižuje zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s vyššími hodnotami hrubej miery migračného salda a zvyšuje sa zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s nižšími hodnotami hrubej miery migračného salda. Tento efekt však nie je celkovo taký výrazný ako v prípade miery nezamestnanosti a výraznejšie sa prejavuje iba v zastúpení obcí v intervaloch hrubej miery migračného salda 20,0 - 81,0% a 10,0 - 19,9% (pozri tabuľku 18).

Tabuľka 18 Zastúpenie obcí podľa súhrnnej dostupnosti v jednotlivých intervaloch hrubej miery migračného salda

Súhrnná dostupnosť (km) ¹⁾	Hrubá miera migračného salda (‰) (priemer rokov 2003 - 2008)												Počet / Podiel obcí	
	81,0-20,0		19,9-10,0		9,9-0,0		-0,1- -10,0		-10,1- -20,0		-20,1- -191,5		spolu	% ³⁾
	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾		
do 10	6	33,3	4	22,2	5	27,8	3	16,7	-	-	-	-	18	3,5
11 - 20	12	27,9	7	16,3	20	46,5	3	7,0	1	2,3	-	-	43	8,3
21 - 30	3	4,3	15	21,7	35	50,7	12	17,4	3	4,3	1	1,4	69	13,4
31 - 40	10	6,5	21	13,5	61	39,4	50	32,3	9	5,8	4	2,6	155	30,0
41 - 50	5	4,9	15	14,7	33	32,4	37	36,3	7	6,9	5	4,9	102	19,8
51 - 60	4	5,5	6	8,2	27	37,0	23	31,5	8	11,0	5	6,8	73	14,1
61 - 69	5	8,9	3	5,4	24	42,9	20	35,7	4	7,1	-	-	56	10,9
spolu	45	8,7	71	13,8	205	39,7	148	28,7	32	6,2	15	2,9	516	100,0

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi

²⁾ podiel z celkového počtu obcí v danom intervale súhrnnej dostupnosti

³⁾ podiel z celkového počtu obcí Banskobystrického kraja

Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003 - 2008, výpočty autora

Na základe porovnania súhrnnej dostupnosti a hrubej miery migračného salda môžeme vysloviť záver, že existuje určitá súvislosť medzi dostupnosťou mestských centier a migračným pohybom obyvateľstva. Migračné zisky za sledované obdobie vykazovali najmä obce so súhrnnou dostupnosťou do 30 km nachádzajúce sa v zázemí miest. Tieto mestá majú vo veľkej väčšine prípadov práve centrálnu funkciu a ovplyvňujú rozvoj svojho zázemia. Migračné zisky týchto obcí mohli byť jednak výsledkom už spomínaného procesu suburbanizácie (až 19 miest bolo migračne stratových), ale nakoľko nevieme odkiaľ migrovalo obyvateľstvo do týchto obcí, môžeme predpokladať, že išlo aj o migráciu z obcí so zlou dostupnosťou mestských centier, nakoľko medzi periférnymi obcami z hľadiska súhrnnej dostupnosti bolo najväčšie zastúpenie migračne stratových obcí. Pri obciach so zlou dostupnosťou mestských centier môže ísť aj o emigráciu mladého obyvateľstva sťahujúceho sa za prácou, vzdelaním alebo z iných dôvodov, do obcí s lepšou dostupnosťou mestských centier a tým pádom aj lepšími pracovnými či inými možnosťami (kultúra, šport, zábava), atraktívnymi najmä pre mladé obyvateľstvo. Podľa J. Klinga (2002) sa mladí ľudia, ktorí odchádzajú študovať do miest, po skončení štúdia nevracajú do pôvodného regiónu (na vidiek), pretože v ňom nevidia uplatnenie. Migrácia pracovných síl sa zvyšuje, najmä presunom k tým väčším mestám, kde existujú lepšie služby a hlavne ponuka pracovných príležitostí (P. Gajdoš 2005). Priestorové správanie jednotlivca je podľa M. Halása (2008) „ovplyvňované dominantne jeho vlastnou individuálnou potrebou a snahou o optimalizáciu vlastnej priestorovej lokalizácie (resp. priestorového pohybu), ktorá je do značnej miery daná ekonomickou výhodnosťou tejto lokalizácie“ (s. 350). Preto podľa citovaného autora

dochádza v dôsledku nerovnomerného ekonomického rozvoja k (selektívnej) emigrácii z ekonomicky menej vyspelých oblastí do oblastí ekonomicky vyspelejších a následnej priestorovej polarizácii spoločnosti, čo platí aj opačne - migrácie sú príčinou a zároveň aj generátorom priestorovej polarizácie.

7.4 Index rastu počtu obyvateľov obcí Banskobystrického kraja

Za obdobie rokov 2003 - 2008 sa počet obyvateľov znížil v 270-tich obciach (52,3%), v ostatných obciach sa počet obyvateľov za toto obdobie zvýšil alebo nezmenil (pozri tabuľku 19). Najvyšší index rastu počtu obyvateľov mala obec Kesovce (152,4%) v okrese Rimavská Sobota. Medzi mestami mali najvyššie hodnoty sledovaného ukazovateľa dve počtom obyvateľov najmenšie mestá (Modrý Kameň, Dudince) a mesto Fil'akovo. Ako je možné vidieť na prílohovej mape 11, najvýraznejšia koncentrácia obcí s indexom rastu 100% a viac je v severozápadnej (najmä v okresoch Banská Bystrica a Zvolen) a juhovýchodnej časti kraja. Keďže hodnota indexu rastu je ovplyvnená aj migračným pohybom obyvateľstva, je pochopiteľné, že pri porovnaní prílohových máp 10 a 11 zistíme, že sa do určitej miery prekrývajú, t. j. že niektoré obce, ktoré boli v sledovanom období migračne ziskové (stratové) majú aj hodnotu indexu rastu vyššiu (nižšiu) ako 100%. Samozrejme neplatí to pri všetkých obciach, nakoľko index rastu je ovplyvnený aj prirodzeným pohybom obyvateľstva.

Tabuľka 19 Počet a podiel obcí podľa indexu rastu počtu obyvateľov

Index rastu počtu obyvateľov (%) 2003 - 2008	Počet obcí / Podiel obcí		
	spolu	%	z toho mestá
120,0 - 152,4	11	2,1	0
110,0 - 119,9	31	6,0	0
100,0 - 109,9	204	39,5	3
90,0 - 99,9	236	45,7	21
27,4 - 89,9	34	6,6	0
spolu	516	100,0	24

Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003 - 2008, výpočty autora

V rámci okresov mali okresy Žarnovica (83%), Krupina (69%) a Detva (67%) najväčší podiel obcí s indexom rastu nižším ako 100% (pozri prílohovú tabuľku 12). Ak by som rovnako ako pri predchádzajúcom ukazovateli nebral do úvahy obec Lešť (vojenský obvod), ktorá mala aj pri tomto ukazovateli výrazne najnižšiu hodnotu (27,4%) oproti ostatným obciam, tak potom

najnižšiu hodnotu indexu rastu mala obec Ratkovská Lehota (64,9%) v okrese Rimavská Sobota. Uvedená obec mala aj najnižšiu hodnotu hrubej miery migračného salda (pozri podkapitolu 7.3), na základe čoho môžeme usudzovať, že pokles počtu obyvateľov bol výrazne ovplyvnený práve migračným pohybom obyvateľstva.

7.4.1 Dostupnosť mestských centier a index rastu počtu obyvateľov

Podľa P. Gajdoša (2005) „Napriek tomu, že v poslednej dekáde sa demografická situácia i rezidenčná migrácia na úrovni dedina - mesto stabilizovala, sociálno-demografická situácia vidieka sa tým však zásadnejšie nezmenila“ (s. 117). Ako ďalej autor uvádza, prehľbujú sa problémy malých obcí, pričom hlavne v súvislosti so sociálno-demografickými charakteristikami, tieto obce a ich samosprávy trpia viacerými problémami. Počnúc personálnymi, cez infraštruktúrne, ekonomické až po celý rad problémov vo výkone správy, ale aj pri riešení rozvojových otázok obcí.

Graf 3 prehľadne zobrazuje, že iba medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou do 10 km a 11 - 20 km mali prevahu obce, ktoré zaznamenali za sledované obdobie nárast počtu obyvateľov (viac ako 70% obcí), pričom v obidvoch intervaloch mali najväčšie zastúpenie (podiel) obce s indexom rastu 100,0 - 109,9%. V ostatných intervaloch súhrnnej dostupnosti mali nadpolovičnú väčšinu obce, v ktorých sa počet obyvateľov znížil, táto prevaha však nebola výrazná a v ani jednom intervale neprekročila 60%. V týchto piatich intervaloch mali najväčšie zastúpenie (podiel) obce s indexom rastu 90,0 - 99,9%.

Tabuľka 20 Zastúpenie obcí podľa súhrnnej dostupnosti v jednotlivých intervaloch indexu rastu počtu obyvateľov

Súhrnná dostupnosť (km) ¹⁾	Index rastu počtu obyvateľov (%) 2003 - 2008										Počet / Podiel obcí	
	152,4-120,0		119,9-110,0		109,9-100,0		99,9-90,0		89,9-27,4			
	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	spolu	% ³⁾
do 10	-	-	6	33,3	7	38,9	5	27,8	-	-	18	3,5
11 - 20	3	7,0	5	11,6	25	58,1	10	23,3	-	-	43	8,3
21 - 30	2	2,9	1	1,4	31	44,9	32	46,4	3	4,3	69	13,4
31 - 40	1	0,6	6	3,9	56	36,1	80	51,6	12	7,7	155	30,0
41 - 50	-	-	5	4,9	41	40,2	46	45,1	10	9,8	102	19,8
51 - 60	3	4,1	4	5,5	25	34,2	32	43,8	9	12,3	73	14,1
61 - 69	2	3,6	4	7,1	19	33,9	31	55,4	-	-	56	10,9
spolu	11	2,1	31	6,0	204	39,5	236	45,7	34	6,6	516	100,0

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi

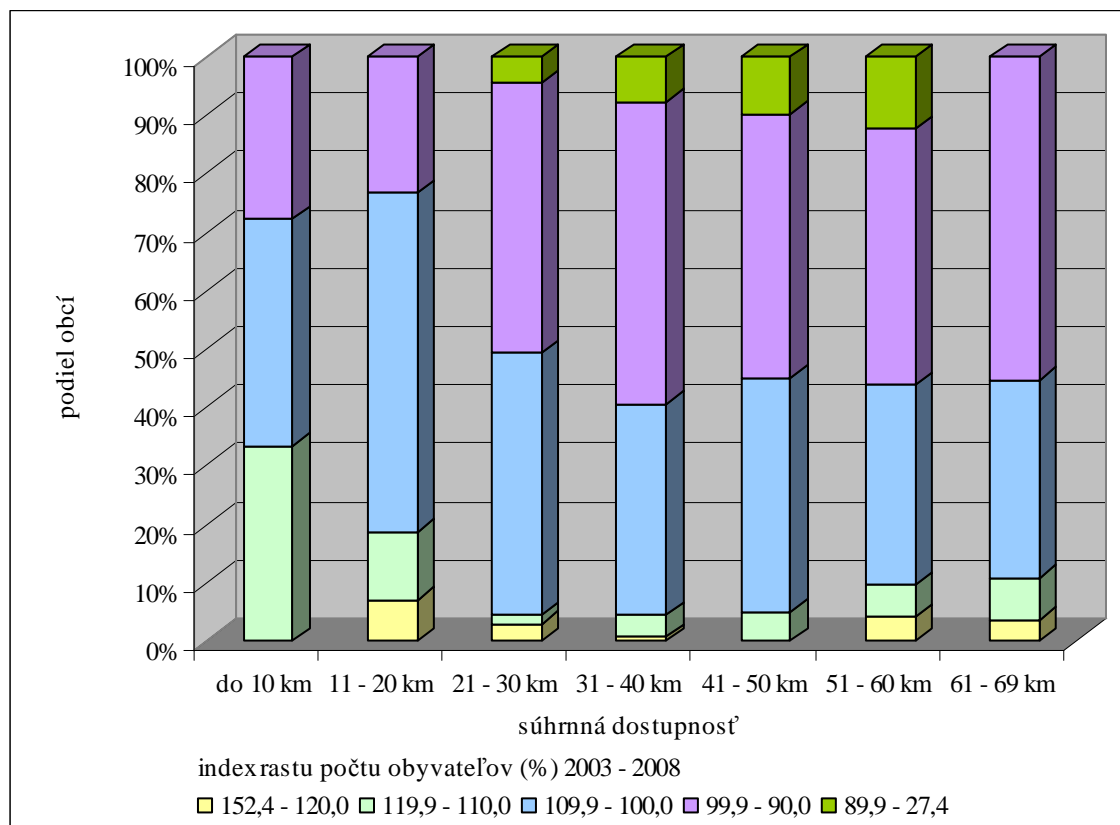
²⁾ podiel z celkového počtu obcí v danom intervale súhrnnej dostupnosti

³⁾ podiel z celkového počtu obcí Banskobystrického kraja

Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003 - 2008, výpočty autora

Najväčšie zastúpenie obcí s hodnotou indexu rastu viac ako 120,0% bolo medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou 11 - 20 km, pričom v intervaloch do 10 km a 41 - 50 km sa nenachádzala ani jedna takáto obec. Najväčšie zastúpenie (podiel) obcí s hodnotou indexu rastu menej ako 90,0% bolo medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou 51 - 60 km, pričom takéto obce sa nachádzali iba v súhrnnej dostupnosti od 21 do 60 km (pozri tabuľku 20). Na spomínanom grafe 3 je jediným výraznejším trendom mierne zvyšovanie zastúpenia (podielu) obcí v intervale s najnižšími hodnotami indexu rastu (27,4 - 89,9%) so zvyšujúcou sa súhrnnou dostupnosťou, s ktorou zároveň dochádza aj k znižovaniu zastúpenia (podielu) obcí s indexom rastu viac ako 110,0% až po interval 51 - 60 km, od ktorého sa mierne zvyšuje podiel obcí s uvedeným indexom rastu. Celkovo sa v periférnych intervaloch súhrnnej dostupnosti (nad 50 km) nachádza 57 obcí, v ktorých sa za sledované obdobie zvýšil počet obyvateľov. Podľa zoznamu obcí na území ktorých sa nachádzajú rómske osídlenia sa v 46 obciach zo spomínaných 57 obcí nachádzajú rómske osídlenia, pričom v 16 z nich je podiel rómskeho obyvateľstva viac ako 10% (Analýza súčasného stavu ... 2007).

Graf 3 Podiel obcí podľa indexu rastu počtu obyvateľov v jednotlivých intervaloch súhrnnej dostupnosti ¹⁾

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi
Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003 - 2008, výpočty autora

Podobne ako pri migračnom pohybe obyvateľstva, aj z porovnania súhrnnej dostupnosti a indexu rastu počtu obyvateľov vyplynulo, že existuje určitá súvislosť medzi dostupnosťou mestských centier a indexom rastu. K nárastu počtu obyvateľov došlo najmä medzi tými obcami, ktorých súhrnná dostupnosť bola menej ako 21 km, kým medzi obcami s vyššou hodnotou súhrnnej dostupnosti prevažovali obce v ktorých sa počet obyvateľov znížil. Aj keď vysoké hodnoty indexu rastu dosahovali i obce so súhrnnou dostupnosťou nad 50 km, môžeme na základe vyššie uvádzaných zistení predpokladať, že hodnoty indexu rastu v týchto obciach boli v značnej miere ovplyvnené vysokým podielom zastúpenia rómskeho obyvateľstva, ktoré je charakteristické vysokou populačnou aktivitou. Ako však bolo spomínané v úvode tejto kapitoly, index rastu v sebe nepriamo zahŕňa väčšinu demografických charakteristík, ktoré ovplyvňujú tento ukazovateľ. Na hlbšiu identifikáciu súvislostí medzi dopravnou periférnosťou obcí a indexom rastu počtu obyvateľov, by preto bolo potrebné podrobnejšie analyzovať jednotlivé demografické ukazovatele.

7.5 Intenzita výstavby v obciach Banskobystrického kraja

Na prílohovej mape 12 je možné vidieť, že v severozápadnej časti kraja (najmä v okresoch Zvolen a Banská Bystrica) je najvýraznejšia koncentrácia obcí s najvyššou intenzitou výstavby, kým v južnej a juhovýchodnej časti kraja sa nachádzajú obce s najnižšou intenzitou výstavby, resp. bez výstavby. Až tretina obcí v kraji nemala v sledovanom období žiadnu výstavbu začatých bytov a len 21 obcí (z nich 9 sa nachádza v okrese Zvolen) malo intenzitu výstavby viac ako 40 začatých bytov na 1 000 obyvateľov (pozri tabuľku 21).

Tabuľka 21 Počet a podiel obcí podľa intenzity výstavby (začaté byty)

Počet začatých bytov ¹⁾ na 1 000 obyvateľov (obdobie 2003 - 2008)	Počet obcí / Podiel obcí		
	spolu	%	z toho mestá
40,1 - 1 245,4	21	4,1	0
20,1 - 40,0	42	8,1	1
10,1 - 20,0	68	13,2	8
5,1 - 10,0	91	17,6	3
0,1 - 5,0	117	22,7	12
0	177	34,3	0
spolu	516	100,0	24

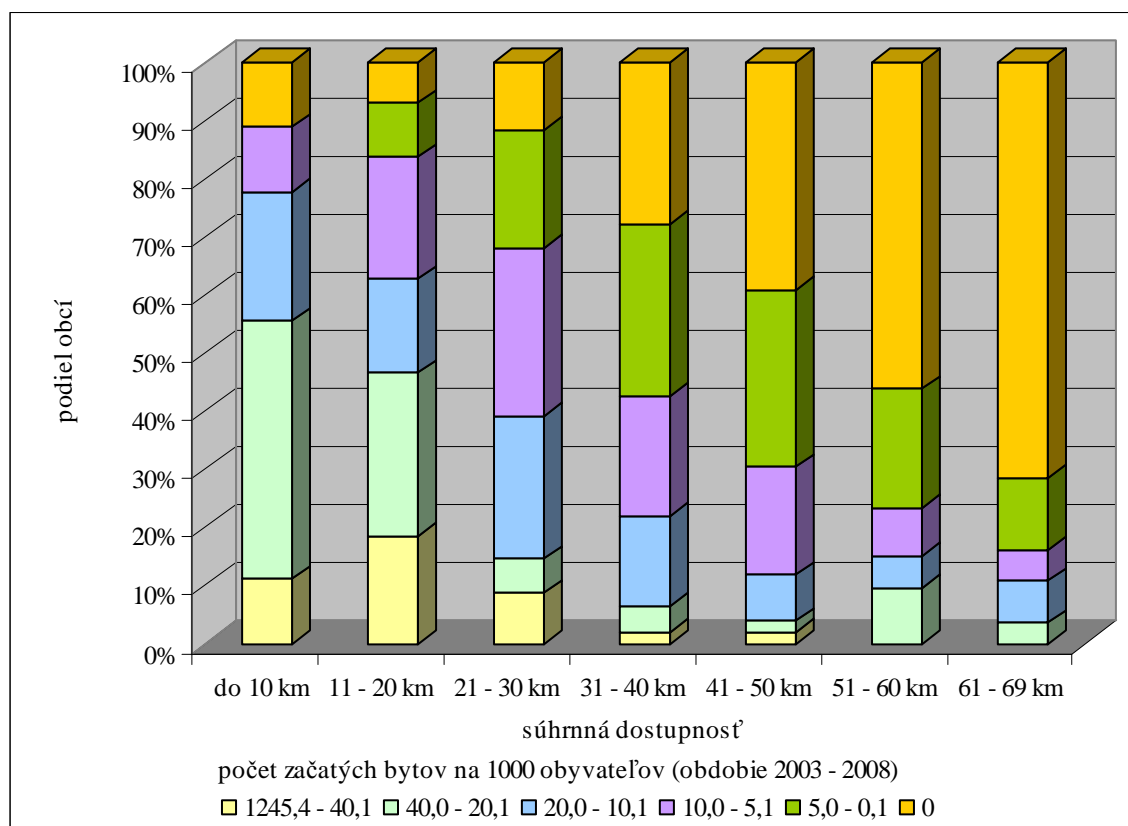
¹⁾ byty na ktoré boli vydané stavebné povolenia
Prameň: ŠÚ SR, výpočty autora

Medzi jednotlivými okresmi bol najväčší podiel obcí bez výstavby v okresoch Revúca (71%), Rimavská Sobota (51%), Lučenec (47%), Veľký Krtíš (42%) a Krupina (39%) (pozri prílohovú tabuľku 13). Najvyššia intenzita výstavby (extrémne vysoká v porovnaní s ostatnými obcami), až 1 245,4 začatých bytov na 1 000 obyvateľov, bola v obci Donovaly v okrese Banská Bystrica. Na obecnom úrade som zistil, že uvedená vysoká hodnota sledovaného ukazovateľa bola v dôsledku výstavby bytov v rokoch 2006 a 2008. Tieto byty však neriešia bytovú otázku v obci, nakoľko sa jednalo o výstavbu apartmánových bytov využívaných na individuálnu rekreáciu. Okrem obce Donovaly ešte v troch obciach (Jarabá, Mýto pod Ďumbierom a Stožok) bola intenzita výstavby nad 100 začatých bytov na 1 000 obyvateľov. V týchto obciach sa mi však nepodarilo zistiť o výstavbu akých bytov konkrétne išlo, ale je možné predpokladať, podobne ako aj pri ostatných obciach nachádzajúcich sa vo významných rekreačných oblastiach, že aj v nich mohla byť hodnota sledovaného ukazovateľa ovplyvnená do určitej miery aj výstavbou bytov slúžiacich na rekreáciu. Najvyššiu intenzitu výstavby spomedzi miest mala Banská Bystrica (23,5), najnižšiu Žiar nad Hronom (0,8).

7.5.1 Dostupnosť mestských centier a intenzita výstavby začatých bytov

Z predchádzajúcej kapitoly vyplynulo, že v sledovanom období až tretina obcí Banskobystrického kraja nemala na svojom území žiadnu výstavbu začatých bytov. Na nasledujúcom grafe 4 je možné vidieť, že podiel takýchto obcí v jednotlivých intervaloch súhrnnej dostupnosti sa zvyšuje s narastajúcou súhrnnou dostupnosťou, pričom najvyššiu hodnotu (71,4% obcí) dosahuje práve v poslednom periférnom intervale 61 - 69 km. Uvedený graf veľmi dobre znázorňuje, že so zvyšujúcou sa súhrnnou dostupnosťou sa znižuje zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s vyššou intenzitou výstavby a zvyšuje sa zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s nižšou intenzitou výstavby, pričom podiel obcí bez výstavby je v posledných dvoch intervaloch súhrnnej dostupnosti viac ako 50%. Medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou 11 - 20 km bolo najväčšie zastúpenie obcí s intenzitou výstavby viac ako 40,0 začatých bytov na 1 000 obyvateľov a najmenšie zastúpenie obcí bez výstavby (pozri tabuľku 22). V periférnych intervaloch súhrnnej dostupnosti (nad 50 km) sa nenachádzala ani jedna obec, v ktorej by intenzita výstavby dosahovala hodnotu z prvého intervalu (1 245,4 - 40,1).

Graf 4 Podiel obcí podľa intenzity výstavby (začaté byty) v jednotlivých intervaloch súhrnnej dostupnosti ¹⁾

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi
Prameň: ŠÚ SR, výpočty autora

Tabuľka 22 Zastúpenie obcí podľa súhrnnej dostupnosti v jednotlivých intervaloch intenzity výstavby (začaté byty)

Súhrnná dostupnosť (km) ¹⁾	Počet začatých bytov na 1 000 obyvateľov (obdobie 2003 - 2008)										Počet / Podiel obcí			
	1245,4-40,1		40,0-20,1		20,0-10,1		10,0-5,1		5,0-0,1				0	
	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	spolu	% ³⁾
do 10	2	11,1	8	44,4	4	22,2	2	11,1	-	-	2	11,1	18	3,5
11 - 20	8	18,6	12	27,9	7	16,3	9	20,9	4	9,3	3	7,0	43	8,3
21 - 30	6	8,7	4	5,8	17	24,6	20	29,0	14	20,3	8	11,6	69	13,4
31 - 40	3	1,9	7	4,5	24	15,5	32	20,6	46	29,7	43	27,7	155	30,0
41 - 50	2	2,0	2	2,0	8	7,8	19	18,6	31	30,4	40	39,2	102	19,8
51 - 60	-	-	7	9,6	4	5,5	6	8,2	15	20,5	41	56,2	73	14,1
61 - 69	-	-	2	3,6	4	7,1	3	5,4	7	12,5	40	71,4	56	10,9
spolu	21	4,1	42	8,1	68	13,2	91	17,6	117	22,7	177	34,3	516	100,0

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi

²⁾ podiel z celkového počtu obcí v danom intervale súhrnnej dostupnosti

³⁾ podiel z celkového počtu obcí Banskobystrického kraja

Prameň: ŠÚ SR, výpočty autora

Vychádzajúc z uvedených zistení, môžem rovnako ako pri miere nezamestnanosti konštatovať, že dopravná periférnosť obcí vyjadrená dostupnosťou mestských centier je jedným z faktorov, ktoré negatívnym spôsobom vplývajú na intenzitu výstavby. Dostupnosť bývania má podľa L. Vagača (2003) minimálne dva rozmery - cenový a geografický. Geografická (priestorová dostupnosť) je rozhodujúca najmä pre obyvateľstvo v produktívnom veku kvôli lepšiemu súladu bývania s možnosťami na trhu práce. Vzhľadom k tomu, že hlavne do miest sa bude sústreďovať efektívna tvorba pracovných miest, je možné predpokladať, že viaceré vidiecke obce sa budú postupne vyludňovať a premieňať na rekreačné oblasti s využívaním existujúceho bytového fondu⁵, resp. sa stanú prevažne miestom bývania pre obyvateľov v poproduktívnom veku (Analýza súčasného stavu ... 2007).

7.6 Dostupnosť mestských centier a súhrnný socioekonomický koeficient

Porovnaním súhrnnej dostupnosti a štyroch ukazovateľov, z ktorých každý charakterizuje určitú oblasť socioeconomickej sféry, som dospel k záveru, že dostupnosť mestských centier, v mojom prípade vyjadrená priemerom vzdialeností do krajského, okresného a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi, má na každý sledovaný ukazovateľ určitý vplyv. Potvrdil som tak stanovenú hypotézu a môžem teda konštatovať, že existuje súvislosť medzi dopravnou periférnosťou obcí (dostupnosťou mestských centier) a mnou skúmanými ukazovateľmi. Pri niektorých ukazovateľoch (miera nezamestnanosti, intenzita výstavby) sa vplyv súhrnnej dostupnosti prejavil výraznejšie ako pri iných (migračný pohyb, index rastu počtu obyvateľov). Analýzy jednotlivých ukazovateľov ukázali, že v skúmanom území prichádza k značnej diferenciacii jednotlivých obcí Banskobystrického kraja z hľadiska ich socioeconomickej úrovne. Z uvedeného dôvodu som porovnal súhrnnú dostupnosť aj so súhrnným socioekonomickým koeficientom jednotlivých obcí, ktorého hodnotu som vypočítal ako priemer štandardizovaných hodnôt (v intervale 0,00 - 100,00) štyroch sledovaných ukazovateľov. V nasledujúcej tabuľke 23 je vidieť, že všetky obce so súhrnnou dostupnosťou do 20 km majú sledovaný koeficient 50,00 a viac, pričom najväčšie zastúpenie (podiel) obcí s najvyššími hodnotami koeficientu je medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou do 10 km. Aj medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou 21 - 30 km a 31 - 40 km majú dominantné zastúpenie obce s koeficientom 50,00 a viac, pričom v intervale 21 - 30 km je 95,7% a v intervale 31 - 40 km je 76,8% takýchto obcí. Od intervalu 31 - 40 km sa však so

⁵ Poprípade pôjde len o výstavbu bytov využívaných na individuálnu rekreáciu, vid' príklad obce Donovaly uvádzaní v predchádzajúcej podkapitole 7.5.

zvyšujúcou sa súhrnnou dostupnosťou výrazne zvyšuje zastúpenie (podiel) obcí s hodnotou koeficientu menej ako 50,00 (pozri graf 5). Obce s najnižšími hodnotami koeficientu (39,99 a menej) majú najväčšie zastúpenie (podiel) medzi obcami so súhrnnou dostupnosťou 51 - 60 km.

Tabuľka 23 Zastúpenie obcí podľa súhrnnej dostupnosti v jednotlivých intervaloch súhrnného socioekonomického koeficientu

Súhrnná dostupnosť (km) ¹⁾	Súhrnný socioekonomický koeficient ⁴⁾												Počet / Podiel obcí	
	92,92-60,00		59,99-55,00		54,99-50,00		49,99-45,00		44,99-40,00		39,99-18,63			
	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	obcí	% ²⁾	spolu	% ³⁾
do 10	7	38,9	9	50,0	2	11,1	-	-	-	-	-	-	18	3,5
11 - 20	10	23,3	26	60,5	7	16,3	-	-	-	-	-	-	43	8,3
21 - 30	2	2,9	33	47,8	31	44,9	3	4,3	-	-	-	-	69	13,4
31 - 40	3	1,9	18	11,6	98	63,2	29	18,7	5	3,2	2	1,3	155	30,0
41 - 50	-	-	7	6,9	42	41,2	36	35,3	11	10,8	6	5,9	102	19,8
51 - 60	1	1,4	-	-	21	28,8	24	32,9	21	28,8	6	8,2	73	14,1
61 - 69	1	1,8	2	3,6	14	25,0	24	42,9	12	21,4	3	5,4	56	10,9
spolu	24	4,7	95	18,4	215	41,7	116	22,5	49	9,5	17	3,3	516	100,0

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi

²⁾ podiel z celkového počtu obcí v danom intervale súhrnnej dostupnosti

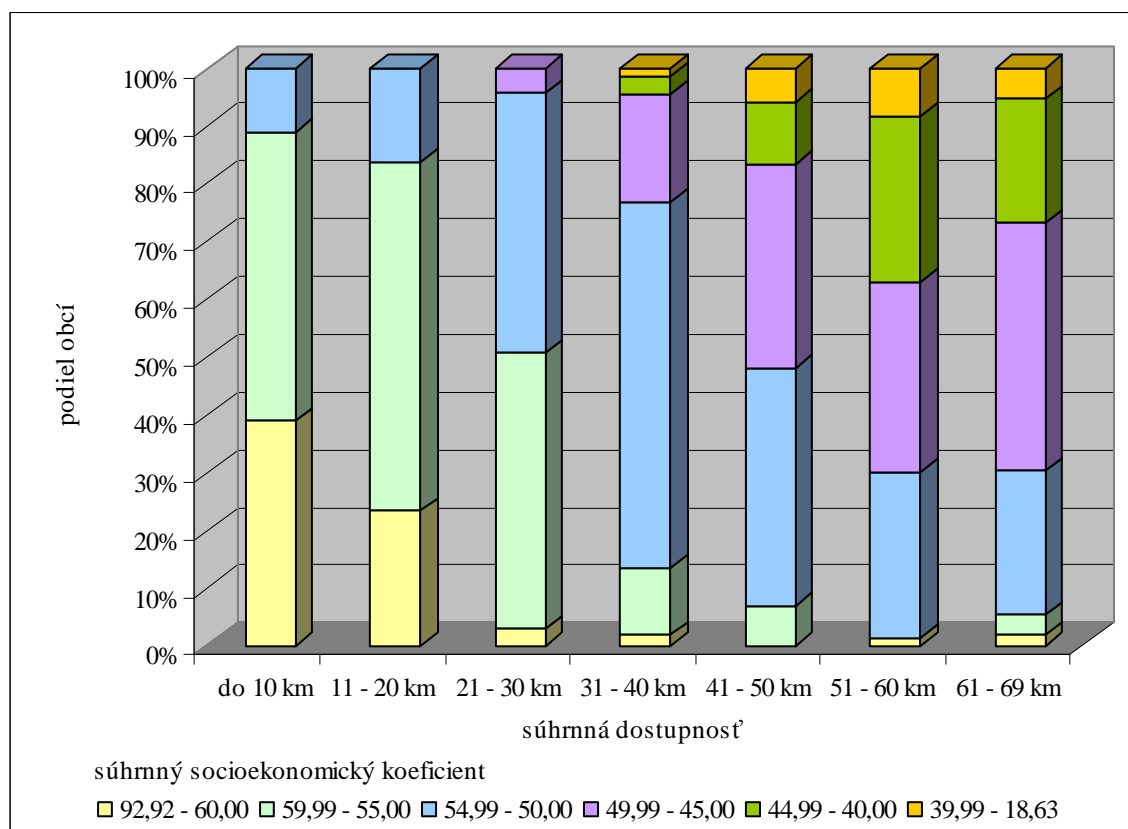
³⁾ podiel z celkového počtu obcí Banskobystrického kraja

⁴⁾ priemer štandardizovaných hodnôt ukazovateľov (miery nezamestnanosti, začatých bytov na 1 000 obyvateľov, hrubej miery migračného salda a indexu rastu počtu obyvateľov)

Prameň: výpočty autora

Celkovo môžem zhrnúť, že v prvých troch intervaloch súhrnnej dostupnosti majú najväčšie zastúpenie (podiel) obce s koeficientom v intervale 55,00 - 59,99, pričom so zvyšujúcou sa súhrnnou dostupnosťou dochádza v týchto intervaloch k zvyšovaniu podielu obcí s hodnotou koeficientu v intervale 50,00 - 54,99 na úkor obcí s najvyšším koeficientom (60,00 a viac). V intervale 31 - 40 km sa prudko znížil podiel obcí s koeficientom v intervale 55,00 - 59,99 a dominantné postavenie v ňom majú obce s koeficientom v intervale 50,00 - 54,99. V posledných troch intervaloch súhrnnej dostupnosti sa zvyšuje najmä podiel obcí s koeficientom v intervale 45,00 - 49,99, pričom v intervale 51 - 60 km je spomedzi všetkých intervalov najväčšie zastúpenie (podiel) obcí s koeficientom v intervale 40,00 - 44,99 a v intervale 39,99 a menej. Môžem teda vysloviť konštatovanie, že so zvyšujúcou sa súhrnnou dostupnosťou sa znižuje zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s vyššími hodnotami súhrnného socioekonomického koeficientu a naopak sa zvyšuje zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s nižšími hodnotami súhrnného socioekonomického koeficientu. Toto konštatovanie prehľadne zobrazuje nasledujúci graf 5.

Graf 5 Podiel obcí podľa súhrnného socioekonomického koeficientu ¹⁾ v jednotlivých intervaloch súhrnnej dostupnosti ²⁾

¹⁾ priemer štandardizovaných hodnôt ukazovateľov (miery nezamestnanosti, začatých bytov na 1 000 obyvateľov, hrubej miery migračného salda a indexu rastu počtu obyvateľov)

²⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi
Prameň: výpočty autora

Vyššie uvedená sumárna analýza (tabuľka 23 a graf 5) jednoznačne potvrdila existenciu súvislostí medzi dopravnou periférnosťou obcí (dostupnosťou mestských centier) a vybranými socioekonomickými ukazovateľmi a potvrdila v úvode práce stanovenú hypotézu o negatívnom vplyve dopravnej periférnosti. Sumárnou analýzou a aj analýzou súhrnnej dostupnosti a vybraných štyroch ukazovateľov som dospel k záveru, na základe ktorého môžem v súlade so stanovenou hypotézou konštatovať, že so zvyšujúcou sa súhrnnou dostupnosťou sa znižuje zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s najlepšimi hodnotami sledovaného ukazovateľa a naopak sa zvyšuje zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s najhoršími hodnotami sledovaného ukazovateľa. Keďže mnou sledované ukazovatele pokrývajú len časť socioeconomickej sféry, môžem predpokladať, že dopravná dostupnosť mestských centier, vyjadrená priemerom vzdialeností (označeným ako súhrnná dostupnosť) z jednotlivých obcí do krajského, okresného a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi, do určitej miery ovplyvňuje aj iné socioekonomické ukazovatele.

8 ZÁVER

Periférnosť je fenomén, ktorý môžeme skúmať na rôznych hierarchických úrovniach pomocou širokej škály ukazovateľov. Existuje veľké množstvo prístupov k výskumu periférnych regiónov, čo sa pochopiteľne odráža i v pomerne rozsiahlom metodickom aparáte, ktorý jednotliví autori používajú pri svojich analýzach. V mojej diplomovej práci som pri výskume periférnosti využil dostupnosť. Z veľkého množstva rôznych ukazovateľov a mier pomocou ktorých je možné dostupnosť kvantifikovať, bola na identifikáciu dopravných periférií Banskobystrického kraja (na úrovni obcí) použitá dostupnosť mestských centier. Ako dopravne periférne boli označené tie obce, ktoré sa vyznačovali zlou dostupnosťou mestských centier na troch rôznych hierarchických úrovniach - dostupnosť okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi. Z hľadiska súhrnnej dostupnosti (aritmetický priemer jednotlivých dostupností), najväčšia koncentrácia dopravne periférnych obcí bola v okresoch Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš. Tieto okresy spolu s ďalšími okresmi kraja (Banská Štiavnica, Detva, Krupina, Lučenec, Poltár) na základe analýzy ôsmich relevantných ukazovateľov marginality patrili medzi marginálne v rámci všetkých okresov Slovenska. Rovnako aj analýzy štyroch ukazovateľov (miery nezamestnanosti, migračného pohybu obyvateľstva, indexu rastu počtu obyvateľov a intenzity výstavby) ukázali, že v skúmanom území prichádza k značnej diferenciacii jednotlivých obcí Banskobystrického kraja z hľadiska ich socioekonomickej úrovne.

Hlavným cieľom tejto diplomovej práce bolo potvrdiť hypotézu o negatívnom vplyve dopravnej periférnosti obcí na štyri analyzované socioekonomické ukazovatele. Z porovnania súhrnnej dostupnosti a jednotlivých ukazovateľov vyplynulo, že pri niektorých ukazovateľoch (miera nezamestnanosti, intenzita výstavby) sa vplyv súhrnnej dostupnosti prejavil výraznejšie ako pri iných (migračný pohyb, index rastu počtu obyvateľov). Pri všetkých ukazovateľoch som však mohol v súlade so stanovenou hypotézou konštatovať, že so zvyšujúcou sa súhrnnou dostupnosťou sa znižovalo zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s najlepšimi hodnotami sledovaného ukazovateľa a naopak sa zvyšovalo zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s najhoršími hodnotami sledovaného ukazovateľa. K rovnakému záveru som dospel aj porovnaním súhrnnej dostupnosti so súhrnným socioekonomickým koeficientom (aritmetický priemer štandardizovaných hodnôt socioekonomických ukazovateľov), nakoľko aj pri tejto analýze som zistil, že so zvyšujúcou sa súhrnnou dostupnosťou sa znižovalo zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s vyššími hodnotami

súhrnného socioekonomického koeficientu a naopak sa zvyšovalo zastúpenie (podiel) obcí v intervaloch s nižšími hodnotami súhrnného socioekonomického koeficientu.

V predloženej diplomovej práci sa mi podarilo potvrdiť v úvode stanovenú hypotézu o negatívnom vplyve dopravnej periférnosti, nakoľko výsledky jednotlivých analýz potvrdili existenciu súvislostí medzi dopravnou periférnosťou obcí (dostupnosťou mestských centier) a vybranými socioekonomickými ukazovateľmi t. j. na ich základe je možné hypotézu prijať. Pre komplexnejšiu analýzu by však bolo potrebné hodnotiť dostupnosť z viacerých hľadísk (ukazovateľov a mier) a pri skúmaní jej vplyvu na socioekonomickú sféru by rovnako bolo potrebné zahrnúť do analýzy aj ďalšie socioekonomické ukazovatele. Myslím si však, že aj analýza skúmaného problému, na takej úrovni a takým spôsobom ako je prezentovaná v predkladanej diplomovej práci, potvrdzuje, že dostupnosť určuje výhodnosť polohy (determinuje výhody lokalizácie) sídla vo vzťahu k iným sídlam a patrí teda medzi hlavné faktory sociálneho a ekonomického rozvoja. Na záver si dovoľím citovať L. Čermáka (2005), podľa ktorého „Štúdium periférnych území nie je pre geografiu v žiadnom prípade vyčerpanou témou. Naopak každá štúdia prináša nové poznatky i ďalšie otázky“.

9 ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. Analýza súčasného stavu - Rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov. Banskobystrický samosprávny kraj, 2007. Dostupné na internete: <http://www.vucbb.sk/ganet/vuc/bb/portal.nsf/dfb803930bb60a36c1256bb80051dfe6/f4066d2ba22dfd8bc12573360040bd2d?OpenDocument>, stiahnuté 10.1.2010
2. Andreoli, M. (1994): Development and marginalization in Liguria region. In: Marginality and development issues in marginal regions, Proceedings, 1-7 August 1993. National Taiwan University and International Geographic Union, Taiwan, pp. 41-61.
3. Čermák, L. (2005): Hodnocení vztahu dopravní dostupnosti a exponovanosti území. In: Problémy periferních oblastí. Univerzita Karlova v Praze, pp. 44-52. [ISBN 80-85544-37-7]
4. Džambazovič, R., Horňák, M., Hrabovská, A., Michálek, A., Rochovská, A., Rusnáková, J. (2008): Národné indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia. Správa z pilotného prieskumu. Bratislava, 166 pp. [ISBN 978-80-89266-23-4]
5. Džupinová, E., Halás, M., Horňák, M., Hurbánek, P., Káčerová, M., Michniak, D., Ondoš, S., Rochovská, A. (2008): Periférnosť a priestorová polarizácia na území Slovenska. Geo-grafika, Bratislava, 186 pp. [ISBN 978-80-89317-06-6]
6. ESPON (2007): Update of Selected Potential Accessibility Indicators. Final report. Dostupné na internete: http://www.mie.ro/espon_cd2/Project_Reports/Scientific_briefing_and_net_working/MapUpdate_final_report.pdf, stiahnuté 21.2.2010
7. Falťan, E. (2004): Prihraničné regióny a euroregionálna spolupráca. In: Regionálny rozvoj Slovenska v európskych integračných kontextoch. NK UNESCO - Most, Sociologický ústav SAV, Bratislava, pp. 8-12. [ISBN 80-85544-37-7]
8. Gajdoš, P. (2004): Vývojové zmeny sociálno-priestorovej situácie Slovenska s prihliadnutím na prihraničné regióny. In: Regionálny rozvoj Slovenska v európskych integračných kontextoch. NK UNESCO - Most, Sociologický ústav SAV, Bratislava, pp. 52-65. [ISBN 80-85544-37-7]
9. Gajdoš, P. (2005): Diferenciácia regionálneho rozvoja Slovenska a jej sociálno-priestorové súvislosti a dopady. pp. 114-122. In: Zborník z konferencie „New Members - New Challenges for the European Regional Development Policy“, konanej 27.-30. septembra 2005 vo Vysokých Tatrách. [CD]. Dostupné na internete: <http://www.cers.tuke.sk/cers2005/doc/Gajdos.pdf>, stiahnuté 10.1.2010
10. Gajdoš, P. (2008): Vývoj regionálnych disparít na Slovensku - málo rozvinuté regióny. In: Životné prostredie. Vol. 42, No. 1, pp. 21-27. Dostupné na internete: http://www.elis.sk/download_file.php?product_id=1339&session_id=99ncfl6rmu1eahvb99cd617c01, stiahnuté 10.1.2010

11. Halás, M. (2005a): Dopravný potenciál regiónov Slovenska. In: Geografie - Sborník české geografické společnosti. Vol. 110, No. 4, pp. 257-270. Dostupné na internete: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/halas/clanky/Halas-SCGS.pdf>, stiahnuté 14.3.2009
12. Halás, M. (2005b): Marginalita a prihraničné regióny. In: Geografické aspekty stredoevropského prostoru. Sborník prací pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Vol. 183, No. 25, Masarykova univerzita, Brno, pp. 202-210. [ISBN 80-210-3759-8]
13. Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. In: Sociologický časopis/Czech Sociological Review. Vol. 44, No. 2, pp. 349-369. Dostupné na internete: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/halas/clanky/Halas-SC.pdf>, stiahnuté 24.1.2010
14. Havlíček, T., Chromý, P., Jančák, V., Marada, M. (2005): Vybrané teoreticko-metodologické aspekty a trendy geografického výzkumu periferních oblastí. In: Problémy periferních oblastí. Univerzita Karlova v Praze, pp. 6-24. [ISBN 80-85544-37-7]
15. Hornák, M. (2005a): Dopravne marginálne regióny Slovenska. In: Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica, Suppl. No. 3, Univerzita Komenského, Bratislava, pp. 199-205. [ISBN 80-223-2144-3]
16. Hornák, M. (2005b): Dopravno-infraštruktúrna vybavenosť regiónov Slovenska v slovensko-poľskom prihraničí. In: Transformační procesy 1990-2005. Zborník príspevkov z Medzinárodnej geografickej konferencie. Ostravská univerzita, Ostrava, pp. 166-176. [ISBN 80-7368-106-4]
17. Hornák, M. (2005c): Priestorové rozdiely v dostupnosti siete pravidelnej diaľkovej osobnej dopravy na území Slovenska. In: Geografické aspekty stredoevropského prostoru. Sborník prací pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Vol. 183, No. 25, Masarykova univerzita, Brno, pp. 211-221. [ISBN 80-210-3759-8]
18. Hornák, M. (2007): Dopravne periférne regióny Slovenska po vstupe krajiny do EÚ. In: Česká geografie v evropském prostoru. Jihočeská univerzita, České Budějovice, pp. 81-86. [ISBN 978-80-7040-986-2]
19. Hurbánek, P. (2004a): Priestorový aspekt periférnosti v rurálno-geografickej a sídelno-geografickej interpretácii vidieka. In: Acta Universitatis Purkynianae, Studia Geographica VI., Geografický pohľad na súčasné Česko. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Ústí nad Labem, pp. 49-60. [ISBN 80-7044-577-7]
20. Hurbánek, P. (2004b): Zmeny úlohy priestorového aspektu v interpretáciách pojmov periférnosť (marginalita) a vidiek. In: Geografie a proměny poznání prostorové reality. Sborník příspěvků z konference. 1. svazek. Ostravská univerzita, Ostrava, pp. 102-110. [ISBN 80-7042-788-4]
21. Ivanička, K. (1983): Základy teórie a metodológie socioeconomickej geografie. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava, 448 pp.
22. Jurčová, D. (2005): Slovník demografických pojmov. Infostat, Bratislava, 72 pp. [ISBN 80-85659-40-9]

23. Kling, J. (2002): Regionálna politika a regionálny vývoj. In: Slovensko 2002. Súhrnná správa o stave spoločnosti II. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava, pp. 109-126. [ISBN 80-88935-40-7]
24. Konceptcia decentralizácie a modernizácie verejnej správy. Vláda Slovenskej republiky, 2001. Dostupné na internete: http://www.mesa10.sk/subory/archiv/980982000_koncepcia_decentralizacie_2001.pdf, stiahnuté 28.8.2009
25. Korec, P. (1994): Humánna geografia I. [Vysokoškolské skriptá]. Univerzita Komenského, Bratislava, 164 pp. [ISBN 80-223-0839-0]
26. Korec, P. a kol. (1997): Kraje a okresy Slovenska. Nové administratívne členenie. Q111, Bratislava, 392 pp. [ISBN 80-85401-58-4]
27. Križan, F., Gurňák, D. (2008): Vybrané kartografické a grafické metódy znázorňovania dostupnosti. In: Acta Geographica Universitatis Comenianae. No. 51, pp. 71-81. [ISBN 80-223-2447-2]
28. Krnáč, J. (2004): Inštitucionálne zabezpečenie regionálneho rozvoja v podmienkach Banskobystrického kraja. In: Regionálny rozvoj Slovenska v európskych integračných kontextoch. NK UNESCO - Most, Sociologický ústav SAV, Bratislava, pp. 52-65. [ISBN 80-85544-37-7]
29. Lauko, V., Križan, F., Gurňák, D. (2009): Časovo-priestorové aspekty nezamestnanosti na Slovensku v procese ekonomickej transformácie a krízy. In: XII. Medzinárodné kolokvium o regionálnych vedách. Zborník príspevkov z kolokvia konaného v Bořeticích 17.-19.júna 2009. Masarykova univerzita, Brno, pp. 58-65. [ISBN 978-80-210-4883-6]
30. Leimgruber, W. (1994): Marginality and marginal regions: problems of definition. In: Marginality and development issues in marginal regions, Proceedings, 1-7 August 1993. National Taiwan University and International Geographic Union, Taiwan, pp. 1-18.
31. Mičian, E., Zatkalík, F. (1984): Náuka o krajine a starostlivosť o životné prostredie. [Učebné texty]. Univerzita Komenského, Bratislava, 137 pp.
32. Michniak, D. (2002): Dostupnosť ako geografická kategória a jej význam pri hodnotení územno-správneho členenia Slovenska. [Dizertačná práca]. Geografický ústav Slovenskej akadémie vied, Bratislava, 125 pp. Dostupné na internete: http://www.geography.sav.sk/sk/personal/michniak/Michniak_PhD_thesis.pdf, stiahnuté 25.8.2009
33. Michniak, D. (2003): Dostupnosť okresných miest na Slovensku. In: Geografický časopis. Vol. 55, No. 1, pp. 21-39.
34. Michniak, D. (2005): Dochádzka do zamestnania do krajských miest na Slovensku v roku 2001. In: Vaishar, A. a Ira, V. eds., Geografická organizace Česka a Slovenska v súčasnom období. Ústav geoniky Akademie věd ČR, Brno, pp. 53-64.
35. Moravanská, K. (2004): Problémy ľudských potenciálov prihraničných regiónov Slovenska. In: Regionálny rozvoj Slovenska v európskych integračných kontextoch. NK UNESCO - Most, Sociologický ústav SAV, Bratislava, pp. 35-47. [ISBN 80-85544-37-7]

36. Náš región. Banskobystrický kraj. Štatistický úrad Slovenskej republiky - pracovisko v Banskej Bystrici, 2010, 8 pp. [ISBN 978-80-8121-034-1] Dostupné na internete: http://portal.statistics.sk/files/KrajskeSpravy/BB/bb_nasregion.pdf, stiahnuté 26.3.2010
37. Pileček, J. (2005): Príspevek k metodice vymezování periferních oblastí: modelové území okresu Prachatice. In: Problémy periferních oblastí. Univerzita Karlova v Praze, pp. 81-91. [ISBN 80-85544-37-7]
38. Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2007 - 2013. Banskobystrický samosprávny kraj, 2007. Dostupné na internete: <http://www.vucbb.sk/ganet/vuc/bb/portal.nsf/dfb803930bb60a36c1256bb80051dfe6/f4066d2ba22dfd8bc12573360040bd2d?OpenDocument>, stiahnuté 10.1.2010
39. Regionálna analýza trhu práce Banskobystrického samosprávneho kraja. Vypracovaná v rámci projektu Phare „Rozvoj strategických akčných plánov a budovanie partnerstva na regionálnej, subregionálnej a miestnej úrovni“, Banská Bystrica, 2005, 87 pp.
40. Schürmann, C., Talaat, A. (2000): Towards a European peripherality index - Final report. Institut für Raumplanung, Fakultät Raumplanung, Universität Dortmund, 71 pp.
41. Slavík, V. (2006): Geografia sídiel. Univerzita Komenského, Bratislava, 144 pp.
42. Slavík, V. (2009): Geografia verejnej správy. [Študijný materiál]. Univerzita Komenského, Bratislava, 128 pp.
43. Sloboda, D. (2006): Slovensko a regionálne rozdiely. Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, Bratislava, 49 pp.
44. SPESP (2000): Geographical position. Final report. Part 1. Working group 1.1. Study Programme on European Spatial Planning. Dostupné na internete: http://www.mcrit.com/SPESP/SPESP_REP_ORT/geo_position_1.pdf, stiahnuté 24.8.2009
45. Spiekermann, K., Neubauer, J. (2002): European Accessibility and Peripherality: Concepts, Models and Indicators. Nordregio, Stockholm, 45 pp. Dostupné na internete: <http://nordregio.shotcode.no/filer/Files/wp0209.pdf>, stiahnuté 21.2.2010
46. Spišiak, P. (2005): Výskum vybraných vidieckych periférnych/marginálnych oblastí na Slovensku. In: Problémy periferních oblastí. Univerzita Karlova v Praze, pp. 177-184. [ISBN 80-85544-37-7]
47. Szczyrba, Z. (2005): Venkovský maloobchod v Česku a jeho nová pozice: diskusní příspěvek k problematice periferních oblastí. In: Problémy periferních oblastí. Univerzita Karlova v Praze, pp. 53-60. [ISBN 80-85544-37-7]
48. Tolmáči, L. (1998): Miery dostupnosti, koncepcia pojmu a teoretická báza. In: Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica. Nr. 41, pp. 175-191. [ISBN 80-223-1372-6]

49. Tolmáči, L., Križan, F. (2005): Dostupnosť a regionálny rozvoj. In: Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica, Suppl. No. 3, Univerzita Komenského, Bratislava, pp. 622-635. [ISBN 80-223-2144-3]
50. Vagač, L. (2003): Bytová výstavba, mobilita, zamestnanosť - vybrané súvislosti. Centrum pre hospodársky rozvoj, Bratislava, 29 pp. Dostupné na internete: http://www.cphr.sk/publikacie/bytova_vystavba.pdf, stiahnuté 17.1.2010
51. Vigašová, D. (2008): Dochádzka a odchádzka do zamestnania do miest Banská Bystrica a Zvolen v rokoch 1961 - 2001. In: Geografická revue. Vol. 4, No. 2, pp. 468-480. Dostupné na internete: http://www.fpv.umb.sk/kat/kg/files/cdrevue/r4c2_2008/36Vigasova.pdf, stiahnuté 24.8.2009
52. Zákon NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní SR. Zbierka zákonov SR, Č. 78, s. 1542-1545.
53. Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2001. Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky, Bratislava, 2002, 184 pp. [ISBN 80-967476-9-X] Dostupné na internete: http://data.nczisk.sk/rocenky/rocenka_2001.pdf, stiahnuté 30.7.2009
54. Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2002. Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky, Bratislava, 2003, 182 pp. [ISBN 80-968936-4-5] Dostupné na internete: http://data.nczisk.sk/rocenky/rocenka_2002.pdf, stiahnuté 30.7.2009
55. Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2003. Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky, Bratislava, 2004, 208 pp. [ISBN 80-968936-5-3] Dostupné na internete: http://data.nczisk.sk/rocenky/rocenka_2003.pdf, stiahnuté 30.7.2009
56. Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2004. Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky, Bratislava, 2005, 196 pp. [ISBN 80-968936-7-X] Dostupné na internete: http://data.nczisk.sk/rocenky/rocenka_2004.pdf, stiahnuté 30.7.2009
57. Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2005. Národné centrum zdravotníckych informácií, Bratislava, 2006, 212 pp. [ISBN 978-80-89292-01-1] Dostupné na internete: http://data.nczisk.sk/rocenky/rocenka_2005.pdf, stiahnuté 30.7.2009
58. Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2006. Národné centrum zdravotníckych informácií, Bratislava, 2007, 201 pp. [ISBN 978-80-89292-07-3] Dostupné na internete: http://data.nczisk.sk/rocenky/rocenka_2006.pdf, stiahnuté 30.7.2009
59. Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2007. Národné centrum zdravotníckych informácií, Bratislava, 2008, 197 pp. [ISBN 978-80-89292-13-4] Dostupné na internete: http://data.nczisk.sk/rocenky/rocenka_2007.pdf, stiahnuté 30.7.2009
60. Zmeny a doplnky územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj. Slovenská agentúra životného prostredia, Centrum tvorby krajiny, Banská Bystrica, 2003, 123 pp. Dostupné na internete: <http://www.vucbb.sk/ganet/vuc/bb/portal.nsf/pages/8A9454BC7C95F489C1257336003D4C99>, stiahnuté 10.1.2010

Databázové zdroje

1. Interné materiály Úradov práce sociálnych vecí a rodiny v Banskej Bystrici, Banskej Štiavnici, Brezne, Lučenci, Revúcej, Rimavskej Sobote, Veľkom Krtíši a Zvolene.
2. Mestská a obecná štatistika. Štatistický úrad Slovenskej republiky, Bratislava. <http://portal.statistics.sk/mosmis/sk/run.html>
3. Regionálna databáza (RegDat). Štatistický úrad Slovenskej republiky, Bratislava. <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>
4. Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008. Interné materiály pracoviska Štatistického úradu Slovenskej republiky v Banskej Bystrici.
5. ÚPSVaR. Sociálne dávky - štatistika. Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny. http://www.upsvar.sk/statistiky/socialne-davky-statistiky.html?page_id=10826

10 SUMMARY

Peripherality is a phenomenon that can be studied at different hierarchical levels using a wide range of indicators. There are many approaches to research peripheral regions, which are obviously reflected even in relatively extensive methodological apparatus that individual authors use in their analyses. In my thesis I used accessibility indicators to research peripherality. From a large number of different indicators and measures, which can be used to quantify accessibility, I used the accessibility of urban centres to identify the transport peripheries in the Banská Bystrica region at the local level (municipality). As transport peripheries were identified in such municipalities, which were characterized by low accessibility of urban centres at three different hierarchical levels - the accessibility of district centres, region centre and nearest urban centres with more than 20 thousand inhabitants. In terms of summary accessibility (arithmetic average of individual accessibilities), the largest concentration of transport peripheral municipalities was in the districts of Revúca, Rimavská Sobota and Veľký Krtíš. These districts, along with other districts of the region (Banská Štiavnica, Detva, Krupina, Liberec, Poltár), based on analysis of eight relevant indicators of marginality, were classified as marginal among all districts of Slovakia. Similarly, analyses of four indicators (unemployment rate, migration, population growth index and intensity of housing construction) showed that there is a considerable differentiation of socioeconomic level in individual municipalities of the region Banská Bystrica.

The main objective of this thesis was to confirm the hypothesis about the negative impact of transport peripherality on the four analyzed socioeconomic indicators. The comparisons of summary accessibility and individual indicators revealed that some socioeconomic indicators (unemployment rate, intensity of housing construction) were affected by summary accessibility more significantly than others (migration, population growth index). In accordance with my hypothesis, for all indicators we can state that with increasing summary accessibility the share of municipalities in the intervals with the best indicator values was decreasing and vice versa, the share of municipalities in the intervals with the worst indicator values was increasing. The same conclusion was reached by comparing the summary accessibility and summary socioeconomic coefficient (arithmetic average of standardized values of socioeconomic indicators), because also by this analysis we found that with increasing summary accessibility the share of municipalities in the intervals with higher summary socioeconomic coefficient values was decreasing and vice versa, the share of

municipalities in the intervals with lower summary socioeconomic coefficient values was increasing.

In this thesis, I was able to confirm the hypothesis about the negative impact of transport peripherality, because the results of individual analyses confirmed the existence of interrelations between transport peripherality of municipalities and selected socioeconomic indicators, i. e. on the basis of analyses the hypothesis can be accepted. For more complex analysis it would be necessary to analyze accessibility from several aspects (indicators and measures) and to identify its impact on socioeconomic sphere it would be also necessary to include in the analysis other socioeconomic indicators. But I think that the analysis of the peripherality problem, at that level and in such manner as is presented in my thesis, confirms that the accessibility determines the advantages of location of the settlement in relation to other settlements and therefore the accessibility belongs among the main factors of social and economic development. In fine I would like to quote L. Čermák (2005), according to which „Studying peripheral area is not in any case full ranged theme for geography. Each study brings new knowledge and other questions“.

11 PRÍLOHY

Prílohová tabuľka 1 Obce pre ktoré bola vzdialenosť mestských centier vypočítaná ako aritmetický priemer vzdialeností z jednotlivých častí obce

Obec	Časti obce	Okres	Poznámka
Môlča	Dolná Môlča Horná Môlča Prostredná Môlča	Banská Bystrica	na internete udávané iba vzdialenosti pre časti Dolná a Prostredná Môlča
Sebedín - Bečov	Bečov Sebedín	Banská Bystrica	
Podhorie	Teplá Žakýl	Banská Štiavnica	
Vígľašská Huta – Kalinka	Kalinka Vígľašská Huta	Detva	
Jalšovík	Dolný Jalšovík Horný Jalšovík	Krupina	na internete udávaná iba vzdialenosť pre časť Dolný Jalšovík
Kráľovce - Krnišov	Kráľovce Krnišov	Krupina	
Rykynčice	Dolné Rykynčice Horné Rykynčice	Krupina	
Terany	nemá časti obce	Krupina	na internete udávané vzdialenosti pre Dolné a Horné Terany, zlúčením ktorých vznikla obec v roku 1944
Gemerské Teplice	Gemerský Milhost' Jelšavská Teplica	Revúca	
Gemerský Sad	Mikolčany Nováčany	Revúca	
Kaloša	Nižná Kaloša Vyšná Kaloša	Rimavská Sobota	
Príbelce	Dolné Príbelce Horné Príbelce Škriavnik	Veľký Krtíš	
Breziny	Dolné Breziny Horné Breziny	Zvolen	
Ladomerská Vieska	Ladomer Vieska	Žiar nad Hronom	na internete udávaná iba vzdialenosť pre časť Ladomer
Lovčica - Trubín	Lovčica Trubín	Žiar nad Hronom	

Prameň: autor

Prílohavá tabuľka 2 Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2001

Rok 2001	Ukazovateľ marginality							Počet marginálnych ukazovateľov
Okres	U ₁	U _{2A}	U _{2B}	U ₃	U ₄	U ₅	U ₇	
Banská Bystrica	-	-	-	-	-	-	-	0
Banská Štiavnica	-	X	-	-	-	X	-	2
Brezno	-	X	-	X	-	-	-	2
Detva	-	X	-	-	-	-	-	1
Krupina	-	<u>X</u>	<u>X</u>	-	-	X	-	3
Lučenec	X	X	-	-	X	-	-	3
Poltár	X	X	-	-	X	X	-	4
Revúca	-	X	X	-	X	-	-	3
Rimavská Sobota	-	X	X	X	<u>X</u>	-	X	5
Veľký Krtíš	-	X	X	-	X	X	-	4
Zvolen	X	-	-	-	-	-	-	1
Žarnovica	-	-	-	-	X	-	X	2
Žiar nad Hronom	-	-	-	-	-	-	-	0

X - okres vykazoval marginalitu v danom ukazovateli

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Banskobystrického kraja

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Slovenska

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2001, výpočty autora

Prílohavá tabuľka 3 Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2002

Rok 2002	Ukazovateľ marginality							Počet marginálnych ukazovateľov
Okres	U ₁	U _{2A}	U _{2B}	U ₃	U ₄	U ₅	U ₇	
Banská Bystrica	-	-	-	-	-	-	-	0
Banská Štiavnica	-	X	X	-	-	X	-	3
Brezno	-	X	-	-	-	-	-	1
Detva	X	X	-	X	X	-	-	4
Krupina	-	<u>X</u>	<u>X</u>	-	X	X	-	4
Lučenec	-	X	X	-	X	-	-	3
Poltár	X	X	-	X	-	X	-	4
Revúca	-	X	X	X	X	-	-	4
Rimavská Sobota	-	X	X	X	<u>X</u>	-	-	4
Veľký Krtíš	-	X	X	-	X	X	-	4
Zvolen	-	-	-	-	-	-	-	0
Žarnovica	-	-	-	-	X	-	-	1
Žiar nad Hronom	-	-	-	-	-	-	-	0

X - okres vykazoval marginalitu v danom ukazovateli

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Banskobystrického kraja

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Slovenska

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2002, výpočty autora

Prílohavá tabuľka 4 Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2003

Rok 2003	Ukazovateľ marginality							Počet marginálnych ukazovateľov
Okres	U ₁	U _{2A}	U _{2B}	U ₃	U ₄	U ₅	U ₇	
Banská Bystrica	-	-	-	-	-	-	-	0
Banská Štiavnica	-	X	X	-	-	X	-	3
Brezno	-	X	-	X	X	-	-	3
Detva	X	X	-	-	X	X	-	4
Krupina	-	<u>X</u>	<u>X</u>	-	X	X	-	4
Lučenec	-	X	X	-	X	-	-	3
Poltár	-	-	-	-	X	-	X	2
Revúca	-	X	X	-	X	-	-	3
Rimavská Sobota	-	X	X	-	<u>X</u>	-	X	4
Veľký Krtíš	-	X	X	-	X	X	X	5
Zvolen	X	-	-	-	-	-	-	1
Žarnovica	-	-	-	-	X	-	X	2
Žiar nad Hronom	-	-	-	-	-	-	-	0

X - okres vykazoval marginalitu v danom ukazovateli

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Banskobystrického kraja

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Slovenska

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2003, výpočty autora

Prílohavá tabuľka 5 Ukazovatele marginality pre okresy Banskobystrického kraja v roku 2004

Rok 2004	Ukazovateľ marginality							Počet marginálnych ukazovateľov
Okres	U ₁	U _{2A}	U _{2B}	U ₃	U ₄	U ₅	U ₇	
Banská Bystrica	X	-	-	-	-	-	-	1
Banská Štiavnica	-	X	X	-	-	X	-	3
Brezno	-	X	-	X	-	-	-	2
Detva	-	X	-	-	X	X	-	3
Krupina	-	<u>X</u>	X	-	X	X	-	4
Lučenec	-	X	X	-	X	-	-	3
Poltár	-	-	-	-	X	X	-	2
Revúca	-	X	<u>X</u>	X	X	-	-	4
Rimavská Sobota	-	X	X	-	<u>X</u>	-	X	4
Veľký Krtíš	-	X	X	-	X	X	-	4
Zvolen	X	-	-	-	-	-	-	1
Žarnovica	-	-	-	-	X	-	-	1
Žiar nad Hronom	-	-	-	-	-	-	-	0

X - okres vykazoval marginalitu v danom ukazovateli

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Banskobystrického kraja

X - okres s najmarginálnejšou hodnotou v rámci Slovenska

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2004, výpočty autora

Prílohavá tabuľka 6 Počet a podiel obcí podľa okresov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do okresného mesta

Vzdialenosť do okresného mesta (km)	Počet / Podiel obcí																										
	spolu	z toho v okrese																									
		BB	%	BS	%	BR	%	DT	%	KA	%	LC	%	PT	%	RA	%	RS	%	VK	%	ZV	%	ZC	%	ZH	%
do 10	130	14	33,3	7	46,7	6	20,0	5	33,3	7	19,4	17	29,8	11	50,0	10	23,8	8	7,5	17	23,9	8	30,8	7	38,9	13	37,1
11 - 20	240	20	47,6	8	53,3	14	46,7	9	60,0	21	58,3	31	54,4	8	36,4	9	21,4	44	41,1	32	45,1	15	57,7	10	55,6	19	54,3
21 - 30	104	8	19,0	-	-	6	20,0	1	6,7	6	16,7	9	15,8	2	9,1	11	26,2	38	35,5	17	23,9	2	7,7	1	5,6	3	8,6
31 - 40	38	-	-	-	-	2	6,7	-	-	2	5,6	-	-	1	4,5	11	26,2	16	15,0	5	7,0	1	3,8	-	-	-	-
41 - 47	4	-	-	-	-	2	6,7	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2,4	1	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-
spolu	516	42	100	15	100	30	100	15	100	36	100	57	100	22	100	42	100	107	100	71	100	26	100	18	100	35	100

Prameň: viamichelin.com, výpočty autora

Prílohavá tabuľka 7 Počet a podiel obcí podľa okresov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do krajského mesta

Vzdialenosť do krajského mesta (km)	Počet / Podiel obcí																										
	spolu	z toho v okrese																									
		BB	%	BS	%	BR	%	DT	%	KA	%	LC	%	PT	%	RA	%	RS	%	VK	%	ZV	%	ZC	%	ZH	%
do 20	40	34	81,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	23,1	-	-	-	-	
21 - 40	48	8	19,0	1	6,7	9	30,0	5	33,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	65,4	-	-	8	22,9	
41 - 60	89	-	-	10	66,7	10	33,3	9	60,0	14	38,9	8	14,0	-	-	-	-	-	4	5,6	3	11,5	4	22,2	27	77,1	
61 - 80	94	-	-	4	26,7	9	30,0	1	6,7	21	58,3	18	31,6	9	40,9	-	-	1	0,9	17	23,9	-	-	14	77,8	-	-
81 - 100	101	-	-	-	-	2	6,7	-	-	1	2,8	31	54,4	13	59,1	2	4,8	11	10,3	41	57,7	-	-	-	-	-	-
101 - 120	89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	28,6	68	63,6	9	12,7	-	-	-	-	-	-
121 - 136	55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	66,7	27	25,2	-	-	-	-	-	-	-	-
spolu	516	42	100	15	100	30	100	15	100	36	100	57	100	22	100	42	100	107	100	71	100	26	100	18	100	35	100

Prameň: viamichelin.com, výpočty autora

Prílohavá tabuľka 8 Počet a podiel obcí podľa okresov v jednotlivých intervaloch podľa vzdialenosti do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi

Vzdialenosť do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi (km)	Počet / Podiel obcí																										
	spolu	z toho v okrese																									
		BB	%	BS	%	BR	%	DT	%	KA	%	LC	%	PT	%	RA	%	RS	%	VK	%	ZV	%	ZC	%	ZH	%
do 10	55	14	33,3	-	-	6	20,0	-	-	-	-	17	29,8	2	9,1	-	-	8	7,5	-	-	8	30,8	-	-	-	-
11 - 20	141	20	47,6	1	6,7	14	46,7	1	6,7	-	-	31	54,4	10	45,5	-	-	44	41,1	1	1,4	15	57,7	1	5,6	3	8,6
21 - 30	133	8	19,0	4	26,7	6	20,0	9	60,0	6	16,7	9	15,8	7	31,8	7	16,7	40	37,4	16	22,5	2	7,7	6	33,3	13	37,1
31 - 40	118	-	-	10	66,7	3	10,0	4	26,7	23	63,9	-	-	1	4,5	16	38,1	15	14,0	18	25,4	1	3,8	9	50,0	18	51,4
41 - 50	43	-	-	-	-	1	3,3	1	6,7	7	19,4	-	-	2	9,1	13	31,0	-	-	16	22,5	-	-	2	11,1	1	2,9
51 - 59	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	14,3	-	-	20	28,2	-	-	-	-	-	-
spolu	516	42	100	15	100	30	100	15	100	36	100	57	100	22	100	42	100	107	100	71	100	26	100	18	100	35	100

Prameň: viamichelin.com, výpočty autora

Prílohavá tabuľka 9 Počet a podiel obcí podľa okresov v jednotlivých intervaloch podľa súhrnnej dostupnosti¹⁾

Súhrnná dostupnosť (km)	Počet / Podiel obcí																										
	spolu	z toho v okrese																									
		BB	%	BS	%	BR	%	DT	%	KA	%	LC	%	PT	%	RA	%	RS	%	VK	%	ZV	%	ZC	%	ZH	%
do 10	18	14	33,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 - 20	43	20	47,6	-	-	5	16,7	1	6,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2,9	
21 - 30	69	8	19,0	4	26,7	14	46,7	8	53,3	1	2,8	10	17,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	19,2	19	54,3
31 - 40	155	-	-	11	73,3	6	20,0	5	33,3	22	61,1	37	64,9	15	68,2	-	-	9	8,4	18	25,4	1	3,8	16	88,9	15	42,9
41 - 50	102	-	-	-	-	2	6,7	1	6,7	13	36,1	10	17,5	6	27,3	1	2,4	43	40,2	24	33,8	-	-	2	11,1	-	-
51 - 60	73	-	-	-	-	3	10,0	-	-	-	-	-	-	1	4,5	15	35,7	36	33,6	18	25,4	-	-	-	-	-	-
61 - 69	56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	61,9	19	17,8	11	15,5	-	-	-	-	-	-
spolu	516	42	100	15	100	30	100	15	100	36	100	57	100	22	100	42	100	107	100	71	100	26	100	18	100	35	100

¹⁾ priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi

Prameň: viamichelin.com, výpočty autora

Príloková tabuľka 10 Počet a podiel obcí podľa okresov podľa miery nezamestnanosti k 31.12.2008

Miera nezamestnanosti k 31.12.2008 (%)	Počet obcí / Podiel obcí																										
	spolu	z toho v okrese																									
		BB	%	BS	%	BR	%	DT	%	KA	%	LC	%	PT	%	RA	%	RS	%	VK	%	ZV	%	ZC	%	ZH	%
1,67 - 4,99	24	22	52,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3,8	-	-	1	2,9	
5,00 - 9,99	57	12	28,6	-	-	6	20,0	2	13,3	5	13,9	1	1,8	-	-	-	-	2	1,9	-	-	13	50,0	-	-	16	45,7
10,00 - 14,99	89	6	14,3	2	13,3	15	50,0	8	53,3	7	19,4	10	17,5	4	18,2	-	-	6	5,6	6	8,5	8	30,8	5	27,8	12	34,3
15,00 - 19,99	82	2	4,8	8	53,3	4	13,3	3	20,0	7	19,4	13	22,8	8	36,4	4	9,5	7	6,5	10	14,1	2	7,7	8	44,4	6	17,1
20,00 - 24,99	62	-	-	1	6,7	3	10,0	1	6,7	8	22,2	5	8,8	6	27,3	4	9,5	12	11,2	19	26,8	-	-	3	16,7	-	-
25,00 - 93,30	202	-	-	4	26,7	2	6,7	1	6,7	9	25,0	28	49,1	4	18,2	34	81,0	80	74,8	36	50,7	2	7,7	2	11,1	-	-
spolu	516	42	100	15	100	30	100	15	100	36	100	57	100	22	100	42	100	107	100	71	100	26	100	18	100	35	100

Prameň: ÚPSVaR, ŠÚ SR, výpočty autora

Príloková tabuľka 11 Počet a podiel obcí podľa okresov podľa hrubej miery migračného salda

Hrubá miera migračného salda (%) priemer rokov 2003 - 2008	Počet obcí / Podiel obcí																										
	spolu	z toho v okrese																									
		BB	%	BS	%	BR	%	DT	%	KA	%	LC	%	PT	%	RA	%	RS	%	VK	%	ZV	%	ZC	%	ZH	%
20,0 - 81,0	45	15	35,7	-	-	1	3,3	1	6,7	1	2,8	3	5,3	2	9,1	2	4,8	7	6,5	7	9,9	4	15,4	-	-	2	5,7
10,0 - 9,9	71	8	19,0	2	13,3	1	3,3	1	6,7	2	5,6	8	14,0	2	9,1	5	11,9	11	10,3	13	18,3	10	38,5	-	-	8	22,9
0,0 - 9,9	205	15	35,7	4	26,7	14	46,7	8	53,3	16	44,4	26	45,6	11	50,0	19	45,2	28	26,2	29	40,8	9	34,6	7	38,9	19	54,3
-10,0 - -0,1	148	2	4,8	7	46,7	13	43,3	3	20,0	13	36,1	17	29,8	4	18,2	11	26,2	44	41,1	17	23,9	2	7,7	9	50,0	6	17,1
-20,0 - -10,1	32	2	4,8	2	13,3	1	3,3	-	-	2	5,6	1	1,8	3	13,6	5	11,9	10	9,3	4	5,6	-	-	2	11,1	-	-
-191,5 - -20,1	15	-	-	-	-	-	-	2	13,3	2	5,6	2	3,5	-	-	-	-	7	6,5	1	1,4	1	3,8	-	-	-	-
spolu	516	42	100	15	100	30	100	15	100	36	100	57	100	22	100	42	100	107	100	71	100	26	100	18	100	35	100

Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, výpočty autora

Príloková tabuľka 12 Počet a podiel obcí podľa okresov podľa indexu rastu počtu obyvateľov

Index rastu počtu obyvateľov (%) 2003 - 2008	Počet obcí / Podiel obcí																										
	spolu	z toho v okrese																									
		BB	%	BS	%	BR	%	DT	%	KA	%	LC	%	PT	%	RA	%	RS	%	VK	%	ZV	%	ZC	%	ZH	%
120,0 - 152,4	11	2	4,8	-	-	-	-	1	6,7	-	-	-	-	1	4,5	2	4,8	2	1,9	1	1,4	2	7,7	-	-	-	-
110,0 - 119,9	31	11	26,2	-	-	1	3,3	-	-	-	-	3	5,3	-	-	4	9,5	6	5,6	4	5,6	1	3,8	-	-	1	2,9
100,0 - 109,9	204	19	45,2	7	46,7	10	33,3	4	26,7	11	30,6	24	42,1	7	31,8	16	38,1	47	43,9	21	29,6	17	65,4	3	16,7	18	51,4
90,0 - 99,9	236	9	21,4	7	46,7	17	56,7	8	53,3	20	55,6	27	47,4	12	54,5	20	47,6	40	37,4	40	56,3	5	19,2	15	83,3	16	45,7
27,4 - 89,9	34	1	2,4	1	6,7	2	6,7	2	13,3	5	13,9	3	5,3	2	9,1	-	-	12	11,2	5	7,0	1	3,8	-	-	-	-
spolu	516	42	100	15	100	30	100	15	100	36	100	57	100	22	100	42	100	107	100	71	100	26	100	18	100	35	100

Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, výpočty autora

Príloková tabuľka 13 Počet a podiel obcí podľa okresov podľa intenzity výstavby (začaté byty)

Počet začatých bytov na 1000 obyvateľov (obdobie 2003 - 2008)	Počet obcí / Podiel obcí																										
	spolu	z toho v okrese																									
		BB	%	BS	%	BR	%	DT	%	KA	%	LC	%	PT	%	RA	%	RS	%	VK	%	ZV	%	ZC	%	ZH	%
40,1 - 1 245,4	21	4	9,5	-	-	2	6,7	1	6,7	1	2,8	-	-	-	-	-	-	1	0,9	1	1,4	9	34,6	1	5,6	1	2,9
20,1 - 40,0	42	15	35,7	3	20,0	2	6,7	-	-	2	5,6	1	1,8	-	-	-	-	6	5,6	5	7,0	7	26,9	-	-	1	2,9
10,1 - 20,0	68	4	9,5	4	26,7	5	16,7	4	26,7	7	19,4	2	3,5	1	4,5	-	-	11	10,3	7	9,9	6	23,1	7	38,9	10	28,6
5,1 - 10,0	91	9	21,4	1	6,7	9	30,0	5	33,3	6	16,7	8	14,0	9	40,9	2	4,8	14	13,1	11	15,5	2	7,7	4	22,2	11	31,4
0,1 - 5,0	117	3	7,1	4	26,7	9	30,0	4	26,7	6	16,7	19	33,3	8	36,4	10	23,8	21	19,6	17	23,9	-	-	5	27,8	11	31,4
0	177	7	16,7	3	20,0	3	10,0	1	6,7	14	38,9	27	47,4	4	18,2	30	71,4	54	50,5	30	42,3	2	7,7	1	5,6	1	2,9
spolu	516	42	100	15	100	30	100	15	100	36	100	57	100	22	100	42	100	107	100	71	100	26	100	18	100	35	100

Prameň: ŠÚ SR, výpočty autora

Prílohavá tabuľka 14 Hodnoty sledovaných ukazovateľov v jednotlivých obciach (podľa okresov) Banskobystrického kraja

Okres Banská Bystrica Obec	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Badín	10	10	10	10	85,51	4,52	96,89	38,9	3,12	12,2	74,74	103,7	61,10	58,96
Baláže	17	17	17	17	75,36	4,72	96,67	5,1	0,41	2,6	71,21	99,0	57,32	56,40
Banská Bystrica	0	0	0	0	100,00	4,67	96,72	23,5	1,89	-4,9	68,47	97,6	56,16	55,81
Brusno	22	22	22	22	68,12	4,09	97,36	3,8	0,31	10,4	74,08	104,6	61,81	58,39
Čerín	17	17	17	17	75,36	2,16	99,47	38,7	3,11	3,8	71,66	104,0	61,29	58,88
Dolná Mičiná	13	13	13	13	81,16	5,56	95,76	19,2	1,54	15,5	75,96	103,9	61,21	58,62
Dolný Harmanec	12	12	12	12	82,61	1,67	100,00	38,5	3,09	36,9	83,80	120,0	74,10	65,25
Donovaly	25	25	25	25	63,77	2,70	98,87	1 245,4	100,00	55,3	90,55	130,2	82,25	92,92
Dúbravica	20	20	20	20	71,01	12,95	87,68	13,7	1,10	7,8	73,12	102,7	60,30	55,55
Harmanec	10	10	10	10	85,51	10,68	90,16	0,0	0,00	-7,3	67,59	97,3	55,93	53,42
Hiadef	22	22	22	22	68,12	6,06	95,20	0,0	0,00	-10,2	66,53	94,4	53,62	53,84
Horná Mičiná	10	10	10	10	85,51	2,21	99,41	10,2	0,82	19,3	77,37	107,6	64,20	60,45
Horné Pršany	8	8	8	8	88,41	5,94	95,34	39,5	3,18	7,0	72,85	101,9	59,59	57,74
Hrochof	22	22	22	22	68,12	11,62	89,13	9,8	0,79	8,9	73,52	103,5	60,90	56,09
Hronsek	11	11	11	11	84,06	4,76	96,62	28,9	2,32	12,1	74,69	104,6	61,81	58,86
Kordíky	11	11	11	11	84,06	3,66	97,83	88,8	7,13	38,2	84,27	112,8	68,36	64,40
Králiky	10	10	10	10	85,51	4,06	97,39	29,9	2,40	25,2	79,51	111,9	67,62	61,73
Kynceľová	6	6	6	6	91,30	4,46	96,96	39,0	3,13	24,6	79,31	114,8	69,97	62,34
Lubietová	23	23	23	23	66,67	6,33	94,91	30,1	2,41	11,5	74,50	105,3	62,35	58,54
Lučatín	17	17	17	17	75,36	4,45	96,96	20,9	1,68	23,1	78,74	110,2	66,29	60,92
Malachov	6	6	6	6	91,30	3,82	97,65	44,1	3,55	22,8	78,63	110,8	66,76	61,65
Medzibrod	20	20	20	20	71,01	5,56	95,76	3,8	0,31	5,0	72,10	98,9	57,25	56,35
Moštenica	19	19	19	19	72,46	4,55	96,86	0,0	0,00	24,2	79,15	111,1	66,99	60,75
Motyčky	20	20	20	20	71,01	3,64	97,85	0,0	0,00	23,1	78,73	107,0	63,70	60,07
Môlča	12	12	12	12	82,61	15,05	85,39	5,5	0,44	-10,6	66,39	97,3	55,94	52,04
Nemce	7	7	7	7	89,86	5,32	96,02	6,2	0,50	2,2	71,08	101,4	59,24	56,71
Oravce	20	20	20	20	71,01	6,00	95,27	0,0	0,00	20,2	77,69	115,6	70,55	60,88
Podkonice	15	15	15	15	78,26	3,13	98,41	16,2	1,30	4,2	71,83	98,2	56,63	57,04
Pohronský Bukovec	27	27	25	26	61,84	15,56	84,84	0,0	0,00	3,8	71,65	88,7	49,03	51,38
Poniky	16	16	16	16	76,81	6,38	94,86	7,7	0,62	5,7	72,35	100,4	58,41	56,56
Povrazník	30	30	30	30	56,52	12,00	88,72	6,9	0,55	16,1	76,17	102,1	59,80	56,31
Priechod	11	11	11	11	84,06	5,51	95,81	7,5	0,60	5,4	72,24	100,1	58,19	56,71
Riečka	7	7	7	7	89,86	3,41	98,10	32,2	2,58	27,3	80,30	113,7	69,08	62,51
Sebedín - Bečov	18	18	15	17	75,36	10,48	90,39	25,3	2,03	28,7	80,79	101,8	59,53	58,18
Selce	9	9	9	9	86,96	2,45	99,15	20,8	1,67	8,0	73,20	103,2	60,69	58,68
Slovenská Ľupča	13	13	13	13	81,16	4,67	96,72	8,0	0,64	7,7	73,11	103,6	60,99	57,87
Staré Hory	14	14	14	14	79,71	4,29	97,14	36,7	2,94	30,2	81,36	113,4	68,79	62,56
Strelníky	27	27	27	27	60,87	4,55	96,86	2,5	0,20	5,1	72,16	99,3	57,51	56,68
Špania Dolina	10	10	10	10	85,51	9,71	91,22	0,0	0,00	15,2	75,85	91,1	51,01	54,52
Tajov	6	6	6	6	91,30	6,36	94,88	51,7	4,15	25,2	79,51	111,7	67,43	61,49
Turecká	17	17	17	17	75,36	7,04	94,13	7,1	0,57	9,5	73,76	100,0	58,10	56,64
Vlkanová	9	9	9	9	86,96	10,80	90,04	32,3	2,59	32,9	82,34	114,1	69,38	61,09

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Banská Štiavnica	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Obec														
Baďan	19	65	26	37	46,86	26,42	72,99	4,5	0,36	-9,1	66,94	101,4	59,21	49,88
Banská Belá	5	41	25	24	65,70	19,93	80,06	13,7	1,10	4,7	72,00	101,3	59,13	53,07
Banská Štiavnica	0	45	30	25	63,77	14,01	86,53	3,9	0,31	-3,0	69,15	97,3	55,98	52,99
Banský Studenec	8	51	36	32	54,11	20,18	79,80	2,2	0,17	-3,6	68,95	97,0	55,72	51,16
Behaj	17	63	33	38	45,41	17,46	82,76	0,0	0,00	-9,1	66,95	85,0	46,08	48,95
Dekýš	13	62	31	35	48,79	12,38	88,31	30,0	2,41	-12,9	65,55	92,9	52,44	52,18
Iľja	6	51	36	31	55,07	17,42	82,81	15,4	1,23	-4,1	68,77	95,2	54,27	51,77
Kozelník	13	32	17	21	70,05	29,07	70,10	0,0	0,00	-10,4	66,45	92,3	51,95	47,12
Močiar	13	52	37	34	50,72	16,05	84,30	13,5	1,08	12,4	74,80	93,5	52,87	53,27
Počúvadlo	15	61	31	36	48,31	25,86	73,60	33,4	2,68	-5,6	68,23	101,7	59,45	50,99
Podhorie	7	45	30	27	60,39	16,39	83,93	8,0	0,64	9,3	73,69	98,2	56,63	53,72
Prenčov	13	59	38	37	46,86	16,72	83,57	3,2	0,26	4,3	71,84	102,0	59,69	53,84
Svätý Anton	6	51	36	31	55,07	15,42	84,99	26,4	2,12	10,1	73,96	103,8	61,10	55,54
Štiavnické Bane	5	53	38	32	53,62	16,15	84,20	10,2	0,82	3,4	71,52	102,3	59,96	54,13
Vysoká	12	58	36	35	48,79	27,54	71,77	0,0	0,00	-1,1	69,85	102,1	59,76	50,34

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Brezno	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Obec														
Bacúch	17	61	17	32	54,11	12,47	88,21	1,9	0,16	7,1	72,89	99,1	57,40	54,66
Beňuš	10	54	10	25	64,25	8,09	92,99	20,2	1,62	3,8	71,66	99,7	57,90	56,04
Bravčovo	11	55	11	26	62,80	10,94	89,88	18,0	1,45	-0,9	69,93	95,1	54,21	53,87
Brezno	0	44	0	15	78,74	11,26	89,53	6,7	0,54	-6,5	67,87	97,3	55,93	53,47
Bystrá	11	42	11	21	69,08	10,34	90,53	10,1	0,81	-2,5	69,34	91,2	51,04	52,93
Čierny Balog	9	49	9	22	67,63	14,87	85,59	9,3	0,75	3,8	71,65	101,7	59,44	54,36
Dolná Lehota	15	34	15	21	69,08	20,76	79,16	11,1	0,89	6,5	72,64	100,7	58,65	52,84
Drábsko	23	67	23	38	45,41	18,45	81,69	8,4	0,67	-2,8	69,24	85,7	46,63	49,56
Heľpa	27	71	27	42	39,61	13,82	86,74	3,8	0,30	-3,0	69,16	96,4	55,25	52,87
Horná Lehota	13	38	13	21	69,08	12,06	88,66	10,4	0,84	11,3	74,41	102,8	60,33	56,06
Hronec	8	39	8	18	73,43	14,87	85,59	5,2	0,41	20,9	77,95	101,9	59,60	55,89
Jarabá	14	51	14	26	61,84	22,22	77,57	155,6	12,49	-14,8	64,84	86,7	47,44	50,58
Jasenie	18	31	18	22	67,63	7,68	93,44	8,2	0,65	2,6	71,21	100,3	58,32	55,91
Lom nad Rimavicou	24	68	24	39	43,96	12,95	87,69	3,2	0,26	-6,5	67,89	91,4	51,23	51,77
Michalová	12	55	12	26	61,84	14,20	86,32	7,2	0,58	3,2	71,45	99,8	57,93	54,07
Mýto pod Ďumbierom	11	45	11	22	67,63	10,57	90,28	138,1	11,09	3,1	71,40	96,4	55,20	56,99
Nemecká	19	25	19	21	69,57	8,00	93,08	6,6	0,53	5,7	72,35	100,2	58,28	56,06
Osrblie	15	46	15	25	63,29	13,74	86,83	0,0	0,00	6,4	72,63	100,5	58,51	54,49
Podbrezová	9	35	9	18	74,40	9,26	91,72	2,4	0,19	-3,3	69,07	98,0	56,51	54,37
Pohorelá	31	75	31	46	33,82	13,92	86,63	1,6	0,13	-4,4	68,64	94,1	53,35	52,19
Pohronská Polhora	13	57	13	28	59,90	17,32	82,91	5,3	0,43	-6,3	67,95	95,1	54,15	51,36
Polomka	18	62	18	33	52,66	13,95	86,59	1,6	0,13	-1,9	69,57	97,6	56,19	53,12
Predajná	15	29	15	20	71,50	6,65	94,57	4,4	0,35	3,6	71,60	100,4	58,39	56,23
Ráztoka	21	25	21	22	67,63	8,96	92,05	6,8	0,55	0,0	70,27	99,3	57,55	55,10
Sihla	22	66	22	37	46,86	17,78	82,42	0,0	0,00	-6,5	67,88	92,4	52,04	50,58
Šumiac	42	86	41	56	18,36	24,10	75,52	3,6	0,29	-8,6	67,12	94,3	53,50	49,11
Telgárt	47	91	32	57	17,87	36,31	62,19	24,2	1,94	-4,8	68,51	100,1	58,21	47,71
Valaská	6	39	6	17	75,36	12,58	88,09	14,7	1,18	2,0	71,01	98,9	57,24	54,38
Valkovňa	36	80	36	51	26,57	26,90	72,46	0,0	0,00	3,4	71,51	112,0	67,70	52,92
Závodka nad Hronom	23	67	23	38	45,41	17,52	82,70	0,8	0,06	0,4	70,42	100,6	58,56	52,93

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Detva	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Obec														
Detva	0	41	26	22	67,63	14,93	85,53	10,7	0,86	-2,6	69,32	98,9	57,22	53,23
Detvianska Huta	16	59	32	36	48,31	16,20	84,14	6,6	0,53	1,1	70,68	95,8	54,78	52,53
Dúbravy	6	36	22	21	69,08	11,70	89,05	4,1	0,33	0,8	70,58	97,7	56,26	54,05
Horný Tisovník	23	51	34	36	47,83	26,17	73,26	0,0	0,00	2,1	71,06	91,9	51,60	48,98
Hriňová	11	53	36	33	51,69	17,85	82,34	2,9	0,23	-2,1	69,51	96,2	55,07	51,79
Klokoč	12	40	23	25	63,77	12,28	88,42	8,6	0,69	4,3	71,84	101,7	59,48	55,10
Korytárky	13	52	31	32	53,62	11,55	89,22	14,9	1,19	-1,5	69,72	97,8	56,38	54,13
Kriváň	6	44	27	26	62,80	9,62	91,32	8,9	0,71	4,6	71,97	101,3	59,17	55,79
Látky	20	62	45	42	38,65	24,59	74,98	5,3	0,43	-22,5	62,01	86,5	47,34	46,19
Podkriváň	9	47	28	28	59,42	17,29	82,95	17,9	1,44	12,0	74,66	98,0	56,54	53,90
Slatinské Lazy	15	39	22	25	63,29	12,16	88,55	13,8	1,11	-30,2	59,19	84,2	45,46	48,57
Stará Huta	18	46	29	31	55,07	12,05	88,67	2,7	0,22	4,1	71,77	90,3	50,33	52,75
Stožok	7	38	21	22	68,12	7,62	93,50	127,9	10,27	41,3	85,41	123,6	77,00	66,54
Víglaš	11	32	15	19	71,98	12,56	88,11	4,8	0,39	8,5	73,39	102,9	60,38	55,57
Víglašská Huta - Kalinka	17	41	24	27	60,39	13,81	86,75	5,4	0,43	9,8	73,87	100,3	58,32	54,84

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Krupina	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Obec														
Bzovík	7	56	35	33	52,66	20,93	78,98	23,6	1,89	9,1	73,61	107,6	64,21	54,67
Cerovo	17	66	45	43	38,16	15,65	84,74	1,7	0,14	-4,0	68,81	98,1	56,61	52,58
Čabradský Vrbovok	15	64	43	41	41,06	19,69	80,34	14,4	1,15	0,6	70,49	101,1	58,96	52,73
Čekovce	11	61	39	37	46,38	27,07	72,28	19,1	1,53	-12,3	65,74	90,5	50,48	47,51
Devičie	7	56	35	33	52,66	15,49	84,91	7,0	0,56	19,7	77,50	108,9	65,19	57,04
Dolné Mladonice	11	60	38	36	47,34	18,97	81,12	0,0	0,00	-6,0	68,06	89,2	49,45	49,66
Dolný Badín	13	62	41	39	43,96	12,07	88,65	4,0	0,32	-2,7	69,30	98,1	56,54	53,70
Domaníky	13	63	39	38	44,44	24,71	74,86	0,0	0,00	-3,5	68,98	94,5	53,70	49,38
Dražovce	20	70	31	40	41,55	26,42	72,99	0,0	0,00	-2,8	69,24	96,0	54,93	49,29
Drienovo	18	68	46	44	36,23	12,96	87,67	0,0	0,00	-15,9	64,45	95,3	54,32	51,61
Dudince	27	76	30	44	35,75	9,24	91,74	11,8	0,95	6,3	72,56	100,8	58,74	56,00
Hontianske Moravce	31	80	26	46	33,82	13,38	87,22	19,5	1,56	17,2	76,57	103,6	61,00	56,59
Hontianske Nemce	11	60	37	36	47,83	13,70	86,87	9,9	0,79	7,6	73,05	103,9	61,20	55,48
Hontianske Tesáre	22	72	34	43	38,16	22,49	77,28	5,6	0,45	8,2	73,26	105,5	62,50	53,37
Horné Mladonice	13	58	36	36	48,31	30,00	69,08	5,8	0,46	9,6	73,79	98,9	57,18	50,13
Horný Badín	12	61	40	38	45,41	9,64	91,30	0,0	0,00	0,0	70,27	96,4	55,18	54,19
Jalšovík	9	58	36	34	50,24	16,85	83,43	15,2	1,22	-1,7	69,65	102,6	60,17	53,62
Kozí Vrbovok	10	59	38	36	48,31	7,59	93,53	5,7	0,46	1,0	70,62	98,8	57,18	55,45
Kráľovce - Krmíšov	13	63	41	39	43,48	29,49	69,64	0,0	0,00	4,0	71,74	96,6	55,40	49,20
Krupina	0	47	28	25	63,77	11,74	89,01	13,3	1,07	-0,7	70,00	99,2	57,44	54,38
Lackov	18	58	37	38	45,41	16,33	84,00	35,0	2,81	-7,3	67,60	85,4	46,40	50,20
Ladzany	18	68	30	39	43,96	20,71	79,21	0,0	0,00	1,7	70,88	99,4	57,59	51,92
Lišov	30	79	31	47	32,37	29,91	69,17	0,0	0,00	3,8	71,66	98,5	56,89	49,43
Litava	16	60	39	38	44,44	29,30	69,85	1,2	0,10	-6,2	67,98	97,1	55,82	48,44
Medovarce	19	69	45	44	35,75	33,90	64,83	0,0	0,00	0,0	70,27	107,2	63,86	49,74
Rykyňčice	24	74	40	46	33,33	26,32	73,10	3,0	0,24	-3,0	69,19	93,0	52,52	48,76
Sebechleby	14	63	34	37	46,38	13,74	86,82	0,8	0,07	-2,6	69,31	100,7	58,63	53,71
Selce	16	65	44	42	39,61	6,00	95,27	17,9	1,44	0,0	70,27	95,7	54,65	55,41
Senohrad	16	53	32	34	51,21	14,45	86,05	45,5	3,65	2,8	71,30	99,0	57,27	54,57
Sudince	27	77	30	45	35,27	19,23	80,83	0,0	0,00	-21,7	62,32	86,6	47,36	47,63
Súdovce	31	81	29	47	31,88	22,68	77,07	0,0	0,00	4,9	72,05	102,0	59,66	52,20
Terany	26	75	32	44	35,75	21,70	78,14	1,4	0,11	29,2	80,99	98,2	56,66	53,98
Trpín	12	61	40	38	45,41	24,00	75,63	0,0	0,00	-5,8	68,13	78,6	41,00	46,19
Uňatín	10	60	38	36	47,83	6,90	94,29	5,1	0,41	-0,9	69,96	98,0	56,49	55,29
Zemiansky Vrbovok	11	59	38	36	47,83	22,92	76,81	0,0	0,00	3,1	71,41	97,2	55,90	51,03
Zbítov	9	55	34	33	52,66	27,59	71,71	0,0	0,00	-43,7	54,25	80,0	42,10	42,02

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Lučenec	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH			
Obec														
Ábelová	22	58	22	34	50,72	28,16	71,09	0,0	0,00	-22,7	61,93	86,7	47,48	45,13
Belina	20	92	20	44	36,23	37,54	60,85	0,0	0,00	5,6	72,32	102,9	60,42	48,40
Biskupice	17	90	17	41	40,10	29,64	69,48	0,9	0,07	4,6	71,95	103,9	61,19	50,67
Bolkovce	9	81	9	33	52,17	21,72	78,11	19,6	1,57	-3,5	68,98	97,5	56,07	51,18
Budiná	23	56	23	34	50,72	18,03	82,14	0,0	0,00	-10,4	66,45	84,4	45,66	48,56
Bulhary	18	90	18	42	39,13	48,41	48,99	0,0	0,00	-8,9	67,02	96,1	55,00	42,75
Buzitka	14	86	14	38	44,93	13,85	86,70	9,8	0,78	3,3	71,46	102,8	60,35	54,82
Čakanovce	22	95	22	46	32,85	50,00	47,25	0,0	0,00	6,6	72,70	106,0	62,90	45,71
Čamovce	22	94	22	46	33,33	40,59	57,53	0,0	0,00	-2,2	69,45	99,2	57,50	46,12
Divín	20	58	20	33	52,66	20,44	79,51	3,9	0,31	-0,1	70,24	99,4	57,59	51,91
Dobroč	19	57	19	32	54,11	14,62	85,87	7,4	0,59	3,2	71,44	98,0	56,46	53,59
Filákov	15	87	15	39	43,48	27,65	71,64	3,1	0,25	-0,7	70,01	100,8	58,72	50,15
Filákovské Kováče	11	83	11	35	49,28	28,99	70,18	0,0	0,00	-0,2	70,20	99,8	57,92	49,58
Gregorova Vieska	11	67	11	30	57,00	26,87	72,50	0,0	0,00	8,1	73,24	96,1	54,96	50,18
Halič	8	71	8	29	57,97	13,27	87,34	8,3	0,67	-0,3	70,16	99,4	57,58	53,94
Holiša	10	82	10	34	50,72	34,33	64,35	0,0	0,00	10,7	74,20	110,9	66,84	51,35
Jeľovec	12	86	12	37	46,86	37,59	60,79	3,6	0,29	14,5	75,59	107,1	63,79	50,12
Kalonda	10	83	10	34	50,24	35,64	62,92	0,0	0,00	-5,7	68,19	95,9	54,81	46,48
Kotmanová	20	59	20	33	52,17	13,55	87,03	2,8	0,23	0,0	70,27	98,9	57,18	53,68
Lehôtka	10	85	10	35	49,28	19,08	81,00	0,0	0,00	26,7	80,05	109,6	65,78	56,71
Lentvora	27	64	27	39	43,00	35,90	62,64	0,0	0,00	-42,6	54,63	87,0	47,70	41,24
Lipovany	14	87	14	38	44,44	10,77	90,07	6,9	0,56	2,3	71,12	99,7	57,83	54,89
Lovinobaňa	14	60	14	29	57,49	18,35	81,80	7,7	0,62	0,5	70,45	98,1	56,58	52,36
Luboreč	14	90	14	39	43,00	27,40	71,92	6,6	0,53	22,5	78,51	114,5	69,69	55,16
Lučenec	0	74	0	25	64,25	12,49	88,19	10,4	0,84	-1,6	69,69	98,0	56,54	53,81
Lupoč	11	71	11	31	55,07	24,53	75,05	0,0	0,00	24,7	79,32	102,3	59,91	53,57
Mašková	10	73	10	31	55,07	19,72	80,30	6,9	0,55	16,0	76,14	109,4	65,58	55,64
Mikušovce	4	78	4	29	58,45	22,58	77,18	0,0	0,00	1,8	70,93	100,0	58,10	51,55
Mučín	11	84	11	35	48,79	27,90	71,37	1,4	0,12	1,7	70,89	103,9	61,24	50,90
Mýtna	18	56	18	31	55,56	12,38	88,31	2,5	0,20	3,8	71,66	98,7	57,03	54,30
Nitra nad Iplom	12	84	12	36	47,83	70,68	24,69	3,5	0,28	-3,5	69,00	103,8	61,16	38,78
Nové Hony	14	85	14	38	45,41	19,54	80,49	0,0	0,00	10,4	74,09	100,5	58,52	53,28
Panické Dravce	6	80	6	31	55,56	19,64	80,38	2,7	0,22	7,2	72,90	101,1	58,97	53,12
Píla	22	53	22	32	53,14	15,75	84,63	0,0	0,00	-5,3	68,32	100,4	58,42	52,84
Pinciná	9	79	9	32	53,14	15,32	85,11	0,0	0,00	16,4	76,29	109,3	65,57	56,74
Pleš	15	89	15	40	42,51	28,97	70,20	0,0	0,00	18,2	76,95	103,5	60,90	52,01
Podrečany	10	64	10	28	59,42	29,62	69,50	1,7	0,14	5,4	72,25	97,7	56,23	49,53
Polichno	16	64	16	32	53,62	44,62	53,13	0,0	0,00	15,0	75,77	107,4	64,03	48,23
Praha	15	70	15	33	51,69	42,86	55,05	0,0	0,00	0,0	70,27	97,0	55,73	45,26
Prša	13	85	13	37	46,38	11,25	89,54	0,0	0,00	0,9	70,60	92,2	51,88	53,01
Radzovce	21	93	21	45	34,78	33,38	65,39	0,6	0,05	3,4	71,50	99,7	57,90	48,71
Rapovce	7	81	7	32	54,11	28,25	70,99	34,3	2,76	6,8	72,75	105,2	62,29	52,20
Ratka	18	90	18	42	39,13	14,86	85,60	3,1	0,25	5,6	72,34	97,3	55,94	53,53
Ružiná	16	61	16	31	55,07	28,89	70,29	4,6	0,37	1,2	70,70	98,7	57,09	49,61
Stará Halič	9	69	9	29	57,97	16,39	83,93	0,0	0,00	-4,5	68,63	95,5	54,54	51,77
Šávoľ	16	88	16	40	42,03	43,73	54,10	1,7	0,14	3,4	71,53	101,0	58,94	46,18
Šiatorská Bukovinka	24	96	24	48	30,43	27,21	72,12	3,0	0,24	-2,0	69,53	96,1	55,02	49,23
Šíd	20	93	20	44	35,75	41,60	56,42	0,0	0,00	-0,1	70,22	103,0	60,53	46,79
Šurice	26	98	26	50	27,54	20,83	79,08	0,0	0,00	-4,6	68,57	92,4	51,98	49,91
Točnica	11	68	11	30	56,52	19,44	80,60	6,3	0,50	-0,5	70,08	97,5	56,11	51,82
Tomášovce	8	70	8	29	58,45	12,31	88,39	2,0	0,16	0,0	70,27	97,6	56,21	53,76
Trebeľovce	10	83	10	34	50,24	17,74	82,46	3,2	0,25	5,3	72,20	100,8	58,78	53,42
Trenč	15	85	15	38	44,44	30,10	68,97	0,0	0,00	9,4	73,72	118,3	72,74	53,86
Tuhár	18	62	18	33	52,66	15,25	85,17	0,0	0,00	-6,9	67,75	92,4	51,99	51,23
Veľká nad Iplom	9	83	9	34	51,21	19,71	80,30	0,0	0,00	0,2	70,34	99,6	57,76	52,10
Veľké Dravce	16	87	16	40	42,51	36,88	61,58	1,6	0,12	11,9	74,63	108,1	64,56	50,22
Vidiná	4	70	4	26	62,32	9,12	91,86	4,9	0,40	2,9	71,34	101,4	59,25	55,71

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Poltár Obec	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Breznička	5	77	13	32	54,11	19,17	80,90	5,1	0,41	7,3	72,94	101,2	59,03	53,32
Cinobaňa	13	72	15	33	51,69	20,59	79,35	2,5	0,20	0,7	70,53	100,5	58,51	52,15
České Brezovo	6	88	24	39	43,00	17,67	82,53	6,1	0,49	19,4	77,37	106,8	63,50	55,98
Ďubákovo	31	79	50	53	22,71	13,21	87,41	0,0	0,00	-14,7	64,87	90,8	50,77	50,76
Hradište	11	89	26	42	39,13	18,94	81,15	0,0	0,00	4,1	71,78	95,2	54,24	51,79
Hrnčiarska Ves	6	87	19	37	45,89	19,46	80,58	1,0	0,08	6,2	72,55	107,0	63,69	54,22
Hrnčiarske Zaužany	10	91	15	39	43,96	15,33	85,09	4,7	0,37	1,9	70,98	99,4	57,63	53,52
Kalinovo	9	74	9	31	55,56	10,29	90,59	4,8	0,38	8,0	73,21	98,8	57,17	55,34
Kokava nad Rimavicou	17	83	28	43	38,16	23,14	76,57	6,8	0,54	1,8	70,92	99,3	57,54	51,39
Krná	14	91	28	44	35,75	11,54	89,23	0,0	0,00	-18,6	63,44	77,8	40,33	48,25
Málinec	13	81	24	39	43,00	27,45	71,86	9,6	0,77	4,7	71,99	100,8	58,76	50,85
Mládzovo	8	77	17	34	50,72	23,08	76,64	0,0	0,00	14,0	75,39	104,7	61,87	53,47
Ozdín	11	77	20	36	47,83	23,84	75,81	5,5	0,44	6,4	72,61	96,0	54,87	50,93
Poltár	0	82	18	33	51,69	17,74	82,46	4,7	0,38	-6,4	67,92	96,8	55,58	51,59
Rovňany	6	83	20	36	47,34	28,46	70,77	3,8	0,30	-9,4	66,82	90,8	50,72	47,15
Selce	10	90	18	39	43,00	16,98	83,29	10,1	0,81	42,2	85,74	123,6	76,97	61,70
Sušany	11	92	17	40	42,03	22,58	77,18	6,8	0,54	36,8	83,77	99,5	57,74	54,81
Šoltýska	28	76	46	50	27,54	19,70	80,32	6,7	0,54	-2,2	69,45	86,0	46,89	49,30
Uhorské	9	86	23	39	43,00	28,37	70,85	6,8	0,55	3,7	71,62	102,4	60,05	50,77
Utekáč	23	80	34	46	33,82	24,61	74,96	0,9	0,07	-14,2	65,05	91,1	51,01	47,77
Veľká Ves	12	71	10	31	55,07	13,21	87,41	9,4	0,75	4,3	71,85	98,6	57,00	54,25
Zlatno	10	90	28	43	38,16	25,63	73,85	3,9	0,32	-5,2	68,34	96,3	55,13	49,41

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Revúca	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Obec														
Držkovce	30	135	40	68	0,97	50,00	47,25	1,9	0,16	-4,8	68,50	99,4	57,64	43,39
Gemer	41	128	29	66	4,35	35,50	63,08	2,5	0,20	0,6	70,50	98,2	56,63	47,60
Gemerská Ves	32	130	31	64	6,76	52,61	44,41	0,0	0,00	-0,7	70,01	103,6	61,01	43,86
Gemerské Teplice	17	125	47	63	8,70	29,19	69,96	0,0	0,00	-1,3	69,79	99,2	57,47	49,31
Gemerský Sad	24	132	46	67	2,42	32,68	66,16	3,2	0,26	-5,8	68,13	98,1	56,58	47,78
Hrlica	23	123	38	61	11,11	44,74	53,00	0,0	0,00	8,5	73,38	91,7	51,44	44,45
Hucin	21	129	43	64	6,76	40,78	57,32	0,0	0,00	-3,1	69,12	106,3	63,13	47,39
Chvalová	34	131	35	67	3,38	57,65	38,91	0,0	0,00	12,0	74,67	110,7	66,65	45,06
Chyžné	9	117	56	61	12,08	26,32	73,10	2,4	0,19	6,7	72,71	104,1	61,35	51,84
Jelšava	11	119	50	60	13,04	33,16	65,63	0,9	0,07	-11,3	66,11	94,6	53,75	46,39
Kameňany	25	129	45	66	3,86	49,59	47,71	0,0	0,00	-1,9	69,59	101,3	59,11	44,10
Leváre	34	136	37	69	0,00	49,02	48,32	0,0	0,00	6,4	72,61	107,2	63,87	46,20
Levkuška	34	130	30	65	6,28	39,32	58,91	0,0	0,00	5,8	72,40	101,3	59,14	47,61
Licince	23	131	39	64	6,76	56,48	40,18	0,0	0,00	6,6	72,68	111,3	67,10	44,99
Lubeník	7	116	52	58	15,46	28,82	70,37	0,8	0,06	0,3	70,37	97,6	56,18	49,24
Magnezitovce	13	121	56	63	8,21	27,98	71,28	0,0	0,00	2,7	71,26	100,2	58,29	50,21
Mokrú Lúka	4	112	52	56	18,84	17,23	83,02	5,6	0,45	8,5	73,38	102,7	60,26	54,28
Muráň	9	100	41	50	27,54	23,91	75,73	2,4	0,19	-2,7	69,29	100,1	58,17	50,84
Muránska Dlhá Lúka	5	104	44	51	26,09	30,81	68,20	3,7	0,30	11,0	74,30	108,0	64,51	51,83
Muránska Huta	17	92	44	51	26,09	20,00	79,99	0,0	0,00	-5,0	68,45	95,2	54,26	50,68
Muránska Lehota	8	104	40	51	26,57	20,56	79,38	0,0	0,00	-15,4	64,62	92,8	52,36	49,09
Muránska Zdychava	7	115	56	59	14,01	34,59	64,07	0,0	0,00	-6,4	67,93	93,5	52,91	46,23
Nandraž	18	126	44	63	9,18	50,37	46,85	0,0	0,00	0,6	70,50	103,1	60,54	44,47
Otročok	35	127	28	63	8,21	60,00	36,34	0,0	0,00	-15,5	64,58	94,5	53,71	38,66
Ploské	19	118	34	57	17,39	40,00	58,17	0,0	0,00	14,3	75,52	107,9	64,42	49,53
Polina	35	134	37	69	0,48	55,71	41,02	0,0	0,00	29,1	80,93	114,8	69,90	47,96
Prihradzany	21	129	47	66	4,83	37,50	60,90	0,0	0,00	2,1	71,05	97,5	56,13	47,02
Rákoš	20	125	40	62	10,63	31,94	66,96	0,0	0,00	13,5	75,21	108,2	64,67	51,71
Rašice	38	133	34	68	0,97	40,30	57,84	0,0	0,00	9,9	73,91	100,0	58,10	47,46
Ratková	21	117	32	57	17,87	36,36	62,14	0,0	0,00	17,2	76,59	110,2	66,25	51,24
Ratkovské Bystré	24	124	40	63	9,18	23,04	76,68	0,0	0,00	3,8	71,66	94,6	53,75	50,52
Revúca	0	108	49	52	24,15	15,98	84,38	1,5	0,12	-5,6	68,22	97,4	56,01	52,18
Revúcka Lehota	7	114	55	59	14,98	15,63	84,77	3,1	0,25	6,2	72,53	94,9	53,99	52,88
Rybník	26	123	27	59	14,98	43,84	53,98	0,0	0,00	-15,8	64,49	94,9	54,00	43,12
Sása	24	121	29	58	15,94	41,56	56,47	0,0	0,00	8,0	73,19	120,3	74,34	51,00
Sirk	14	122	38	58	15,94	32,72	66,11	0,0	0,00	4,9	72,07	106,2	63,05	50,31
Skerešovo	36	133	36	68	0,97	46,85	50,70	0,0	0,00	-6,7	67,82	92,3	51,97	42,62
Šivetice	18	126	44	63	9,18	47,12	50,40	0,0	0,00	-10,7	66,34	98,5	56,88	43,40
Tornala	40	127	27	65	6,28	34,64	64,02	5,8	0,46	0,1	70,32	98,4	56,83	47,91
Turčok	10	119	46	58	15,46	43,09	54,80	0,0	0,00	6,2	72,55	97,6	56,16	45,88
Višňové	34	131	35	67	3,38	18,18	81,98	0,0	0,00	35,2	83,19	125,9	78,84	61,00
Žiar	36	127	28	64	7,73	50,00	47,25	0,0	0,00	8,9	73,55	106,3	63,17	45,99

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Rimavská Sobota	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Obec														
Abovce	30	130	30	63	8,21	63,48	32,55	0,0	0,00	-0,5	70,07	97,1	55,81	39,61
Babinec	18	102	18	46	33,33	23,53	76,14	0,0	0,00	-6,5	67,89	90,4	50,39	48,61
Barca	19	118	19	52	24,64	93,30	0,00	0,0	0,00	-2,2	69,46	105,5	62,51	32,99
Bátka	12	112	12	45	34,30	40,27	57,87	7,4	0,59	1,2	70,72	102,4	60,05	47,31
Belín	12	112	12	45	34,30	48,24	49,18	6,1	0,49	17,2	76,58	107,9	64,44	47,67
Elhovce	23	104	23	50	27,54	39,78	58,41	0,0	0,00	-5,4	68,30	98,0	56,53	45,81
Bottovo	14	114	14	47	31,40	26,80	72,57	14,0	1,12	0,8	70,55	98,6	56,99	50,31
Budikovany	17	115	17	50	28,02	21,05	78,84	0,0	0,00	-18,5	63,50	69,4	33,59	43,98
Čakov	21	120	21	54	21,74	64,96	30,92	3,5	0,28	9,9	73,92	111,0	66,89	43,00
Čerenčany	6	101	6	38	45,41	9,43	91,53	24,2	1,94	20,8	77,91	114,8	69,93	60,33
Čierny Potok	23	108	23	51	25,60	24,24	75,36	0,0	0,00	-9,9	66,65	89,4	49,66	47,92
Číž	25	125	25	58	15,46	43,30	54,56	39,5	3,17	10,6	74,15	98,2	56,66	47,14
Dolné Zahorany	12	92	12	39	43,96	20,43	79,52	0,0	0,00	0,0	70,27	98,6	56,95	51,69
Dražice	9	107	9	42	39,61	46,30	51,30	4,6	0,37	13,0	75,02	98,2	56,63	45,83
Drienčany	16	111	16	48	30,92	13,16	87,46	8,1	0,65	-0,7	70,02	103,3	60,70	54,71
Drňa	18	118	18	51	25,60	56,00	40,71	0,0	0,00	-3,8	68,86	98,6	57,00	41,64
Dubno	32	108	32	57	16,91	33,82	64,91	0,0	0,00	24,8	79,37	106,5	63,32	51,90
Dubovec	17	117	17	50	27,05	44,02	53,79	0,0	0,00	7,2	72,91	106,8	63,50	47,55
Dulovo	15	114	15	48	30,43	46,88	50,66	0,0	0,00	-11,4	66,10	105,5	62,52	44,82
Figa	20	119	20	53	23,19	56,45	40,21	0,0	0,00	5,1	72,14	107,4	64,04	44,10
Gemerček	14	111	14	46	32,85	44,68	53,06	0,0	0,00	-1,5	69,73	90,6	50,58	43,34
Gemerské Dechtáre	24	120	24	56	18,84	51,76	45,34	2,2	0,18	-0,4	70,13	97,6	56,15	42,95
Gemerské Michalovce	26	125	26	59	14,49	51,06	46,09	0,0	0,00	1,6	70,85	93,4	52,82	42,44
Gemerský Jablonec	35	105	33	58	16,43	54,31	42,55	14,5	1,17	-4,6	68,58	98,3	56,73	42,26
Gortva	16	112	16	48	30,43	60,17	36,16	1,9	0,15	0,0	70,27	102,3	59,98	41,64
Hajnáčka	31	102	30	54	21,26	37,29	61,12	21,0	1,69	2,4	71,14	99,7	57,90	47,96
Hnúšťa	25	97	25	49	28,99	15,16	85,27	2,3	0,18	-1,2	69,82	99,6	57,76	53,26
Hodejov	16	110	16	47	31,40	53,64	43,28	6,5	0,52	-1,3	69,78	103,4	60,85	43,61
Hodejovec	18	113	18	50	28,02	42,70	55,22	0,0	0,00	-4,2	68,71	93,4	52,79	44,18
Horné Zahorany	11	106	11	43	38,16	12,12	88,59	7,0	0,56	7,0	72,84	108,9	65,21	56,80
Hostice	22	118	22	54	21,74	66,12	29,66	37,9	3,04	4,1	71,77	107,9	64,40	42,22
Hostišovce	18	116	18	51	26,57	57,45	39,13	0,0	0,00	10,7	74,21	104,5	61,72	43,76
Hrachovo	12	96	12	40	42,03	16,24	84,10	10,5	0,84	-2,1	69,49	99,5	57,73	53,04
Hrušovo	21	111	21	51	26,09	35,96	62,58	0,0	0,00	-11,5	66,05	88,2	48,67	44,32
Hubovo	31	130	31	64	7,25	31,15	67,83	0,0	0,00	-12,9	65,54	91,3	51,17	46,14
Husiná	15	90	15	40	42,03	23,58	76,09	1,9	0,16	2,3	71,10	104,8	61,90	52,31
Chanava	29	128	29	62	10,14	52,04	45,03	0,0	0,00	4,7	72,01	99,3	57,53	43,64
Chrámec	21	121	21	54	21,26	41,76	56,25	0,0	0,00	-1,3	69,81	102,3	59,95	46,50
Ivanice	22	122	22	55	19,81	46,67	50,89	0,0	0,00	34,5	82,92	119,0	73,32	51,78
Janice	22	122	22	55	19,81	57,45	39,13	0,0	0,00	-1,7	69,64	107,9	64,45	43,30
Jesenské	12	112	12	45	34,30	26,26	73,16	1,8	0,14	-0,7	70,03	100,6	58,60	50,48
Jestice	25	115	25	55	20,29	68,06	27,55	0,0	0,00	-20,2	62,86	85,6	46,61	34,26
Kaloša	24	124	24	57	16,91	74,29	20,74	2,9	0,24	-2,2	69,46	104,6	61,81	38,06
Kesovce	30	130	30	63	8,21	73,63	21,47	0,0	0,00	70,9	96,30	152,4	100,00	54,44
Klenovec	30	92	30	51	26,57	14,57	85,92	0,3	0,02	-1,4	69,74	98,9	57,24	53,23
Kociha	14	109	14	46	33,82	18,09	82,08	13,6	1,10	-9,9	66,65	94,2	53,50	50,83
Komrádovce	21	96	21	46	33,33	36,84	61,61	0,0	0,00	-0,6	70,07	94,2	53,46	46,28
Kráľ	31	131	31	64	6,76	48,48	48,92	0,0	0,00	-3,9	68,82	103,2	60,65	44,60
Kraskovo	17	100	17	45	35,27	40,91	57,18	0,0	0,00	17,1	76,53	104,4	61,60	48,83
Krokava	39	118	39	65	5,31	31,25	67,72	0,0	0,00	23,9	79,05	105,9	62,81	52,39
Kružno	9	104	9	41	41,06	16,35	83,97	8,5	0,68	0,0	70,27	97,2	55,88	52,70
Kyjatice	21	103	21	48	29,95	25,71	73,76	0,0	0,00	-2,1	69,49	89,3	49,53	48,20

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Rimavská Sobota	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Obec														
Lehota nad Rimavicou	20	92	20	44	36,23	22,14	77,65	3,2	0,25	-5,8	68,15	91,9	51,64	49,42
Lenartovce	28	128	28	61	11,11	66,53	29,21	3,6	0,29	-10,9	66,28	100,9	58,83	38,65
Lenka	28	128	28	61	11,11	26,67	72,72	0,0	0,00	7,0	72,82	98,5	56,87	50,60
Lipovec	26	124	26	59	14,98	64,71	31,21	0,0	0,00	-15,7	64,51	100,0	58,10	38,45
Lukovištia	15	104	15	45	35,27	28,74	70,46	0,0	0,00	16,1	76,18	100,0	58,10	51,18
Martinová	16	116	16	49	28,50	60,87	35,39	0,0	0,00	-18,0	63,65	98,5	56,89	38,98
Neporadza	35	134	35	68	1,45	42,75	55,17	0,0	0,00	6,1	72,52	94,4	53,63	45,33
Nížny Skálnuk	11	106	11	43	38,16	11,76	88,98	0,0	0,00	7,0	72,83	96,9	55,63	54,36
Nová Bašta	39	110	38	62	9,66	33,75	64,99	0,0	0,00	5,3	72,22	98,5	56,91	48,53
Orávka	19	119	19	52	24,15	22,06	77,75	30,3	2,44	-20,2	62,85	84,4	45,59	47,16
Ožďany	11	90	11	37	45,89	24,65	74,92	7,7	0,61	0,4	70,43	100,0	58,10	51,01
Padarovce	12	110	12	45	35,27	53,13	43,84	6,4	0,51	-21,4	62,43	89,6	49,76	39,14
Pavlovce	9	108	9	42	39,13	68,99	26,53	2,9	0,23	-11,0	66,25	97,7	56,27	37,32
Petrovce	30	110	30	57	17,87	32,08	66,82	0,0	0,00	0,7	70,52	88,2	48,64	46,49
Poproč	34	109	34	59	14,49	28,57	70,64	0,0	0,00	-23,4	61,67	75,0	38,10	42,60
Potok	27	114	27	56	18,84	17,65	82,56	0,0	0,00	8,8	73,49	100,0	58,10	53,54
Radnovce	18	118	18	51	25,60	93,13	0,18	2,8	0,23	-1,7	69,66	109,2	65,47	33,89
Rakytňuk	15	114	15	48	30,43	48,74	48,63	0,0	0,00	-1,3	69,79	106,1	62,96	45,35
Ratkovská Lehota	29	121	29	60	13,53	28,57	70,64	0,0	0,00	-53,2	50,76	64,9	30,00	37,85
Ratkovská Suchá	37	113	37	62	9,66	14,29	86,23	0,0	0,00	25,8	79,75	111,1	66,99	58,24
Riečka	32	131	32	65	5,80	38,53	59,77	0,0	0,00	7,2	72,92	100,4	58,45	47,78
Rimavská Baňa	17	94	17	43	38,16	23,77	75,88	6,5	0,52	13,8	75,32	110,9	66,79	54,63
Rimavská Seč	21	121	21	54	21,26	56,63	40,02	21,2	1,70	-2,4	69,39	105,1	62,21	43,33
Rimavská Sobota	0	100	0	33	51,69	16,41	83,91	4,7	0,38	-5,0	68,45	97,5	56,10	52,21
Rimavské Brezovo	21	102	21	48	30,43	18,18	81,98	1,9	0,16	11,3	74,41	105,5	62,54	54,77
Rimavské Janovce	6	106	6	39	43,00	32,11	66,78	12,2	0,98	6,6	72,70	104,9	62,01	50,62
Rimavské Zabužany	16	106	16	46	33,33	9,74	91,19	12,2	0,98	11,2	74,38	100,3	58,34	56,22
Rovné	30	111	30	57	17,39	37,88	60,48	0,0	0,00	-19,5	63,13	88,5	48,89	43,13
Rumince	25	124	25	58	15,94	41,99	56,00	12,4	0,99	-8,2	67,25	96,9	55,59	44,96
Slizké	21	119	21	54	22,22	49,23	48,09	0,0	0,00	-23,8	61,55	97,2	55,88	41,38
Stará Bašta	38	109	37	61	11,11	29,87	69,22	11,3	0,91	-0,9	69,92	91,6	51,36	47,85
Stránska	22	121	22	55	20,29	53,42	43,52	12,4	0,99	-2,1	69,51	97,6	56,16	42,55
Studená	40	111	39	63	8,21	45,74	51,91	0,0	0,00	3,0	71,37	100,7	58,67	45,49
Sútor	16	116	16	49	28,50	91,82	1,62	52,9	4,25	10,3	74,05	116,9	71,63	37,88
Šimonovce	17	117	17	50	27,05	61,67	34,52	4,0	0,32	3,3	71,48	107,6	64,17	42,62
Širkovce	14	114	14	47	31,40	39,71	58,48	0,0	0,00	-1,7	69,65	102,4	60,01	47,04
Španie Pole	24	122	24	57	17,87	47,22	50,29	0,0	0,00	-11,8	65,93	90,8	50,75	41,74
Štrkovec	29	129	29	62	9,66	48,47	48,93	11,2	0,90	-9,8	66,67	92,9	52,39	42,22
Tachty	42	113	40	65	5,80	36,93	61,52	0,0	0,00	-5,8	68,14	93,6	52,98	45,66
Teplý Vrch	15	113	15	48	30,92	20,31	79,65	13,4	1,07	-24,5	61,27	85,1	46,21	47,05
Tisovec	37	74	30	47	31,88	13,77	86,79	1,7	0,14	0,2	70,36	98,3	56,77	53,51
Tomášovce	14	114	14	47	31,40	55,32	41,45	0,0	0,00	-1,6	69,67	103,5	60,89	43,00
Uzovská Panica	12	112	12	45	34,30	37,78	60,59	2,9	0,23	-5,3	68,33	100,9	58,80	46,99
Valice	27	127	27	60	12,56	67,79	27,85	3,2	0,26	-4,3	68,71	107,0	63,68	40,12
Včelince	25	124	25	58	15,94	43,98	53,83	7,8	0,63	7,8	73,13	102,0	59,68	46,82
Večelkov	40	111	39	63	8,21	24,79	74,76	0,0	0,00	-6,0	68,07	91,1	50,98	48,45
Veľké Teriakovce	8	103	8	40	42,51	28,83	70,36	6,8	0,54	-9,0	66,96	94,8	53,91	47,94
Veľký Blh	15	114	15	48	30,43	28,97	70,20	0,9	0,07	6,1	72,52	102,2	59,90	50,67
Vieska nad Blhom	17	117	17	50	27,05	71,43	23,87	0,0	0,00	-4,4	68,65	102,7	60,28	38,20
Vlkyňa	31	131	31	64	6,76	56,17	40,52	0,0	0,00	-4,8	68,50	104,5	61,67	42,67
Vyšné Valice	29	128	29	62	10,14	35,33	63,26	6,2	0,50	-5,2	68,38	104,7	61,89	48,51
Vyšný Skálnuk	12	107	12	44	36,71	23,53	76,14	6,7	0,53	14,4	75,56	101,4	59,19	52,86
Zádor	23	123	23	56	18,36	41,27	56,78	8,3	0,67	37,5	84,03	121,8	75,55	54,26
Zacharovce	6	105	6	39	43,48	42,86	55,05	2,6	0,21	-2,1	69,49	100,3	58,31	45,76
Zíp	16	116	16	49	28,50	45,79	51,84	0,0	0,00	-8,4	67,17	103,1	60,55	44,89

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Veľký Krtíš	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Obec														
Balog nad Ipľom	30	106	54	63	8,21	13,00	87,63	4,7	0,38	13,5	75,24	105,6	62,62	56,47
Bátorová	16	92	50	53	23,67	28,75	70,44	13,4	1,08	0,4	70,43	99,7	57,89	49,96
Brusník	18	66	27	37	46,38	32,56	66,29	0,0	0,00	12,6	74,89	99,0	57,28	49,61
Bušince	14	86	25	42	39,61	23,38	76,30	4,2	0,34	4,7	71,98	104,0	61,30	52,48
Čebovce	13	77	47	46	33,82	12,92	87,72	27,2	2,19	-0,3	70,15	97,0	55,66	53,93
Čeláre	18	89	29	45	34,30	16,37	83,95	0,0	0,00	21,8	78,25	98,5	56,87	54,77
Čelovce	25	76	55	52	24,64	58,25	38,25	0,0	0,00	2,6	71,23	104,6	61,81	42,83
Červeňany	28	56	32	39	43,96	18,75	81,36	0,0	0,00	18,3	76,97	92,1	51,79	52,53
Dačov Lom	18	60	39	39	43,48	14,36	86,14	7,3	0,59	0,4	70,42	99,3	57,52	53,67
Dolinka	29	104	57	63	8,21	20,57	79,37	16,2	1,30	-3,0	69,16	93,5	52,87	50,67
Dolná Strehová	14	75	22	37	46,38	24,94	74,60	17,7	1,42	1,3	70,75	99,3	57,55	51,08
Dolné Plachtince	5	79	38	41	41,06	15,99	84,37	3,3	0,27	6,4	72,60	99,3	57,58	53,70
Dolné Strháre	7	78	31	39	43,96	28,95	70,23	5,8	0,47	9,7	73,84	101,8	59,50	51,01
Ďurkovce	21	95	55	57	17,39	12,50	88,18	7,8	0,62	1,3	70,75	92,5	52,13	52,92
Glabušovce	14	90	34	46	33,33	34,04	64,67	0,0	0,00	0,0	70,27	100,9	58,86	48,45
Horná Strehová	15	69	24	36	47,83	28,40	70,83	10,3	0,82	-6,8	67,76	96,4	55,24	48,67
Horné Plachtince	9	83	43	45	34,78	30,43	68,61	0,0	0,00	20,0	77,61	101,0	58,89	51,27
Horné Strháre	10	81	34	42	39,61	26,13	73,31	0,0	0,00	16,6	76,37	115,1	70,19	54,97
Hrušov	32	106	58	65	5,31	19,07	81,01	21,3	1,71	-0,2	70,20	97,6	56,15	52,27
Chrastince	22	99	56	59	14,49	52,43	44,61	0,0	0,00	-5,6	68,22	100,0	58,10	42,73
Chučany	16	92	23	44	36,71	24,62	74,96	7,8	0,63	50,9	88,95	114,8	69,93	58,61
Ipeľské Predmostie	34	102	47	61	11,59	21,53	78,32	1,6	0,13	2,1	71,05	97,8	56,34	51,46
Kamenné Kosihy	19	93	53	55	20,29	29,87	69,22	2,9	0,23	1,9	70,97	101,1	59,02	49,86
Kiarov	18	94	40	51	26,57	21,58	78,27	3,1	0,25	0,5	70,46	95,8	54,74	50,93
Kleňany	33	99	50	61	12,08	20,74	79,18	0,0	0,00	-5,2	68,38	94,3	53,54	50,27
Koláre	21	90	55	55	19,81	28,10	71,15	0,0	0,00	-3,4	69,02	93,0	52,52	48,17
Kosihovce	15	89	48	51	26,57	32,84	65,99	3,3	0,26	1,9	70,97	100,5	58,50	48,93
Kosihy nad Ipľom	27	103	58	63	9,18	28,27	70,97	0,0	0,00	-9,3	66,86	91,7	51,48	47,33
Kováčovce	22	98	36	52	24,64	31,71	67,22	0,0	0,00	2,7	71,25	103,0	60,50	49,74
Lesenice	21	97	55	58	16,43	36,12	62,40	9,3	0,75	-4,4	68,67	95,1	54,17	46,50
Luboriečka	18	79	21	39	43,00	22,54	77,23	0,0	0,00	-18,8	63,37	86,0	46,93	46,88
Malá Čalomiňa	24	100	58	61	12,08	28,00	71,26	8,2	0,66	-2,1	69,51	92,0	51,70	48,29
Malé Straciny	8	83	31	41	41,06	23,21	76,49	0,0	0,00	12,1	74,70	104,9	62,04	53,31
Malé Zlievce	10	87	29	42	39,13	21,31	78,56	57,0	4,58	20,9	77,94	110,7	66,67	56,94
Malý Krtíš	3	79	37	40	42,51	19,25	80,81	13,1	1,06	21,5	78,17	111,1	66,95	56,75
Modrý Kameň	5	73	36	38	44,93	22,06	77,75	5,4	0,44	20,2	77,67	108,2	64,65	55,12
Muľa	17	82	22	40	41,55	50,70	46,49	0,0	0,00	19,3	77,36	109,4	65,65	47,37
Nenince	15	81	49	48	29,95	22,37	77,41	29,0	2,33	0,4	70,40	97,8	56,38	51,63
Nová Ves	5	81	39	42	39,61	37,57	60,82	0,0	0,00	13,3	75,13	105,4	62,45	49,60
Obeckov	8	82	42	44	36,23	30,52	68,52	4,2	0,34	6,3	72,57	103,0	60,47	50,48
Olováry	15	91	35	47	31,88	26,62	72,77	3,0	0,24	0,0	70,27	96,1	55,02	49,57
Opatovská Nová Ves	20	96	54	57	17,87	21,23	78,65	33,6	2,70	11,5	74,48	105,8	62,74	54,64
Opava	17	80	51	49	28,50	56,36	40,31	0,0	0,00	11,0	74,29	94,5	53,73	42,08
Pôtor	8	76	27	37	46,38	30,85	68,15	4,8	0,39	12,6	74,90	105,0	62,07	51,38
Pravica	21	97	22	47	32,37	70,73	24,63	0,0	0,00	-24,5	61,28	82,3	43,94	32,46
Príbelce	10	84	44	46	33,33	11,38	89,40	8,7	0,70	1,2	70,69	97,2	55,89	54,17
Sečianky	32	104	52	63	9,18	22,41	77,36	0,0	0,00	5,4	72,23	97,3	55,94	51,38
Seľany	17	91	51	53	23,19	27,96	71,31	0,0	0,00	1,5	70,81	89,9	50,00	48,03
Senné	20	64	29	38	45,41	31,91	66,99	0,0	0,00	-13,1	65,46	91,8	51,52	45,99
Sklabiná	7	83	41	44	36,71	21,35	78,52	2,3	0,19	-3,1	69,13	99,0	57,27	51,28
Slovenské Darmoty	17	86	51	51	25,60	25,63	73,85	5,5	0,44	1,5	70,83	97,8	56,38	50,37
Slovenské Kľačany	13	72	23	36	47,83	32,43	66,43	12,2	0,98	11,2	74,37	106,3	63,16	51,23
Stredné Plachtince	8	81	41	43	37,20	25,96	73,48	3,2	0,26	15,1	75,81	107,1	63,80	53,34
Sucháň	23	60	38	40	41,55	32,17	66,71	3,5	0,28	-19,4	63,14	86,9	47,65	44,44
Suché Brezovo	15	86	37	46	33,33	24,00	75,63	0,0	0,00	-5,4	68,28	89,9	50,04	48,49

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Veľký Krtíš Obec	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Širákov	19	93	53	55	20,29	25,51	73,98	0,0	0,00	1,4	70,79	91,9	51,60	49,09
Šuľa	25	59	30	38	44,93	50,00	47,25	0,0	0,00	-17,2	63,96	90,1	50,19	40,35
Trebušovce	23	97	56	59	14,98	24,39	75,20	0,0	0,00	5,9	72,42	93,1	52,61	50,06
Veľká Čalomija	25	101	59	62	10,63	27,17	72,17	20,1	1,61	0,0	70,27	96,0	54,91	49,74
Veľká Ves nad Ipľom	31	105	50	62	10,14	17,93	82,25	0,0	0,00	4,4	71,88	94,9	54,00	52,03
Veľké Straciny	6	80	33	40	42,51	12,31	88,39	0,0	0,00	-4,4	68,67	94,3	53,54	52,65
Veľké Zlievce	11	82	30	41	40,58	44,70	53,04	2,0	0,16	-1,0	69,91	98,8	57,15	45,06
Veľký Krtíš	0	77	35	37	45,89	16,41	83,91	1,0	0,08	-6,3	67,97	97,1	55,75	51,93
Veľký Lom	20	91	42	51	26,09	17,17	83,08	0,0	0,00	0,8	70,55	97,0	55,70	52,33
Vieska	14	72	23	36	47,34	35,79	62,76	4,8	0,38	14,3	75,50	101,4	59,23	49,47
Vinica	26	101	55	61	12,08	25,33	74,17	13,1	1,05	1,4	70,78	97,3	55,94	50,49
Vrbovka	20	96	42	53	23,67	23,64	76,02	0,0	0,00	-9,1	66,93	90,8	50,73	48,42
Záhorce	12	88	46	49	29,47	17,70	82,50	1,4	0,11	2,4	71,13	97,1	55,77	52,38
Závada	17	93	18	43	38,16	18,70	81,42	5,6	0,45	-9,1	66,95	95,4	54,46	50,82
Zombor	20	96	36	51	26,57	34,43	64,25	0,0	0,00	81,0	100,00	150,5	98,54	65,70
Želovce	10	87	45	47	31,40	23,16	76,55	6,1	0,49	9,8	73,86	100,6	58,59	52,37

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Zvolen	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Obec														
Babiná	18	40	18	25	63,29	10,04	90,86	61,3	4,92	16,4	76,29	106,7	63,47	58,89
Bacúrov	12	31	12	18	73,43	6,41	94,82	92,2	7,40	66,6	94,70	132,4	84,04	70,24
Breziny	10	29	10	16	76,33	25,00	74,54	23,8	1,91	6,0	72,45	105,1	62,17	52,77
Budča	6	21	6	11	84,06	8,75	92,27	58,3	4,68	17,6	76,72	106,6	63,36	59,26
Bzovská Lehôtka	22	44	22	29	57,49	10,34	90,53	0,0	0,00	20,5	77,80	112,9	68,40	59,18
Dobrá Níva	14	35	14	21	69,57	7,41	93,73	24,3	1,95	12,5	74,87	104,1	61,40	57,99
Dubové	14	33	14	20	70,53	15,87	84,50	33,4	2,68	18,8	77,16	109,1	65,40	57,43
Hronská Breznica	12	28	12	17	74,88	15,44	84,97	21,5	1,73	-2,4	69,39	95,1	54,20	52,57
Kováčová	5	18	5	9	86,47	6,45	94,78	13,9	1,11	4,3	71,84	101,6	59,38	56,78
Lešť (vojenský obvod)	32	51	32	38	44,44	25,00	74,54	0,0	0,00	-191,5	0,00	27,4	0,00	18,63
Lieskovec	6	24	6	12	82,61	6,53	94,70	37,9	3,05	8,7	73,46	101,0	58,90	57,53
Lukavica	15	18	15	16	76,81	12,86	87,79	49,2	3,95	5,9	72,42	94,6	53,75	54,48
Michalková	11	33	11	18	73,43	4,35	97,07	21,7	1,75	25,4	79,57	106,8	63,55	60,49
Očová	15	28	15	19	71,98	5,65	95,65	11,2	0,90	5,5	72,30	101,0	58,91	56,94
Ostrá Lúka	12	27	12	17	75,36	14,39	86,12	44,3	3,56	19,7	77,49	108,6	64,95	58,03
Pliešovce	22	41	22	28	58,94	8,95	92,05	40,1	3,22	14,0	75,40	105,8	62,75	58,36
Podzámčok	11	32	11	18	73,91	11,22	89,57	87,8	7,05	34,6	82,97	121,6	75,39	63,74
Sása	19	40	19	26	62,32	11,16	89,64	8,3	0,67	11,4	74,45	106,1	63,00	56,94
Sielnica	8	14	8	10	85,51	11,94	88,79	9,0	0,72	16,6	76,38	108,5	64,86	57,69
Sliač	7	16	7	10	85,51	5,78	95,51	13,0	1,05	5,4	72,24	99,9	58,05	56,71
Trúne	11	27	11	16	76,33	6,95	94,23	52,6	4,22	15,7	76,02	105,8	62,75	59,31
Turová	9	24	9	14	79,71	9,68	91,26	19,4	1,56	6,9	72,81	104,1	61,42	56,76
Veľká Lúka	11	14	11	12	82,61	5,96	95,31	70,9	5,70	7,1	72,87	104,4	61,60	58,87
Zvolen	0	20	0	7	90,34	6,86	94,33	13,4	1,07	-5,1	68,38	98,2	56,63	55,10
Zvolenská Slatina	12	29	12	18	74,40	10,82	90,01	26,6	2,14	15,7	76,01	106,3	63,16	57,83
Železná Breznica	14	29	14	19	72,46	9,65	91,29	11,9	0,95	5,6	72,33	98,8	57,17	55,43

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Žarnovica	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Obec														
Brehy	13	67	29	36	47,34	18,31	81,84	3,6	0,29	-0,7	70,00	98,0	56,53	52,16
Hodúša - Hámre	11	53	38	34	50,72	21,96	77,85	18,0	1,45	-2,4	69,38	95,7	54,70	50,84
Horné Hámre	3	59	36	33	52,66	14,05	86,48	6,1	0,49	5,3	72,21	98,9	57,26	54,11
Hrabičov	9	65	38	37	45,89	15,03	85,41	14,5	1,17	5,1	72,15	103,3	60,77	54,87
Hronský Beňadik	23	77	18	39	43,00	13,79	86,77	5,7	0,46	7,3	72,96	101,1	58,95	54,79
Kľák	15	71	44	43	37,20	26,36	73,05	8,3	0,67	-2,1	69,51	96,7	55,48	49,68
Malá Lehota	15	71	35	40	41,55	23,15	76,56	3,0	0,24	-10,3	66,48	90,4	50,41	48,42
Nová Baňa	15	69	30	38	44,93	12,73	87,93	18,1	1,46	-0,1	70,25	99,5	57,72	54,34
Orovnica	19	73	24	39	43,96	17,31	82,93	10,8	0,87	9,9	73,89	102,2	59,84	54,38
Ostrý Grúň	12	68	41	40	41,55	21,05	78,84	13,7	1,10	-2,3	69,43	94,7	53,86	50,81
Píla	10	66	28	35	49,76	42,65	55,28	0,0	0,00	-16,0	64,41	98,6	57,01	44,17
Rudno nad Hronom	10	63	34	36	48,31	12,81	87,84	17,3	1,39	3,9	71,68	97,9	56,43	54,34
Tekovská Breznica	17	71	25	38	45,41	13,93	86,61	2,4	0,19	-6,3	67,97	93,4	52,85	51,91
Veľká Lehota	18	75	38	44	36,71	15,41	85,00	8,8	0,71	-3,6	68,95	97,5	56,09	52,69
Veľké Pole	13	70	24	36	48,31	16,99	83,28	2,2	0,17	5,0	72,12	97,4	56,00	52,89
Voznica	5	59	38	34	50,72	17,73	82,47	1,5	0,12	4,6	71,97	99,5	57,73	53,08
Žarnovica	0	56	39	32	54,11	18,31	81,84	11,3	0,91	-6,3	67,96	97,6	56,15	51,71
Župkov	9	65	38	37	45,89	19,71	80,31	69,7	5,60	-0,5	70,10	97,7	56,27	53,07

pokračovanie prílohovej tabuľky 14

Okres Žiar nad Hronom Obec	1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9.
				H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	H	ŠH	
Bartošova Lehôtka	12	41	26	26	61,84	7,35	93,79	4,8	0,39	0,4	70,42	96,7	55,47	55,02
Bzenica	13	50	34	32	53,14	9,73	91,20	9,2	0,74	1,2	70,72	98,0	56,50	54,79
Dolná Trnávka	6	46	31	28	59,90	18,24	81,92	16,8	1,35	2,3	71,12	94,8	53,97	52,09
Dolná Ves	13	45	28	29	58,45	8,77	92,25	13,0	1,05	2,9	71,33	94,3	53,51	54,53
Dolná Ždaňa	9	48	33	30	56,52	7,37	93,77	28,0	2,25	10,6	74,15	104,2	61,48	57,91
Hliník nad Hronom	10	47	32	30	57,00	13,13	87,49	9,8	0,79	2,9	71,33	101,4	59,20	54,70
Homá Ves	14	46	29	30	57,00	4,90	96,47	16,3	1,31	4,3	71,85	103,9	61,19	57,70
Homá Ždaňa	12	51	36	33	52,17	13,70	86,86	5,5	0,44	7,3	72,96	102,4	60,03	55,08
Hronská Dúbrava	16	31	16	21	69,57	13,59	86,99	2,4	0,19	10,0	73,94	106,3	63,16	56,07
Ihráč	17	40	25	27	60,39	8,73	92,29	3,5	0,28	-4,7	68,56	96,2	55,09	54,06
Janova Lehota	11	50	29	30	56,52	12,41	88,27	2,3	0,19	14,8	75,71	104,0	61,28	56,36
Jastrabá	15	38	23	25	63,29	8,93	92,08	1,7	0,14	4,3	71,86	98,6	57,00	55,27
Kopernica	14	54	38	35	48,79	18,22	81,93	6,9	0,56	3,5	71,54	99,5	57,74	52,94
Kosorín	12	51	31	31	54,59	13,59	86,99	14,5	1,16	10,8	74,25	101,0	58,88	55,32
Krahule	25	50	39	38	44,93	7,32	93,83	64,0	5,14	29,9	81,22	112,3	67,96	62,04
Kremnica	18	50	32	33	51,69	7,76	93,35	2,0	0,16	-3,5	68,99	96,4	55,26	54,44
Kremnické Bane	22	46	36	35	49,76	14,17	86,35	11,5	0,92	3,2	71,44	104,8	61,91	55,16
Kunešov	26	48	40	38	44,93	17,07	83,19	0,0	0,00	3,3	71,49	103,8	61,10	53,95
Ladomerská Vieska	3	38	23	21	69,08	9,47	91,48	7,7	0,62	15,0	75,77	100,3	58,31	56,54
Lehôtka pod Brehmi	9	44	29	27	60,39	19,59	80,44	13,3	1,07	19,5	77,43	108,5	64,89	55,96
Lovča	4	44	28	25	63,29	9,44	91,52	12,8	1,03	6,6	72,70	99,3	57,53	55,70
Lovčica - Trubín	7	47	31	28	58,94	9,19	91,79	6,0	0,48	7,0	72,83	104,5	61,68	56,69
Lúčky	17	52	35	35	49,76	18,18	81,98	9,1	0,73	20,5	77,77	107,1	63,79	56,07
Lutila	5	44	29	26	62,32	7,27	93,89	11,4	0,91	0,3	70,36	98,9	57,19	55,59
Nevoľné	20	43	28	30	56,04	5,58	95,73	4,7	0,38	7,0	72,85	101,2	59,03	57,00
Pitelová	9	36	20	22	68,60	9,42	91,54	10,5	0,85	10,0	73,95	100,5	58,46	56,20
Prestavky	11	51	36	33	52,66	15,55	84,85	1,5	0,12	2,0	71,00	98,4	56,79	53,19
Prochot	18	57	42	39	43,48	14,74	85,74	6,6	0,53	-4,6	68,57	93,8	53,16	52,00
Repíšte	18	54	39	37	46,38	13,10	87,52	19,6	1,58	3,8	71,67	94,9	54,03	53,70
Sklené Teplice	16	51	36	34	50,24	9,71	91,22	2,3	0,19	-4,6	68,57	95,1	54,16	53,54
Slaská	10	49	33	31	55,56	11,57	89,19	8,6	0,69	19,6	77,47	108,7	65,05	58,10
Stará Kremnička	6	38	23	22	67,63	13,94	86,61	9,3	0,74	5,9	72,42	104,0	61,30	55,27
Trnavá Hora	10	32	17	20	71,50	7,98	93,11	9,6	0,77	5,8	72,41	102,7	60,30	56,65
Vyhne	19	54	39	37	45,89	10,19	90,70	2,2	0,18	-3,9	68,85	97,6	56,21	53,98
Žiar nad Hronom	0	40	25	22	68,60	10,87	89,96	0,8	0,07	-4,3	68,70	99,3	57,51	54,06

Vysvetlivky k prílohovej tabuľke 14

- vzdialenosť do okresného mesta (km)
- vzdialenosť do krajského mesta (km)
- vzdialenosť do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi (km)
- súhrnná dostupnosť (km) (priemer vzdialeností do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi)
- miera nezamestnanosti k 31.12.2008 (%)
- počet začatých bytov (byty na ktoré boli vydané stavebné povolenia) na 1 000 obyvateľov (obdobie 2003 - 2008)
- hrubá miera migračného salda (%) (priemer rokov 2003 - 2008)
- index rastu počtu obyvateľov 2003 - 2008 (%)
- súhrnný socioekonomický koeficient (priemer štandardizovaných hodnôt ukazovateľov - miery nezamestnanosti, začatých bytov na 1 000 obyvateľov, hrubej miery migračného salda a indexu rastu)

H hodnota ukazovateľa

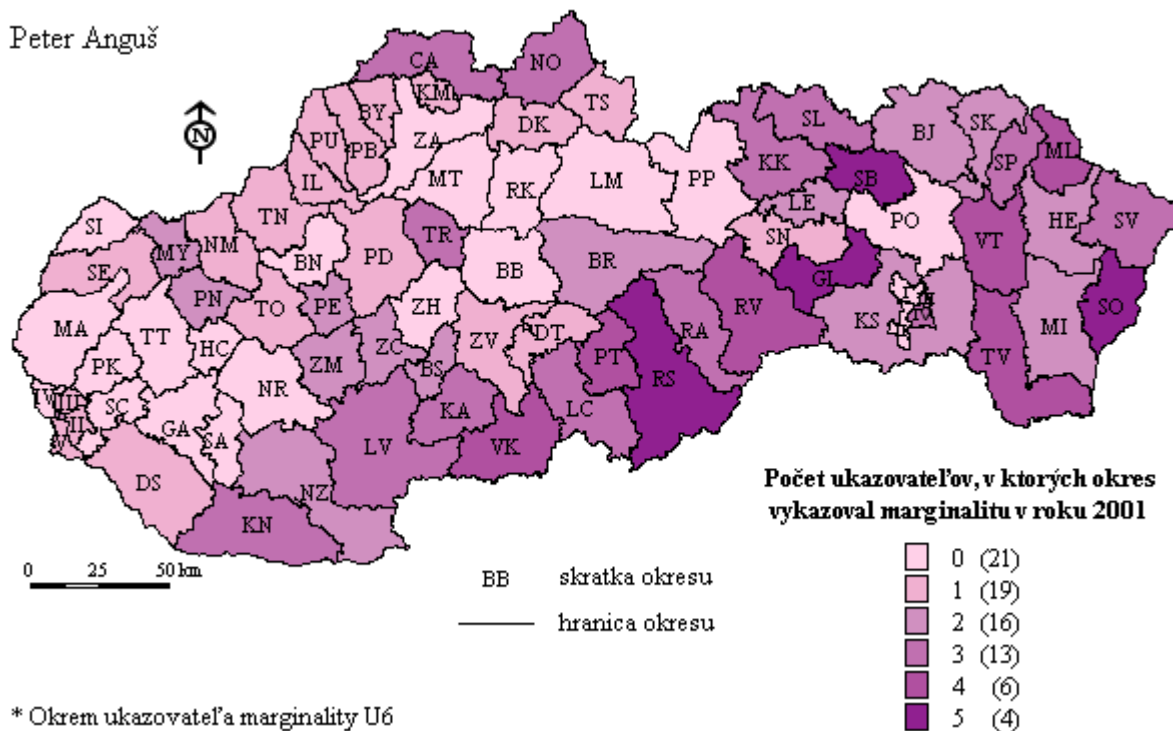
ŠH štandardizovaná hodnota ukazovateľa (v intervale 0,00 - 100,00)

Prameň: viamichelin.com, ÚPSVaR, ŠÚ SR, Stav a pohyb obyvateľstva .. 2003 - 2008, výpočty autora

Prílohavá mapa 1

Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2001*

Peter Anguš

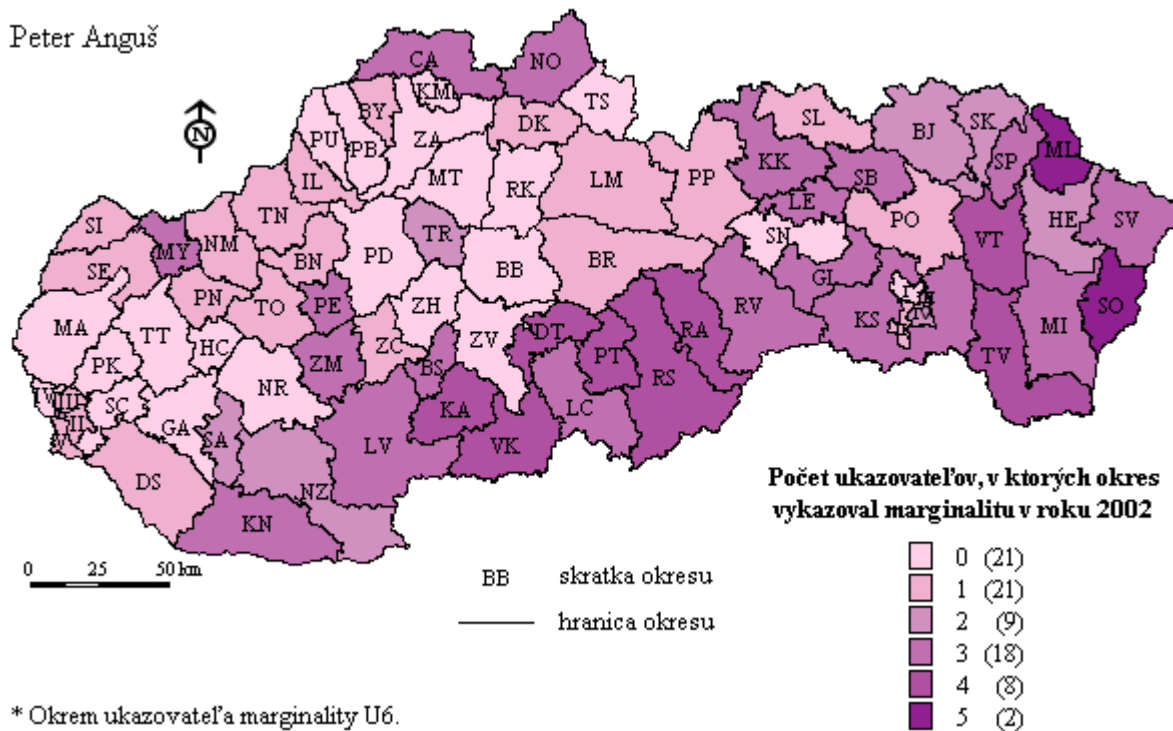

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2001, výpočty autora

Prílohavá mapa 2

Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2002*

Peter Anguš

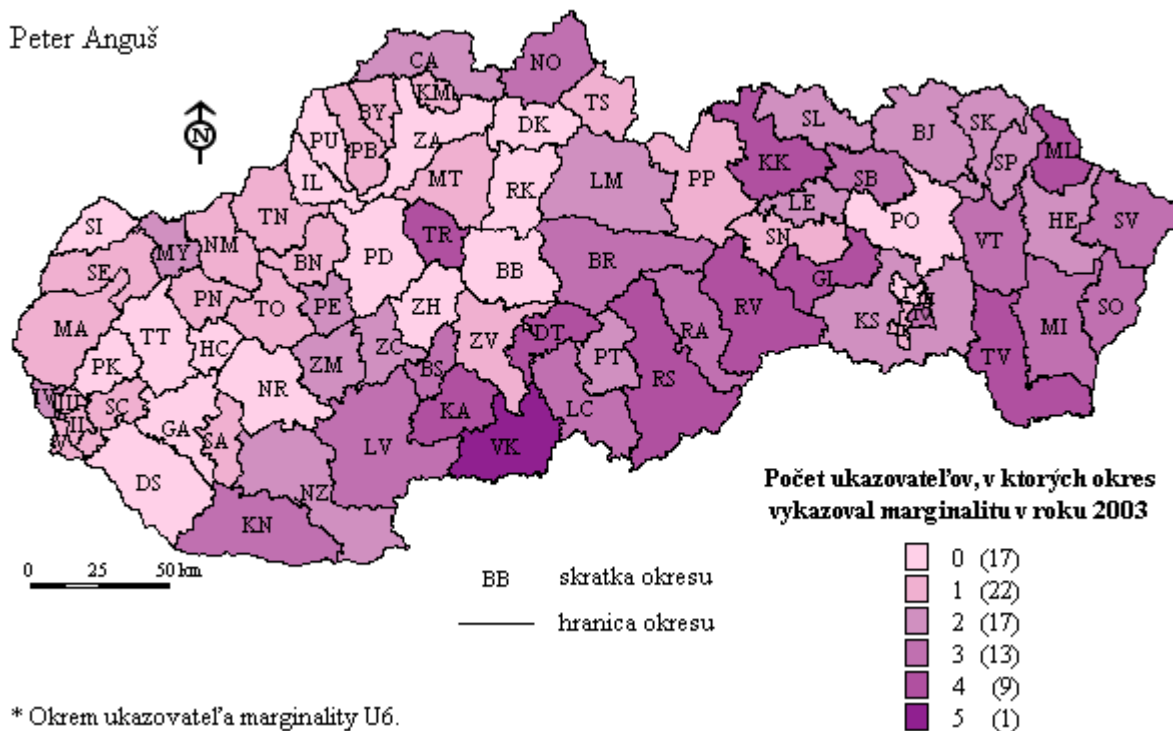

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2002, výpočty autora

Prílohová mapa 3

Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2003*

Peter Anguš

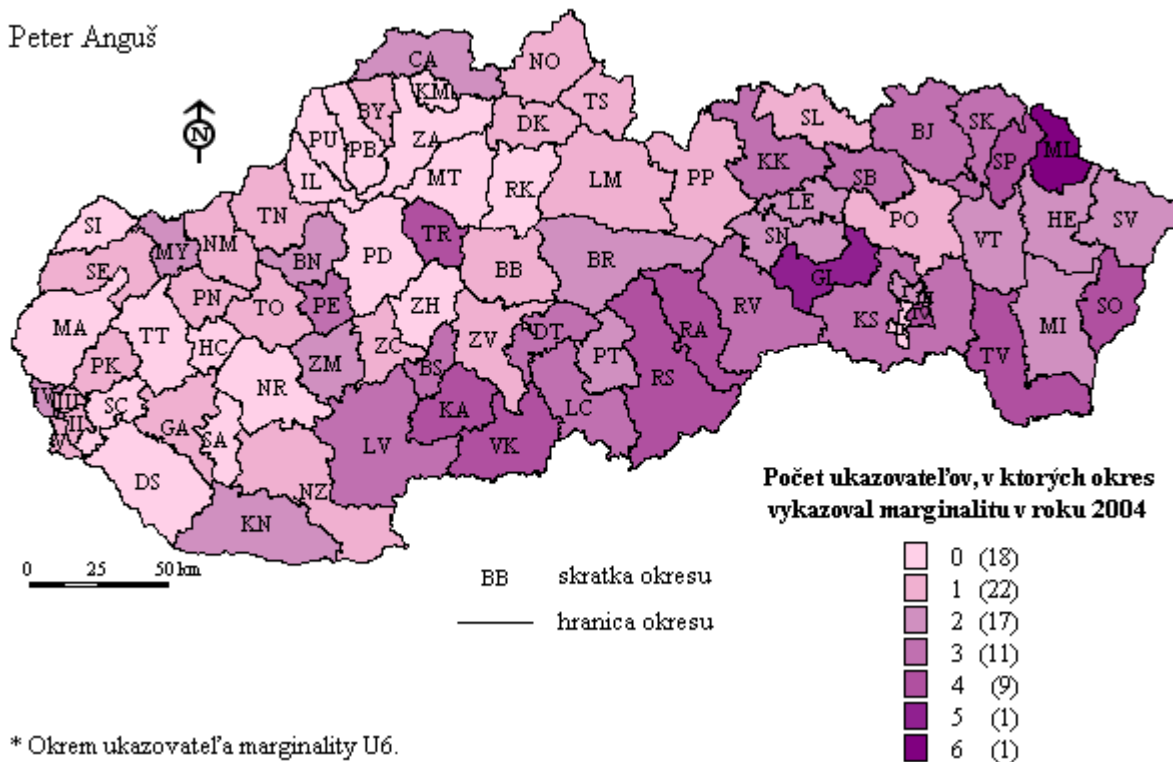

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2003, výpočty autora

Prílohová mapa 4

Ukazovatele marginality pre okresy Slovenska v roku 2004*

Peter Anguš

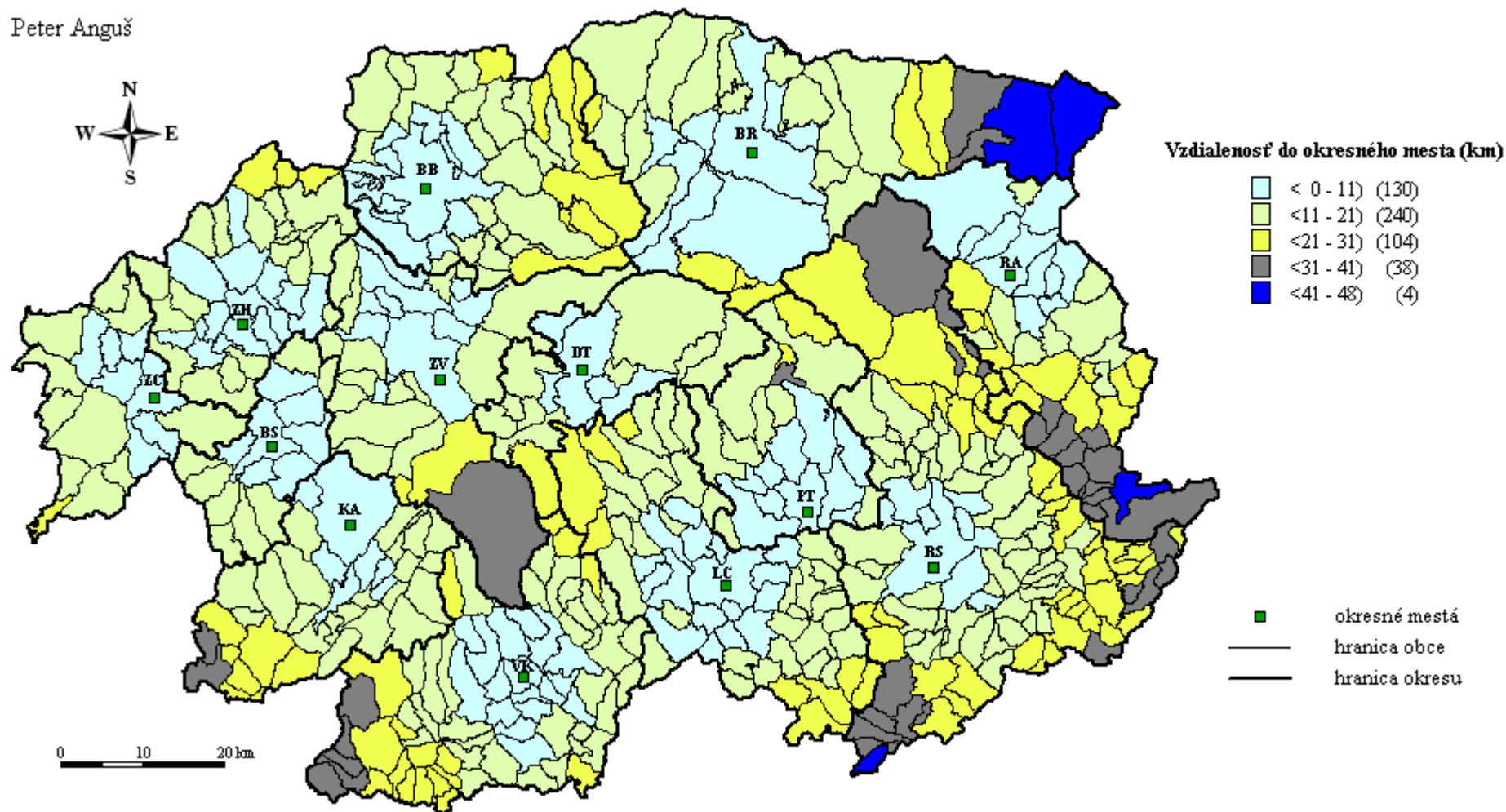

Prameň: RegDat, ÚPSVaR, Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2004, výpočty autora

Prílohová mapa 5

Vzdialenosť zo stredu jednotlivých obcí Banskobystrického kraja do príslušného okresného mesta

Peter Anguš

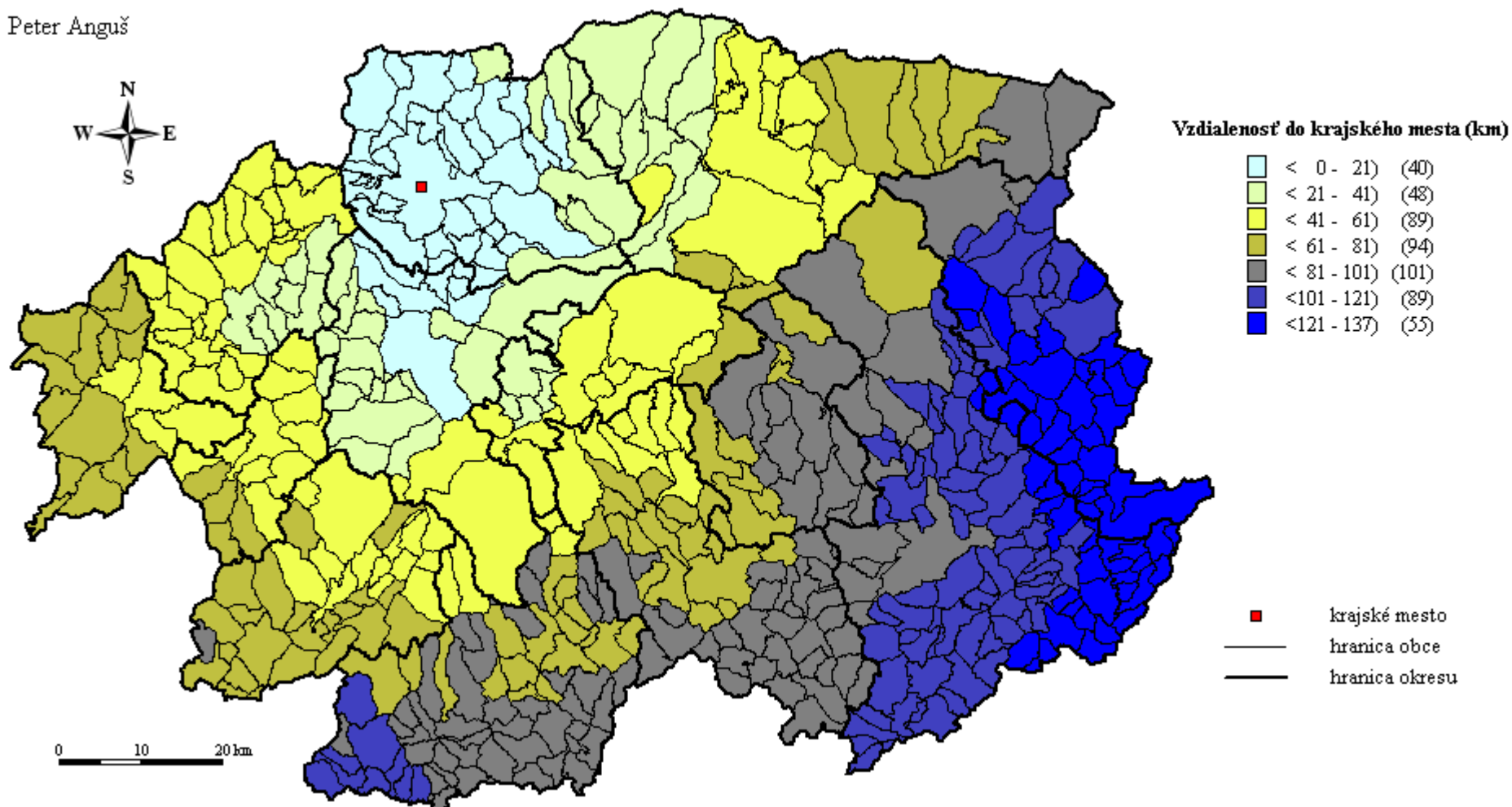

Prameň: viamichelin.com, upravené autorom

Prílohová mapa 6

Vzdialenosť zo stredu jednotlivých obcí Banskobystrického kraja do krajského mesta - Banskej Bystrice

Peter Anguš

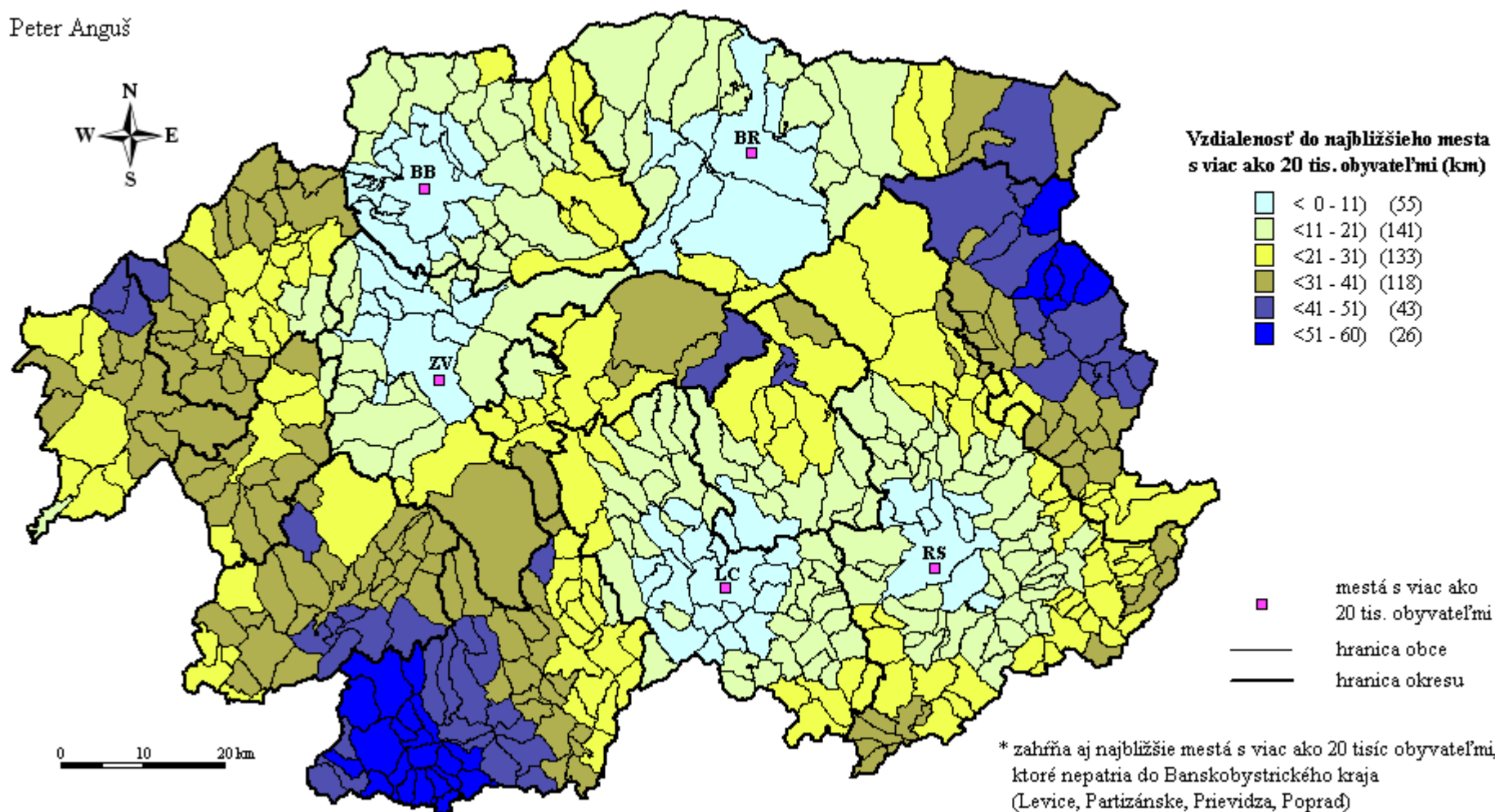

Prameň: viamichelin.com, upravené autorom

Prílohová mapa 7

Vzdialenosť zo stredu jednotlivých obcí Banskobystrického kraja do najbližšieho mesta s viac ako 20 tisíc obyvateľmi *

Peter Anguš

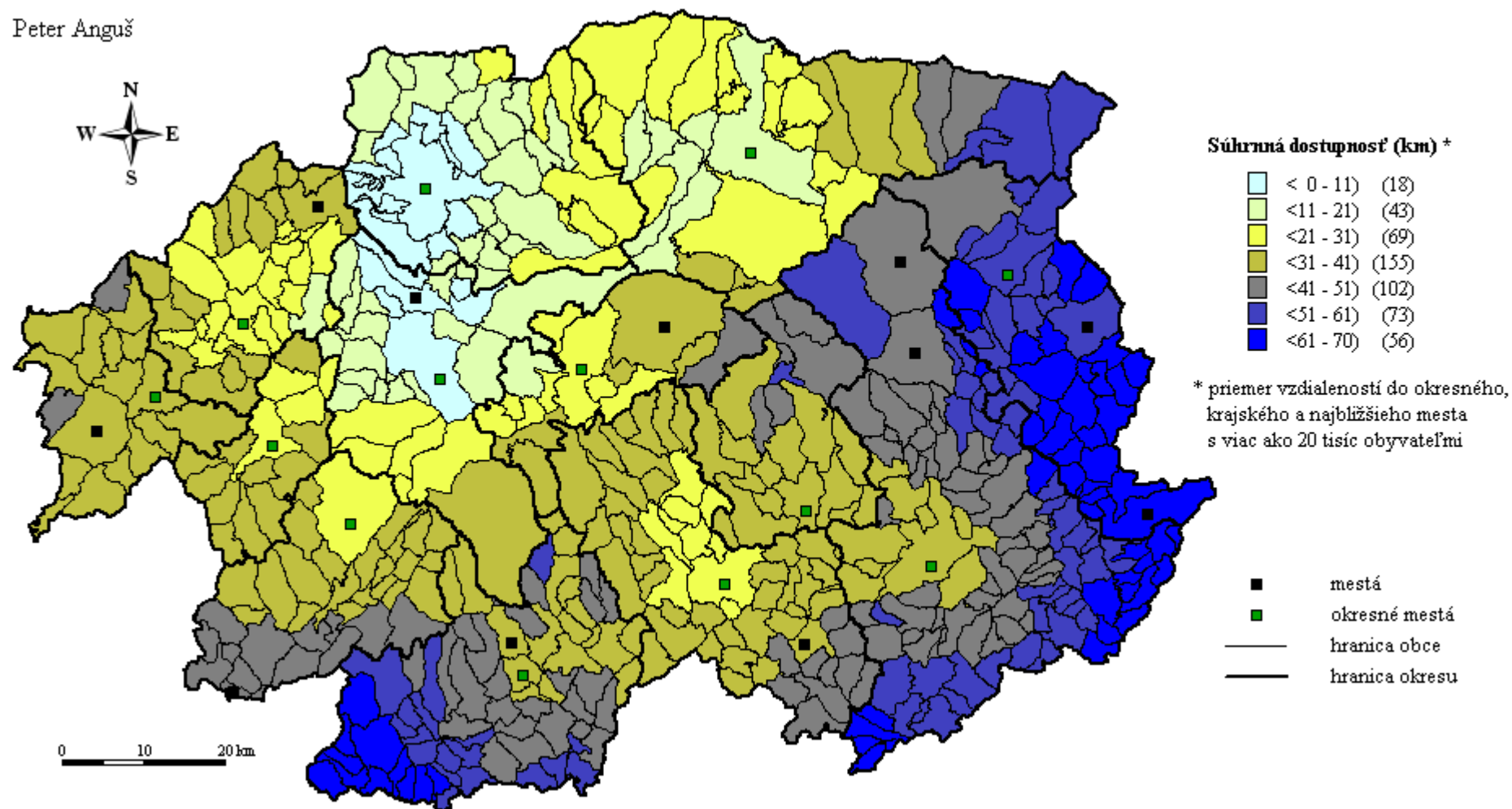

Prameň: viamichelin.com, upravené autorom

Prílohová mapa 8

Priemer vzdialeností zo stredy jednotlivých obcí Banskobystrického kraja do okresného, krajského a najbližšieho mesta s viac ako 20 tis. obyvateľmi

Peter Anguš

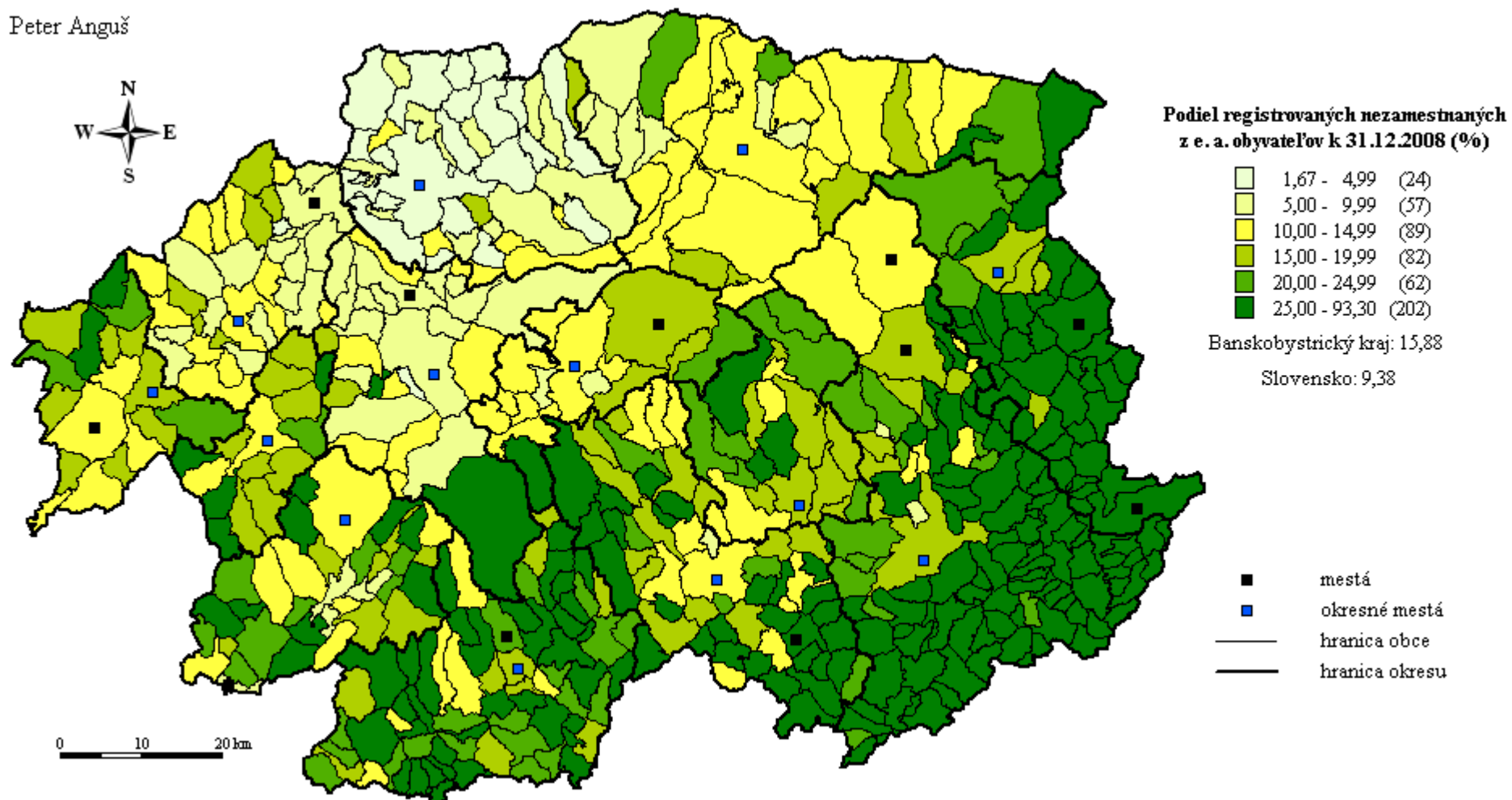

Prameň: výpočty autora

Prílohová mapa 9

Miera nezamestnanosti v obciach Banskobystrického kraja k 31.12.2008

Peter Anguš

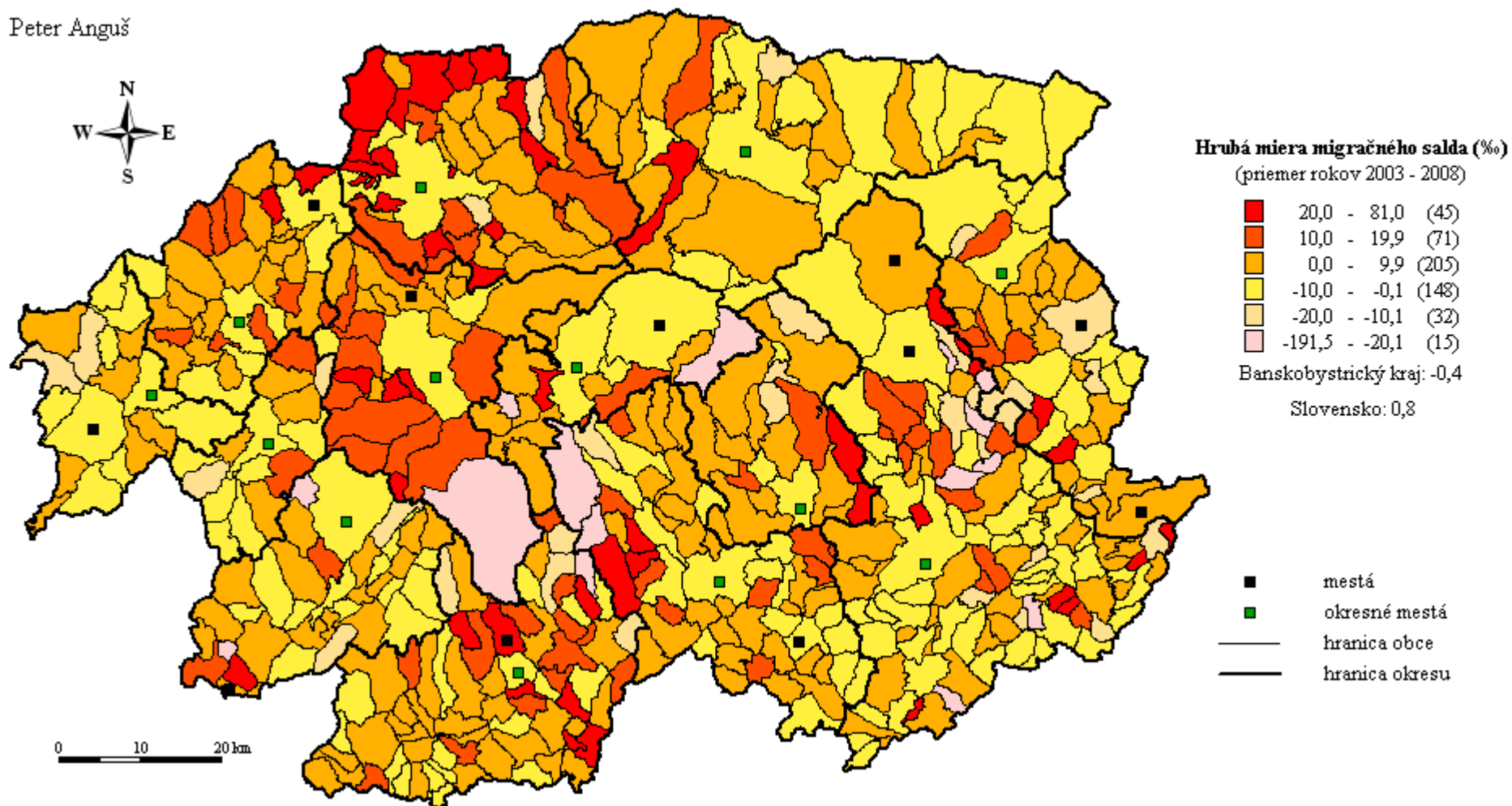

Prameň: ÚPSVaR, ŠÚ SR, výpočty autora

Prílohová mapa 10

Migračný pohyb obyvateľstva obcí Banskobystrického kraja v rokoch 2003 - 2008

Peter Anguš

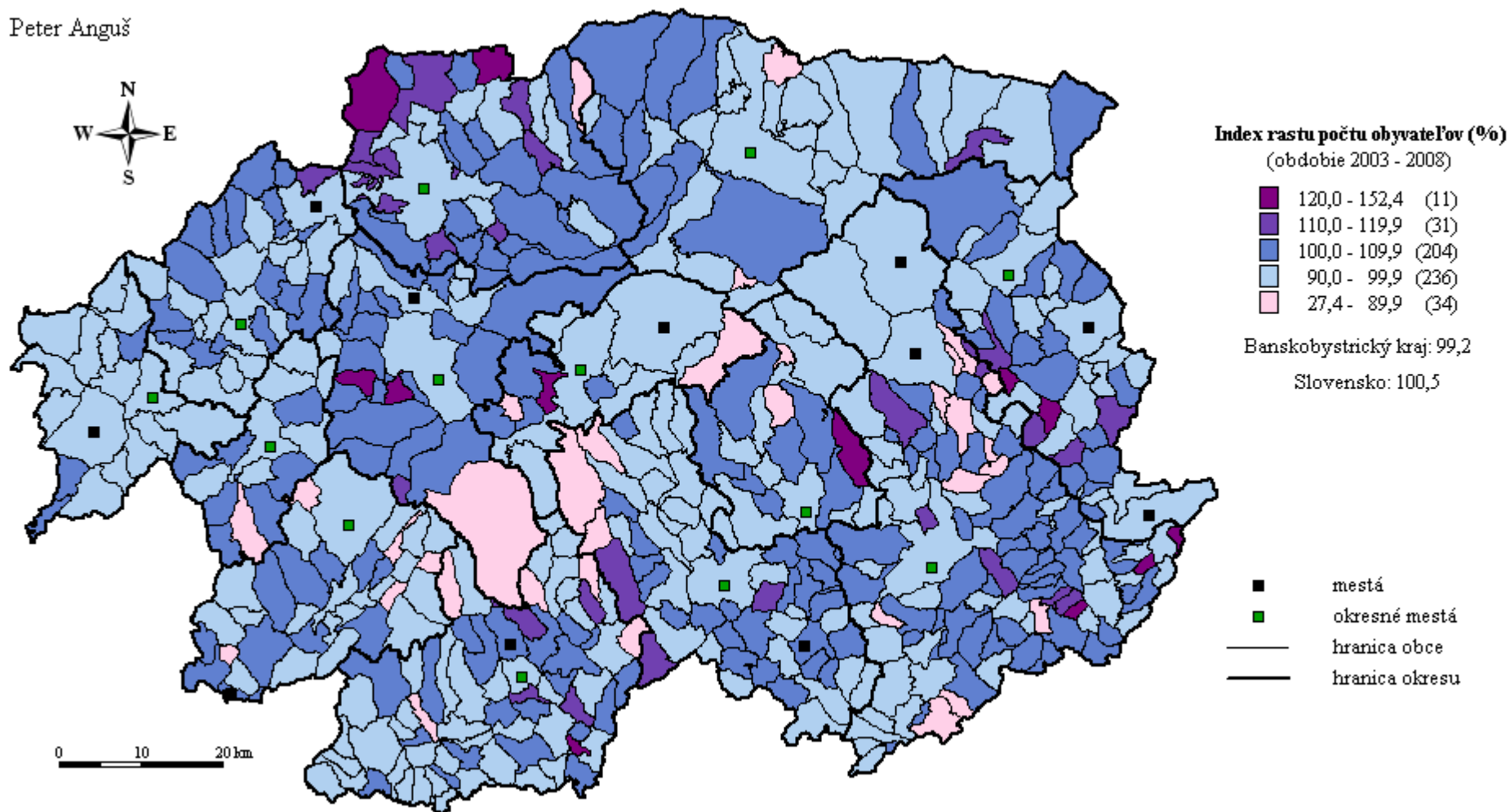

Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, výpočty autora

Prílohová mapa 11

Index rastu počtu obyvateľov obcí Banskobystrického kraja za obdobie rokov 2003 - 2008

Peter Anguš

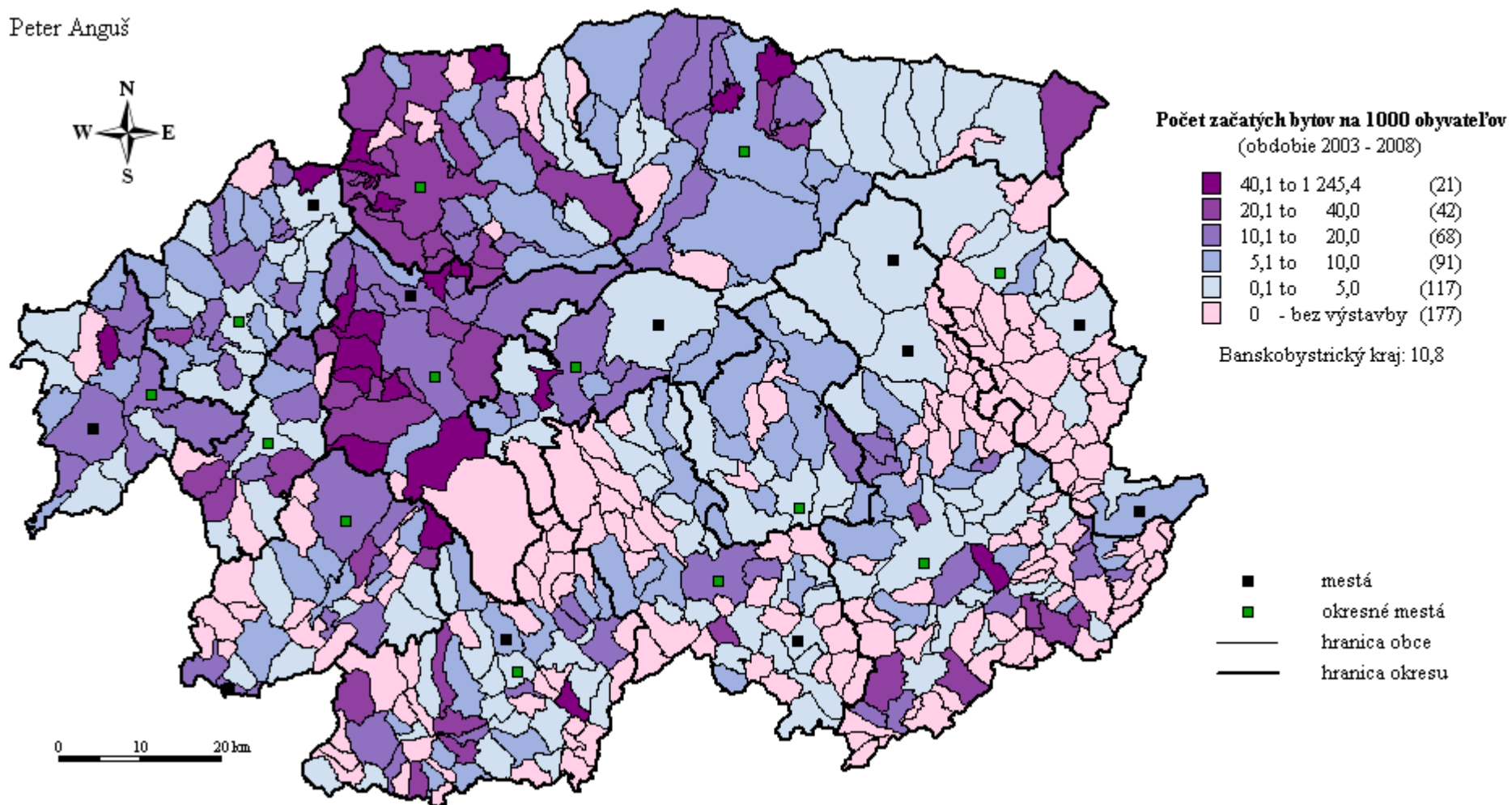

Prameň: Stav a pohyb obyvateľstva Banskobystrického kraja v roku 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, výpočty autora

Prílohová mapa 12

Intenzita výstavby (začaté byty) v obciach Banskobystrického kraja za obdobie rokov 2003 - 2008

Peter Anguš

Prameň: ŠÚ SR, výpočty autora